

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

РІК XIX.

СІЧЕНЬ

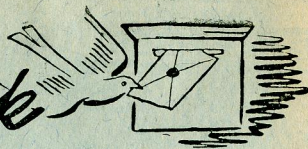
Ч. I.

«СВІТ ДИТИНИ»

Лwów, Zimorowicza, 2.

Тішуща добас листочок

Орест Сенета Мек Кес Рокс (Америка): Твій листочок дуже гарно та дбайливо написаний. Радію, що припав я Тобі до вподоби. Буду незвичайно радий, як Ти враз із сестричкою Орисею промостите мені шлях до всіх Ваших ровесників — українських діточок — у Вашій місцевості. Тому жду на нового листа від Тебе.

Орісі передай від мене привіт. Гарзд!

Сергій Ляховський в Естанісля дель Кампо (Аргентина): Тішуща, що припали Тобі до вподоби оказові числа. Тепер уже постійно буду приходити до Тебе на широкі пампаси Аргентини. Старайся приєднати з Вашої кольонії ще кількох ровесників, щоби мене також запросили до себе. Книжечки »ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ« заprenумеруй конечно! Будеш мати кожного місяця 1 книжечку до читання. Цілорічна передплата коштує півтора амер долара.

Газетку маєш заплачену до кінця грудня 1938 року. Ганю, Евцю, Сарку і Тимошку поздорови від мене. А пишть часто до мене! Здорові були!

Учениці 7-класової Вселюдної Школи С. С. Василянок у Станиславові: Дорогі мої Приятельки! Я всім Вам сердешно дякую за надіслані листики. Годі мені до кожної зокрема відписувати, бо тут обмаль місця. Ваші листики лежать у мене в коробочці, де ховаю всі пам'ятки від моїх любих читачів і читачок. Перечитую їх у вільних хвиликах і завжди я думками при всіх тих, що мене люблять. Тішуща, що портрет Лесі Українки прикрасив домівку Вашої »Шкільної Громади«.

Пересилаю всім Вам, любі мої Приятельки, побажання Веселих Свят і багато дарунків під Ялинку! Передайте від мене святочні побажання Вашій добрій Сестрі-Директорці і всім Сестрам-Учителькам, які так заповідливо дбають про Вас!

ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Дякую Вам, мій дідуню,
Що вислали передплату
На журналік »Світ Дитини«,
Що приходить в мою хату.

Я його що дня читаю.
І багато научився,
Вірші всі напам'ять знаю,
Нераз ними похвалився.

Також панам редакторам
Дякую осьтут чемненько,
Що для дітей українських
»Світик« видають гарненький.

Пишть дальше, ми будемо
Щодня пильно це читати
Прочитаєм і будемо
Братів, сестер научати.

Про ровесників пишть нам,
Що живуть аж у Канаді,
Й Америці — і що роблять, —
Ми будемо з того раді.

В світлий день Різдва святого
Я усім добра бажаю,
Жийте в щасті, веселіться,
Мов на весні пташка в гаю.

Я кінчу вже. Будьте з Богом,
Мої друзі дорогенькі!
Всім бажає Свят Веселих
З гір гуцулик молоденький:

Іван Лазечко з Підліснева к. Микulichина.

Від Редакції:

За бажання щирі, Йвасю, —
Всі подяку посилаєм
І також Тобі навзаїм
Щастя і добра бажаєм.

І Тобі і Дідуневі
Дай Бог хоч сто літ прожити, —
Все скакати, не лежати —
І ніколи не бідити.

НА ЯЛИНКУ!

Стилеві фартушки до народніх
строїв знайдете в крамниці

„У. Н. М.“

Львів, ул. Косцюшки ч. 1.

Узори квітчасті й геометричні

Фартушки жіночі й діточі.

ВСІ ВИДАННЯ

МУЗИЧНОЇ НАКЛАДНІ

„ТОРБАН“

Як: пісні на мішані, мужеські,
жіночі і дитячі хори, а також
орхестральні і на фортеп'я.

Замовляйте у Видавництві

„СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморовича 2.

Гайта, коні! Вісьта, коні!
Ми веземо гарний фант:
В коробках оцих округлих
Знана паста „ЕЛЕГАНТ“

ЕЛЕГАНТ

6 там чорна — є і жовта,
6 велика й невеличка —
Нею чистити найліпше
Чобітки і черевички!

Нові пригоди

**ЮРЧИКА
КУЧЕРЯВОГО**

80-СТ. ДРУКУ — 78-ОБРАЗКІВ

вже вийшла з друку. Книжечка коштує 80 сот. (з пересилкою
95 сот.). Жадайте цієї книжечки по всіх книгарнях.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ВЕЛИКИЙ СПІВАНИК „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

Монументальний збірник 229 найкращих пісень стрілецьких, історичних, побутових та обрядових на хори мішані, мужеські й жіночі в обрізці всіх наших відомих композиторів — за редакцію д-ра З. Лиська. Це широкий і підібраний репертуар для всяких концертів, привагідних свят та інших хорових виступів. Це книга пісень, без якої не обійтись ні одному хорові, товариству в селі чи місті, ні одному знавцеві чи прихильникові рідної пісні.

Тверда, тривала оправа. — Ціна 28-50 зол, опакowania і порто 1— зол.
Замовляти в Видавництві „Червона Калина“ Львів, ул. Зіморовича 2.

Українські діточки!

Чи знаєте, що найкращі
ПРИКРАСИ на ялинку
має тільки

„ФОРТУНА НОВА“

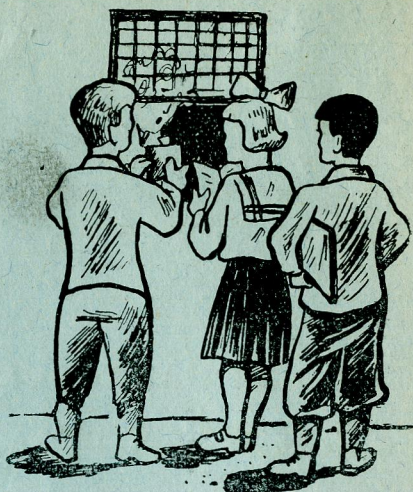
Головний склад:
Львів, ул. Кордецького, 23

Тому домагайтеся всю-

ди по склепах і коопе-

ративах тільки прикрас

„Фортуни Нової“

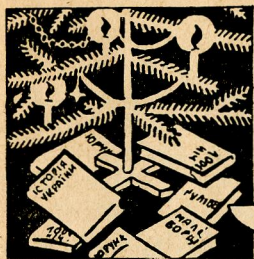
ШКОЛЯРИ! Складайте щоденно 1 со-
тик до ШКІЛЬНОЇ ШАДНИЦІ
— яка відтак зложить Ваші ощад-
ности до опроцентування
В ЦЕНТРАЛЬНОМУ КООП. БАНКУ
„Кравчий Союз Кредитовий“. Львів,
ул. Третього Мая, 15.

Хоч наш Славцьо ще не вміє
Навіть говорити —
Молочко з „МАСЛОСОЮЗУ“
Добре вміє пити!

Чує він, що це для нього
Напиток цілющий —
Бо від того молочка він
Стає щораз дужчий...

Ну, а Славцьо хоче дужим
Ярославом стати —
Щоб колись усяке лихо
Гнути і ломати!

Ох, на згадку вже про неї
Кожна тішиться дитинка!
„Що то — що то на Свят-Вечір
Принесе мені ялинка?“...

Ми не знаєм, що кому там
Принесла ялинка гожа,
Та вгадала нашу мрію:
Пресвята Дитинка Божа.

Замість ласощів, цукорків
І помадок солоденьких
Під ялинкою знайшли ми
Вісім книжечок новеньких!

О, Ісусику маленький,
Що вродився у ясині, —
Це Твій знак, що нам потрібна
Тільки добра книжка нині.

Це Твій знак, щоб полюбили
Книжку українські діти, —
Бо хто книжку, знай, полюбить,
Лиха не буде терпіти...

Ю. Шкрумеляк.

ВСІМ МОЇМ ЛЮБИМ ЧИТАЧКАМ І ЧИТАЧАМ ТА ЇХНІМ ВИСОКОДОСТОЙНИМ
МАТЕРЯМ І БАТЬКАМ БАЖАЄ ЩАСЛИВОГО РІЗДВА ТА НОВОГО РОКУ! »Світлик«

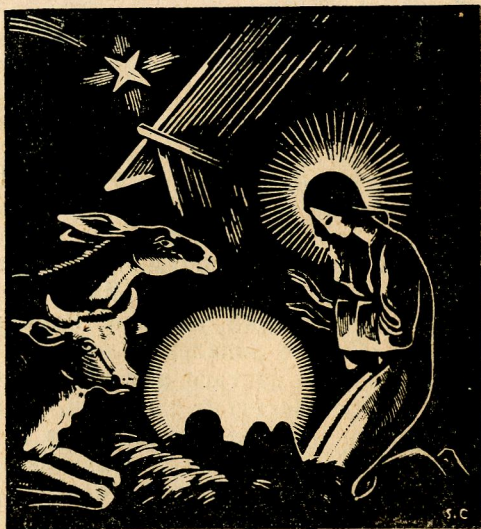
У СВЯТУ НІЧ...

У Вифлеємі, в стайні, на сні
Лежить дитятко Боже — мале —
Марія - Мати до серця горне —
Своє дитятко єдине — святе.

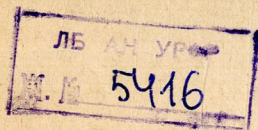
Ясна зірниця блесить ген горою,
Віслята нині чомусь ще не сплять,
А добра Мати дитя прикриває,
Бо в нього ручки із зимна дрижать

А ніч спокійна, лиш зоря мигоче,
І шлях простеляє багатим царям,
Там ангел предивну новину голосить
Убогим — при стаді овець — па-
[штукам

Земля вся збудилась, бо пісня
[ангельська,
По всій сторононці солодок пливе:
»Радуйся, радуй, Дитятко, між нами
Добре - невинне Дитятко - Святе!...«

Іванка Т. Савицька.

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

9. Сумні Василькові Свята.

День поза день і Різдво приближилось. Уже й святий Микола приходив, сивою бородою потрясав, ніби грізний, але як роздавав дарунки, то так якось добряче всміхався... Василько дістав і цього року гарну нову книжечку.

Гей, ось-ось буде коляда! То ж то буде радости й веселости... Але не так воно часто буває, як людина собі укладає. Вже заздалегіть тішився Василько тими Святами, та не довелось йому їх весело перевести. День перед Свят-Вечором вибралися сусідні старші хлопці на пискорів*), ген далеко за село, де через мочари прокопаний рів. Мали з собою сачок. Василько був дуже цікавий, як то пискорів ловиться. І не кажучи нічого родичам, вибрався з парубками. День був морозний, але Василь-

ко, йдучи, не чув холоду. Та коли прийшли на місце і почали прорубувати полонки, то Васильком почало трясти. Але він не звертав і на це уваги. Дивився, як ловили пискорів. Одні пхали сачок у полонку, інші штуркали патиком у малі отвори в леді довкола полонки, наганяючи так пискорів у хобіт. Коли витягали сачок з полонки, то було в ньому багато чорних тонких пискорів. Їх висипали на сніг, а Василько збирав і кидав у торбину. Не легко це йшло, бо пискорі слизькі, висмикувалися йому з рук, крутилися по снігу, залазили у спід. За кілька годин наловили майже цілу торбину і тоді

рушили додому. Василько йшов уже мов не свій. Цілий дрижав і дзвонив зубами. Прочував щось недобре і подумав собі, що цього року мабуть коляди для нього не буде... Дома розповів усе по правді і вже й не карали його, бо бачили, що він уже покараний.

Ліг на піч, але лихоманка не покидала його. Дістав сильну гарячку, почав говорити незрозумілі речі, зривався, хотів кудись утікати. Батько й мати не спали цілу ніч. Мати плакала і допитувала, що його болить. А Василько тільки стогнав. Ранком батько запряг коні і поїхав по лікаря. «Сильне запалення легенів!» сказав лікар. «Добре, що мене скоро закликали, ще дасться дитину врятувати».

Почали Василька лікувати, ogrівати — і на другий день йому трохи полекшало. Але не смів з ліжка вставати. То лежав спокійно і тільки сумно дивився по хаті. І згадував минулий рік, коли то він по розстеленім сіні качався, звірячі голоси під столом наслідував, з товаришами

*) Пискір або пискор, а властиво всн, це риба з родини коропів, але з виду подібна до вугра. Має десять вусиків кругом рота. Живе в намулистих водах.

в коляду ходив... Тепер товариші самі колядували і тільки часом голоси колядників доходили до Василькових вух. А коли заколядували в них під вікном, то Василько аж сплакав і просив маму, щоб пустила колядників у хату. Колядники прийшли і колядували йому в хаті, а мати погостила їх за те сердечно. »Колядуйте, милі хлопці, колядуйте, бо нам ці Свята дуже сумні...« говорила мати.

Так і минуло Різдво і Василько важко каявся, що пішов без відома родичів на мочариська ловити пискорів. Бо знав він, що ця хвороба напала його тільки через легкодушність. І рішив собі, що більше того не вчинить, бо не хоче вже карати так важко себе і батька і матір.

Аж біля Йордану стало йому легше, так, що вже потрохи вставав з постелі і з родичами та з сестричкою міг спожити йорданську вечерю. Та того сумного Різдва він уже ніколи не забуде і не забуде його причини... (Далі буде).

ПОРИ РОКУ...

ВЕСНА хлібець замісила
З золотого квіток пилку,
Дріжджа — дощику долила:
Рости, хлібчику, а швидко!...

Прийшла ОСІНЬ задумана,
Сонце тліло ще угорі,
Вийняла хлібець румяний,
Поскладала у коморі,

Прийшло ЛІТЕЧКО жвавеньке,
Пильно взялося до речі:
Хліб мякенький усадило
До срібної сонця печі.

Сонце згасло і на саях
Прийжджає ЗИМА біла,
Сіла собі коло печі
І — хлібець смачненько зіла!...

М. П-ів.

Бій під Крутами.

(29. I. 1918 — 29. I. 1938)

— Нині вечором ідемо на Академію в честь героїв зпід Крут! — сказав батько до Славка і Марусі, коли прийшли зі школи. — Покінчіть скоріше свої лекції, бо підемо всі. Це такі роковини, що ніодна свідома людина не сміє їх поминути без сердечної згадки.

— Так, батьку! Герої зпід Крут заслуговують на найглибшу пошану і вдячність усього українського народу — сказав поважно Славко.

— Чула і я про Крути і колись читала, та вже добре не пригадую собі — сказала Маруся.

— Славко розкаже тобі докладно — сказав батько — бо годиться всім добре знати про Крути. Знаючи їх історію, можемо ширіше вшанувати пам'ять тих, що під Крутами принесли своє життя за Україну.

Брат і сестра взялися жваво до праці і за дві години були готові з наукою на найближчий день. Тоді одяглися святково, а що до виходу з дому була ще година часу, то Славко сказав:

— Тепер позволь, Марусю, що пригадаю тобі історію бою під Крутами і його значіння для України та українського народу.

Маруся сіла біля брата і слухала уважно, а Славко почав говорити: — Рік 1918-ий взагалі дуже памятний для українського народу і для всіх земель, де він живе. В тому році сталося багато важних історичних подій і над Дніпром і над Дністром. А одне з почесних місць між тими подіями займає в історії бій під Крутами, що був зведений дня 29. січня 1918 року.

Над Дніпром була тоді вже українська держава, відновлена ще в 1917-ому році. Дня 22. січня, отже заледви тиждень перед боєм під Крутами, проголосила Українська Центральна Рада в Києві свій Четвертий Універсал, себто грамоту: що Україна стає від тепер цілком самостійною від нікого незалежною державою.

Та не судилося зростати молодій українській державі довго в мирі і спокою. Як тільки москалі-більшевики почули, що Україна проголосила себе незалежною державою, вони посунули зараз хмарою на Україну, щоб захопити її і прилучити до Москви, щоб Україна була частиною Росії, як колись за царя. Посунули з великими силами від північного сходу і власне одна їх велика армія стала наступати шляхом Курськ — Бахмач — Крути на Київ.

Тимчасом Україна була тоді майже цілком безборонна. Тодішнє правительство України не сподівалося, що московські революціонери-більшевики захотять поневолити Україну. Вірили в їх кличі, які голосили, що большевики дають нібито усім народам волю і не будуть посягати на нові держави, що потворилися на місці давнього російського царства. І тепер коли уряд України побачив, що москалі наступають на Україну і вже наближаються до Києва, став закликати усіх щирих українців до зброї. Бо малі відділи українського війська, що стояли тоді на східних кордонах, не могли встоятися перед ордою большевиків і стали відступати на захід, щораз ближче столиці...

Перша золосилася на поклик українського правительства українська молодь. Студенти київських високих шкіл і гімназисти, між якими були хлопці, що ще не мали і сімнадцять літ, вступили в ряди Студентського Куріня і діставши кріси до рук, рвалися до бою, хоча ще й не вчилися орудувати зброєю. І не було часу вчитися, бо ворог зближався до столиці, був уже недалеко за Дніпром, на чернігівських полях.

Дня 27. січня вирушили ці молоді вояки на фронт. Було їх триста і командантом їх був студент університету, Омельченко. Між вояками куріня було найбільше учнів 7-ої та 8-ої класи гімназії ім. Кирило-Методіївського Братства в Києві. Були між ними теж і галичани.

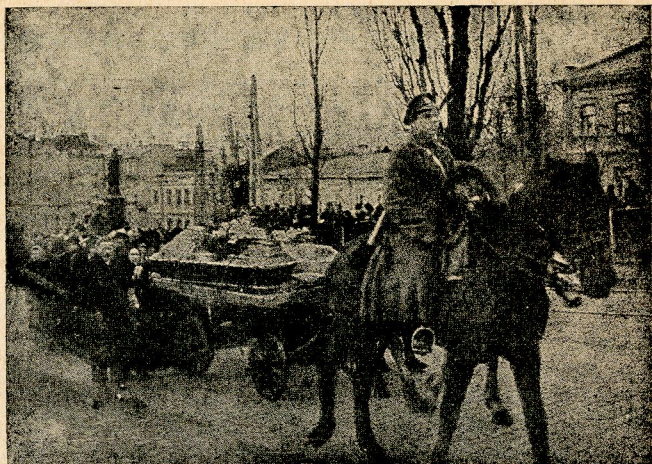
Дня 28. січня зупинився поїзд зі Студентським Курінем на стації Крути, яких 120 кільометрів від Києва на схід. З ними був відділ юнаків, тобто учнів старшинської школи, коло 250 люда, також молоді хлопці, хоч, що правда, вже більше обзнайомлені зі зброєю. На стації Крути, де Курінь виладувався з вагонів, прилучився до них ще відділ гайдамаків, коло 40 люда. Отже разом усього українського війська під Крутами було не цілих шістьсот вояків і вони рішили зміритися з величезною перевагою москалів, що числила шість тисяч люда і то самих старих вояків, учасників світової війни. З десятикратною перевагою зійшлася горстка українських борців під Крутами.

Цілу ніч з 28 ого на 29-го січня українські воїни копали окопи і приготовлялися до бою. Не зважали на велику ворожу силу, не зважали на лихе озброєння. Вони були захоплені гарячим бажанням, стати в обороні рідного краю — і йдучи слідами давніх козаків-запорожців:

«або добути, або дома не бути!» себто: перемогти, або полягти! І свою присягу та постанову виконали вірно.

Біля полудня дня 29. січня почали наступати на українські окопи хмари московських вояків, озвірилих, нахабних, паних. Наступали їх тисячі на наших шістьсот воїнів, між ними триста майже дітей, що не були ще в ніякому бою. Наші борці обкопалися по обидвох сторонах залізничного тору на схід від двірця; юнаки ліворуч тору, а Студентський Курінь праворуч.

Москалів привитали густим огнем зі скорострілів і встелили поле їхнім трупом. Але москалі сунули без стриму вперед і за короткий час дійшли до окопів та кинулися на молодих борців з наїженими багнетами. Нашим борцям не стало вже стрілива і не було надії на перемогу. Тому юнаки, більш обзнайомлені з правилами війни, почали відступати, щоб даром не наражуватися на загибель. »Відступати!« — дав приказ командант Юнацького Куріня. »Відступати!« — повторювали вояки один одному. Але серед розгару битви не дійшов той приказ на правий бік залізниці, до студентів, і вони боролися далі. Вискочили з багнетами на окопи і почався страшний та нерівний бій. Багато лягло в ньому москалів, бо молоді герої дорого окуплювали свою смерть. Але

Похорон героїв зпід Крут.

вкінці москалі перемогли і вирізали майже всіх борців. Кровю спливав холодний сніг на українських полях, гарячою кров'ю молодих оборонців батьківщини. Тільки двацять сім здорових а вісім ранених попало у большевицький полон, але всіх їх порозстрілювали москалі і навіть не дозволили селянам похоронити їх тіл. Тільки сімох узяти чомусь живих до Харкова і декому з них пощастило потім урятуватися та принести до Києва сумну вістку про українські Тернопілі... З імен героїв відомі тільки декотрі: Володимир Шульгин, Кольченко, Омельченко (командант), Микола Лизогуб, Пипський (галичанин) і Андрій Соколовський.

По нещасливому бою під Крутами москалі мали вже вільну дорогу до столиці України і за кілька днів увійшли до Києва, де счинили страшну різню. Щойно в березні прогнали їх з Києва і з України українські війська при допомозі німецької армії, бо Німеччина й Австрія заключили в лютому 1918 року мир з Україною. Коли Україна стала знову вільна, уряд казав віднайти трупів поляглих героїв під Крутами і привезти до Києва. Та знайшли їх тільки 28, решту позакопували большевики і селяни невідомо де.

Незвичайно врочисто похоронили героїв, на державний кошт. По-

ховали їх у Києві, над Дніпром, на горі, біля Аскольдової Могили, звідки видно широкі чернигівські поля, де полягло триста героїв. Плакали за ними мами і сестри і плакала за ними вся Україна. І до нині тужить за ними Україна, поневолена знову москалями. Тужить за такими оборонцями, бо якби було більше таких, як вони, не попала б Україна у неволю.

З пошаною згадує героїв зпід Крут уся свідома українська молодь. Захоплюється великою жертвою своїх ровесників і ставить собі їх за світлий приклад, як треба любити рідний край. Усі свої сили, все своє вміння а в потребі і своє життя віддати за щастя рідного краю. Ця пошана і ця згадка та постанова повинні бути тим сильніші і глибші цього року, коли припадають двацяті роковини бою під Крутами. А видимим знаком тієї пошани є такі святочні Академії - Концерти, які уладжує молодь щороку в роковини бою і на яких і ми сьогодні будемо присутні.

— Щиро дякую тобі братчику, що так гарно оповів мені про той геройський подвиг під Крутами. Тепер я справді з більшим розумінням і глибшим почуттям буду згадувати і шанувати славу пам'ять тих безсмертних героїв. Бо вони безсмертні, як безсмертна їх велика жертва. Вони живуть далі у наших серцях і душах, у наших мріях і в нашій постанові, пімститися ще на Москві за кров, пролиту під Крутами.

Дещо про 1938-ий рік.

В суботу 1. січня починається 1938-ий рік, значить: що минуло 1937 років і наступає 1938-ий від народження Господа нашого Ісуса Христа.

Це рік звичайний, має 365 днів.

Цього року минає 1905 років від мученичої смерті Ісуса Христа на хресті (бо Ісус умер на хресті, маючи 33 роки життя), — а 1075 років від заснування Української Держави над Дніпром і 950 літ від часу, як український народ прийняв християнську віру (за панування Володимира Великого - Святого).

В цьому році припадає Свят - Вечір у четвер 6. січня, Великдень у неділю 24. квітня (тиждень по латинському), Зелені Свята в неділю 12. червня.

Погоду передбачують на цей рік таку: Весна холодна і вохка. Літо з початку вохке, а взагалі мірно тепле. Осінь зпочатку дощова, при кінці лагідна, без снігів. Зима зпочатку дуже студена, та вже від січня злагідніє.

Добрі люди передбачують також, що в цьому році дуже зросте свідомість український дітей і молоді, так що «Світик» дістане бодай 5000 нових точних передплатників. Щиро йому цього бажаємо, так, як бажаємо добра українським дітям, бо точна і масова передплата та пильне читання «Світика» вийде українським дітям тільки на добро.

Важні роковини і ювілеї в 1938-ому році.

В 1938-ому році минає 950 років від Хрещення України, 100 років від викуплення Тараса Шевченка з кріпацтва, 100 років від смерті

письменника Івана Котляревського, 90 років від скасування панщини, 70 років від заснування Товариства «Просвіта», 50 років від смерти поета Юрія Федьковича, 25 років від смерти письменника Михайла Коцюбинського, 25 років від смерти письменниці Лесі Українки, і 20 років від таких пам'ятних історичних подій: Проголошення Незалежності України Четвертим Універсалом Української Центральної Ради в Києві, — бою під Крутами, — підписання миру Німеччини, Австрії, Туреччини і Болгарії з Україною в місті Бересті, — та від листопадових подій у Галичині, на Закарпатті і на Буковині.

Про ці роковини і ювілеї будемо містити в відповідний час окремі оповідання, статті та вірші.

ПАМ'ЯТАЙ ПРО БЛИЖНІХ!

Під вікном я раз насипав
Окрушин для горобців, —
Та чому один прилетів
І самий того не зів?

Або чом не позбирав він
І собі кришок не взяв, —
Тільки знов кудись полетів
Товариство поскликав?

І разом в громаді дружній
Позбирали округини...
Чи не добрий з того приклад
І для мудрої людини?...

Йоган Троян.

10. Перша Петрусева ялинка.

В день по Святому Миколаю Павлусева мати попрощалася з дітьми і з майстром і поїхала додому.

— А просимо загостити до нас на Різдо! — сказав майстер, п. Малий, прощаючись.

— Дякую щиро, але мені сумно, що ви всі до мене ніколи не загостите. Я хотіла просити, щоб діти приїхали до мене хоч на годинку, бо вас, пане майстер і не смію просити, щоб не погордили моїми низькими порогами...

— Ну, ну, матусю, якось то буде... — відповів майстер досить загадково і більше нічого не говорив.

Павлусь також думав заздалегідь про те, що на Свята хотів би побути бодай трохи з мамою. Бо ніде правди діти, Павлусь таки тужив за мамою, і хоча в прибраного батька було йому добре жити, ліпше, як у вбогої матері-вдови, то таки часами був би на крилах полетів, туди, в село, до своєї мами. Ця туга за матір'ю зростала чомусь завжди в неділю і в свято. Павлусь думав собі тоді, що тепер десь сидить мати сама в хатині, бо в свято не йде до роботи,

і думає певно про нього. Вона хотіла б говорити з ним, дивитися на нього, радитися його, мов дорослого, як завжди бувало. І певно їй тужно і гірко самій у хаті. І рішив собі Павлусь, що на Різдво мусить піти до мами, хочби й пішки.

Прийшов Святий Вечір і Павлусь засів з Ірусею і з майстром та старим Максимом до Святої Вечері. Тут були ті самі звичаї, що і в них на селі, бо сам майстер був також селянським сином і шанував старі батьківські звичаї. І вечеря була з тих самих страв, тільки багатша, як у них дома. Але Павлусеві все здавалося, що в мами смакувало б йому ще краще. Та і майстер не був нині веселий і навіть Ірусю посумніла. Павлусь догадувався причини, хоча ніхто про те не говорив. Це ж щойно другі Свята святкував майстер без своєї дружини, а Ірусю без рідної мами. Покійна мама спочивала там за містечком на цвинтарі... Тільки старий Максим старався розвеселити всіх і він перший почав колядувати. Потягли за ним усі, а коли скінчили першу коляду, майстер встав і сказав:

— Коли колядувати, то ходім туди до другої кімнати!

Павлусь аж тепер нагадав собі, що нині цілий день були двері до тої кімнати замкнені і тільки майстер і старий Максим заходили туди зчаста та, наче крадькома, мов би ховали там щось цікаве. Тепер повставали всі і майстер відчинив двері. Всім представився чудовий вид. Серед кімнати стояла висока ялинка, обвішана свічками і всякими прикрасами та ласощами. Під ялинкою лежали якісь більші і менші пакуночки. Майстер позасвічував свічки і тоді перший почав:

„Бог Предвічний народився...“

Всі жваво почали співати за ним, а по коляді майстер промовив:

— Ця ялинка для вас, мої діти, для тебе, Іруся, і для тебе, Павлусю. Все, що на ній і під нею, також ваше! Тіштесь і будьте веселі! Тільки той більший дарунок під ялинкою то для Павлусевої мами. Щоб знала, що ми і про неї памятаємо.

Павлусь приступив до майстра і щиро поцілував його в руку, та не міг чомусь промовити ні слова. Іруся кинулася до дарунків і на силу втиснула Павлусеві в руку пакуночок, на якому було виписане його ім'я. Але Павлусь тільки подякував їй і не розпаковував пуделка. Бін і без того був щасливий.

Такої ялинки не мав він ще ніколи за свого життя. Тільки Іруся раділа своїм дарунком, прегарною великою книжкою з образками, що знайшла в пуделку, та тішилася, що і Павлусеві книжка подобалася.

— А тепер, мої діти, коли ми вже повечеряли і потішилися, зберемося і підемо кудись у коляду — сказав майстер. — Ти, Павлусю, візьми свій пакуночок і дарунок для мами.

Радісно зробилося Павлусеві на душі, бо він прочував, що скоро буде бачитися з мамою.

Перед домом були вже приготовані сани і кілька грубих футряних накривал. Всі трое посідали на сани і майстер казав рушати в село, до Павлусевої мами.

Коли переїжджали біля цвинтаря, майстер казав стати. Всі повставали і пішли на цвинтар,

на могилу Ірусиної неньки. Майстер упав на коліна і довгу хвилину шептав молитву. Молилися також діти.

— Ну, поговорили ми з одною ненькою, а тепер поїдемо до другої! — сказав майстер, коли вже сідали на сани і рушили далі, — бо на Свят-Вечір годиться всіх відвідати...

Можете уявити собі радість удови, коли вона сидючи сумно

Мати розв'язала його і побачила там новий прегарний козушок. Стала дякувати Ісусові і майстрові, а майстер відповів жартом:

— Це цілком природне. Як ви могли б бути без нового козуха, коли ваш син учиться на кушніра! А чому ти, Павлусю, не розв'яжеш свого пакунка? — звернувся майстер до хлопця.

А Павлусь якось збентежено почав говорити:

— Мій любий татусю, я маю до вас одну просьбу. Як я дістав цей даруночок від Ісуса, то подумав собі: Скільки то я зазнав уже добра від вас і від Господа Бога за цей рік! Цим радіє моя мати, але я хотів би, щоб тим радів і ще хтось, чужий. Щоб Ісусик бачив, що я

в хаті, нагло почула, що перед хату заїжджають чийсь сани, подзвонюючи дзвінками, і під вікном заколядували знайомі їй любі голоси.

— Просимо, просимо, в хату! — просила Павлусева мати, вийшовши на поріг. — Таких милих колядників я ще ніколи не мала. Не знаю, як вам віддячитися за цю милу несподіванку.

Мати почала гостити гостей і хоча та гостина була скромна, та видно було, що всім було тут весело і приємно.

— Мамо, а вам також приніс Ісусик дарунок — сказала Іруся і подала вдові більший клунок.

заслужовую на таку доброту. І я рішився дати цей свій дарунок одному товаришеві тут у селі, в сусідстві. Він також убогий хлопчина і добре вчиться в школі, а мені він був завжди найліпшим товаришем. Хочу його потішити, що памятаю про нього, коли мені добре. Хочу дати йому цей дарунок, навіть не заглядаючи, що там є. Чи позволите мені?

— Позволю, сину, чому не дозволити? — сказав зворушений майстер. — Тішуся, що маєш таке добре серце, бо бачу, що справді заслуговуєш на те, щоб тебе любити і про тебе дбати. Можеш дати

дарунок товаришеві, хочби й зараз.

Павлусь узяв клуночок і побіг з хати. А коли вернувся, сказав:

— Такої втіхи ви ще не бачили, як тепер є там у сусіда Миколи, тому, що я обдарував його сина Юрка. І мені чомусь тепер так любо і легко, як ніколи. Що я міг комусь учинити таку радість...

— На тому власне й полягає

правдиве задоволення, щоб уміти чинити комусь радість... — сказав майстер, сідаючи на просьбу Павлусевої мами до заставленого стола.

— Що то нині так гамірно і весело у вдовиній хаті! — дивувалися люди, йдучи вулицею.

— То щастя загостило в її хату! — говорили інші. — І добре, що загостило. Вона заслужила собі на те.

(Далі буде)

ДІД МОРОЗ І БАБА ЗАВІРЮХА...

Посварилася з Морозом
Баба - Завірюха —
Рознімають в сварні рот,
Від вуха до вуха...

І вганяють по селі —
Поміж оплітками,
Засипаються самі
Сніжними кульками.

Іде школяр по шляху,
Мороз в носик щипне...
Школяр крикне зо страху —
Мороз лише скрипне...

Несе Варка ведерця —
Завірюха в смарці
Витрутила одним махом
Коромесло Варці...

А вже ввечір крізь вікно
Дзвонить завірюха —
Люто біситься водно
Та ніхто не слуха.

Бо вкраїнські діточки
Вчаться і працюють,
Хоч на дворі сварки люті,
Вони їх не чують...

Іванка Трешневська-Савицька.

Про Осипа Юрія Федьковича

буковинського солов'я...

Дня 11. січня 1938. року минає рівно п'ядесят років від смерти поета Осипа Юрія Федьковича, одного з найбільших українських письменників. Юрій Федькович родився 8. серпня 1834. року в селі Сторонець-Путилів на Буковині, а його батько, званий Гординський-Федькович, походив з роду Гординських у селі Гординя коло Самбора в Галичині. Завдяки своїй матері, Анні, що була дочкою священика Ганицького в Дихтирі на Буковині, Юрій виховувався в українському дусі, а завдяки старшій сестрі Марії збудився в ньому його поетичний таланти, бо сестра вміла

оповідати йому безліч народніх казок та байок і співати прегарних пісень. Скінчивши міську школу в Чернівцях, Федькович уже молодим 15-літнім хлопцем почав заробляти собі на прожиток, працюючи по крамницях, то в аптиці, то як писар в уряді. В 18-тому році життя пішов добровольцем до війська, де став старшиною і брав участь у воєнних походах на Італію. В тому часі почав він писати свої прекрасні поезії, в яких виспівував тугу за рідним краєм і любов до рідного народу та відразу заблис як великий талант, у той час другий по Шевченкові. Виступивши з війська, він довгий час жив у рідному селі та працював для добра громади. Згодом іменували його шкільним інспектором вижницького повіту і на тому становищі Федькович заслужився тим, що написав кілька шкільних підручників і співаників народньою мовою, бажаючи завести їх у школі, бо противився тому, щоб українські діти вчилися якимсь язичієм. А треба знати, що Федькович вернувшись з війська ходив у селянській одежі і не покидав її навіть ставши інспектором. В 1872. році став редактором видань «Просвіти» у Львові і написав кілька цікавих повчаючих оповідань для народу, з яких найбільш відоме опов. «Фармазони». Вернувшись по році до Черновець, поет не переставав писати щораз нові твори: поезії, оповідання і драми. Однак важка хвороба скоро стомила його і звалила з ніг, а дня 11. січня 1888 року замкнув цей «буковинський соловій» свої очі на віки. Похований у Чернівцях, а на його могильному пам'ятнику є такий напис, уривок з його поезії:

«Бо я для України лиш жию,
Єї і душу й тіло завдаю,
За ню ріков козацька моя кров,
Се моя заповідь...»

В своїх творах, писаних частинно гуцульсько-буковинським говором, Федькович виявив себе великим приятелем покривджених людей і рідного народу взагалі. В оповіданнях описує гуцула з його буйною та справедливою вдачею і красу рідних гір і сіл та так будить у читачеві любов до рідного краю і народу. Написав він також чимало творів для дітей і молоді, для яких заслужився передусім тим, що щиро старався, щоб українська дитина вчилася в українській школі і українською мовою. Для народу написав багато виховних оповідань і віршів, щоб піднести народ духово, морально і матеріяльно з упадку. Отже Юрій Федькович заслугоє в роковини своєї смерті на щирю згадку і пошану та вдячність не тільки як визначний поет і письменник, але також як заслужений народній діяч. Зокрема повинні вшанувати поета діти і молодь, бо їм присвятив він велику частину своєї виховної діяльності і поетичної творчості, про що свідчать прегарні його вірші, поміщені у шкільних читанках, а між ними такі перлини, як наприклад відома поема «Празник у Такові», де описаний визвольний зрив поневолених сербів. Твори Федьковича можна дістати в «Просвіті», цілі томи або малі збірки.

**З НОВИМ РОКОМ, ЩОБ НАС ЛИХО ПЕРЕСТАЛО БИТИ,
СЛІД НА „СВІТИК“ ПЕРЕДПЛАТУ ЗАРАЗ ВІДНОВИТИ...**

Природа в січні.

Снігом вкриті гай і поле,
Білі-білі, як ніколи, —
Всі долини, всі горбочки —
Ні травички, ні листочка...

Білий сад і біла хата,
Біла стріха і загата,
На дороги, на стежини —
Впали білії перини.

Тільки сосни і ялиці
І смерік високі шпиці
Зеленіють і зимою,
Щось шепочуть між собою.

Всюди тихо, пусто, глухо,
Тільки часом зловить ухо,
Срібний звук малих дзвіночків
І дитячих голосочків.

Перед людськими хатами
Там горбочики гуртами
На подвір'ячка сідають,
На кришки дрібні чекають...

Тільки гамір на горбках,
На гринджолах, на санках, —
Діти там женуть стрілою,
Або всі стають до бою...

Жваві хлопці і дівчата
Поприв'язують лещата,
Або з совгами на лід
Скоро йде дитячий рід.

А зима іде й думає:
„Кожний певно це признає,
Якби не дівтора та,
То була б Зима сумна...“

Ю. Ш.

Володимир Хронович

Як то мандрував »Світик...«

(Оповідання »Світика«, що йде до дітей вселюдної школи в Тучапах повіт Снятин).

(3-тє продовження)

На щастя всім тим моїм чорним думкам прийшов таки кінець. П'ятого дня ранком прибув із Тучап старий Проць Нижник зі своєю великою громадською торбою й застукав у віконце. Молодий почтмайстер аж у долоні сплеснув. Старий виглядав, мов топка соли. Обвіяний був снігом від стіп до голови. Повно снігу мав і на бровах і бороді, а зі старих, сивих вусів звисали ще на кінчиках два довгі ледяні валочки. Почтмайстрові стало його жаль.

— І хотілося вам іти, тай ще в таку студінь?

— Про студінь то ще такої жури нема, хоч доходить вже до 27 ступнів. Гірше за це з вітром. Мете вже п'ятий день і на гостинці денедє лишень вершки стовпів видно.

— Слава Богу, що якось добилися.

— Добився, то правда, бо за вітром, але як назад поверну, то ще Бог його знає. Віяти буде просто в очі. Ох, цей московський вітер! Ніколи він нам ще добра не приніс, а все нужду й загибіль.

— Не гризїться, дєдє. Якось видержимо й оборонимосє. Добре тимчасом, що прийшли, бо почти до вашого села надїшло багато.

— А „Світик“ до шкільників надїшов?

— Щє в понєділок, як тільки ви відїшли. А вам чого так за ним банно?

— Мені ні, але дітиськам. Уже й дороги не дають старому спокійно перейти.

— То ті школярї самі цю газетку запрунєрували?

— Так прошу, але не всі, тільки ці з IV. відділу, між якими є також і мій внука Юрко. Цей то таки вже найбільше мені надокучив. Де який грош має, дає на газетку. Але бо й цікава! Мені й самому любо нераз послухати, як унука дещо з неї про-

читає. Відложіть мені тільки, прошу, цей Світик на бік і не за-
пирайте на ключ у торбу. Як раз іду до солтиса біля школи,
то газетку дітям передам. А то солтис нині в млині і хто знає,
чи до ночі верне. Будуть діти нудьгувати.

Почтмайстер послухав старого й відложив мене на бік. А
за хвилину я, загорнений у теплу хустину, мандрував уже за
пазухою старого Проця до тучапської школи та тішився тим
невимовно. Але не довго. Як тільки минули хати, студений ві-
тер почав і мені докучати.

— Пропаду, — почув я голос старого. — Бе в очі, що
й дороги не видно. Колиб ще не був завивав газетку в хустину,
може б було лекше.

— Біда, — поміркував я зі страхом. — Проць готов мені
забрати хустину, а тоді і я змерзну...

Та старий видно мною більше дорожив, як своїми очима,
бо хустини таки не забирав. І хто зна, як воно було б сталося,
якби не випадок. Коли ми опинились на гостинці за селом,
піввала сніговія старого в свої обійми і раптом ударила ним
у снігову прогалину. Проць покотився стрімголов і зарив лицем
у сніг. Палиця вилетіла з рук, торба зісунулася, ремінь на ко-
жусі розв'язався, а я сам висунувся старому зпоза пазухи і впав
у рів недалеко нього.

Старому, що правда, не сталося нічого, але стати відразу
не мав сил. Скористав з того, що від вітру й метелиці засло-
нювала його висока снігова стіна й сидючи, почав себе приво-
дити до порядку. Першчим його ділом було — забрати мені
хустину.

— Даруй Світику, — сказав до мене тихо. — Тобі й без
неї буде за пазухою добре. Я тимчасом підв'язу хустиною ковнір
і бодай трохи закрию лице.

Щож було робити? Я був у його руках і сперечатися з ним
не міг. Прилип тільки тісніше до його грудей, та почав слухати,
як у старого бється живіше серце й стукає в мої сторінки. Та
нагло сталося ще щось страшніше, як попередній випадок. Чо-
мусь знову розв'язався ремінь на Процевім кожусі. Я поволі
зісунувся в долину і вкінці впав на засніжену дорогу. Проць,
розуміється, не завважив того і пішов далі. Пішов, бідний, але
без мене...

(Докінчення буде)

**РАДЖУ ТОБІ, МИЛИЙ БРАТЕ, В ДЕНЬ НОВОГО РОКУ:
БЕЗ „СВІТИКА“, СВОГО ДРУГА, НЕ ВЧИНИ НІ КРОКУ...**

Вуйко Ромко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

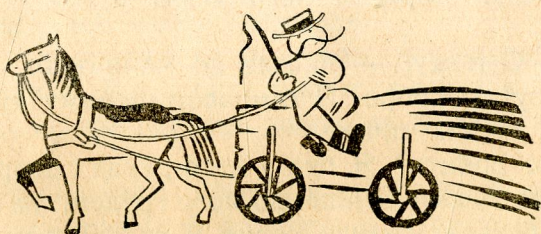
Заспів:

Музо! Осідлай пегаза!
Не мука ж це, ні логаза,
Що тут маю розчинити...
Йди - но! Йди вже! Ну, іди ти!...

1. Утеча коняки від господаря.

Не знаю, від чого б вам тутки почати
Оте, що сьогодні збираюсь казати.
Та щоб якось діло дійшло до кінця,
Найкраще зачнімо усе від кінця...

Був собі господар і мав він коня.
Робітна коняка, неабияка...
Чи в плузі, чи в возі, чи то під верхом,
До всього охоча, й не руш батоном.

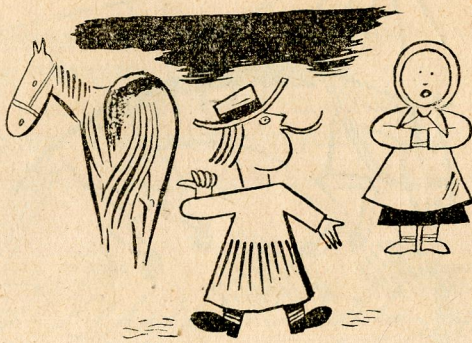

Та нема нічого вічного на світі:
Що молоде було мусить постаріти.
Навіть що залізне, тай те не є вічне,
До часу лиш служить, а потім відпичне...

Тим більше старіє живая тварина...
Захрамає з часом, чи зірве коліна,
Не здужа робити, ні тягнути віз,
Продають негайно купцям на заріз...

Тай тую коняку, що щось двацять літ
Робила, трудилась, аж заливав піт,
Рішився господар уже скасувати,
Бо шкода вже було вівса їй давати.

— Піди - но, Маланко, та залич Мамчуру,
Хай забє коняку і ще стягне шкуру, —
Бо купці давали тільки злотих два,
Шкода продавати! — говорив газда.

— А так, як їй зробить сьогодні амінь,
Всім чоботи будуть, на упряж ремінь,
А й мясо ще рибам в ставі знадобиться...
Біжи - но, Маланко, живо, не барися!

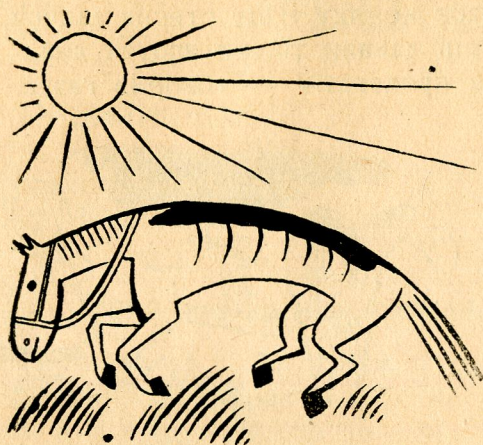
Побігла Маланка. А коняка вчула
Господарів присуд, тяженько зітхнула,
Зібрала всі сили, урвала кантару —
І чмихнула з двору, крізь пліт через шпару.

А було це тому років сотень дві —
І в полі не була межа на межі,
Простору вільного було досить там,
Ні стежок значених, ні замків, ні брам.

Скільки душа хоче, по полі гуляй,
Вільна тому воля та на землі рай,
Хто вмів користати з тої свободи,
В ярмо не гнув шиї, не шукав газди.

Розумна коняка, не взяв її біс,
Побігла скоренько через поле в ліс.
Тепло ще надворі, вже дасть собі раду,
Не гинуть їй марно через людську зраду!

— Вже я десь побачу кут на зимівлю,
Може десь подальше, як тут не знайду, —
Бо ще не охота мені умирати,
Ліпше перед смертю волі спробувати.

Правда, що господар не раз і не два
Казав: „Нема в полі сіна ні вівса“ —
І що кінь самотний може пожить смерти,
Бо вовки чекають і можуть роздерти...

Вірила коняка, та тепер міркує:
„Говори здоровий, але серце чує,
„Що ліпше здихати свободним на волі,
„Як у всіх достатках гинуть на припоні.

„Та ще я ту казку стару добре знаю,
 „Що всяк старе добро скоро забуває...
 Так казала шкапа і що сили мала,
 Дала ногам знати, у ліс почвалала.

Так гнала і гнала, наче навісна,
 Боялась, щоб часом не дігнав газда...
 Та нарешті таки вибилась зі сили,
 Бо вже старі ноги добре не служили.

Стала спочивати під дубом розлогим,
 Щоб трохи спочили її старі ноги.
 А що вже і голод прикрий відчувала,
 Натягала шию й травичку скубала.

((Далі буде).

Риба на Різдво.

„В нас на Свята будуть гості,
 А хоч не прийшли би,
 Треба на Різдво подати
 Смаженої риби!...“

Так говорить наша Леся!
 Й маму виручає,
 Чистить коропа і солить
 Ще й ости виймає...

І шматкою обсушила,
 В муці обтачала,
 Потім в яечку і в булці
 Тертій замачала —

Й так окремо кожний кусник
 В пательню складає,
 Смажить на гарячій маслі,
 Смажить, обертає.

А готову ще до рури
 Трохи відложила,
 Щоб там у гарячій рурі
 Риба „доходила“.

На полумиску ще хріном
 Довкола обложить,
 Смажену додасть картоплю —
 І на стіл положить.

І до братчика ще скаже:
 „Як їш рибку, брате,
 То не смієш говорити
 І — ножа вживати...“

ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ!

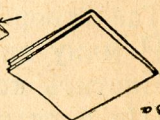
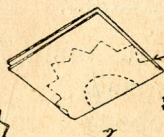
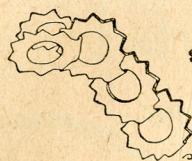
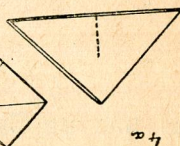
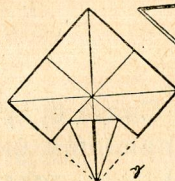
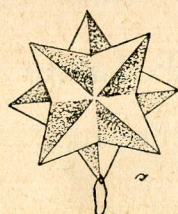
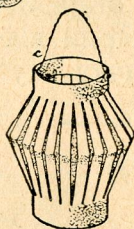
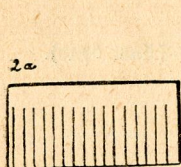
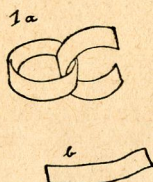
Гляньте на ті рисунки і старайтеся зробити такі чотири роди прикрас. Перший рід — то будуть ланцюжки з кольорового паперу. Як їх робити, бачите на рис. 1а, в, с. З аркуша кольорового паперу витинаємо вузькі пасочки на 8 до 10 см. довгі. З кожного куска робимо перстенець (приліплюємо клеєм кінець до кінця) але так, щоб перстень входив у перстень. Так з тих звен повстане ланцюх довільної довжини. Може бути ланцюх з різно-кольорових перстенців.

Рис. 2а, в, с, — показує, як робити ліхтарики на ялинку. Кусень міцного паперу, 20 см., довгий і 10 см., широкий, складаємо назовдш і затинаємо його від зложеної сторони ножичками раз по раз у правильних відступах, при чому вважаємо, щоб не перетяти паперу цілком. Потім папір розкладаємо і робимо наче валець, зліплений краями. Тоді легко згинаємо валець посередині назовні

(там, де був зложений папір) і так повстає ліхтарик. Ліхтарики завішуємо на ялинці кольоровою ниткою. Таких ліхтариків варто зробити більше, та при тому пам'ятаймо, що найкращі вони з золотистого або срібного паперу.

Третя прикраса — то зоряний ланцюх. Рис. 3а, в, с. Робимо його так: пасочки паперу, 8 см., довгі і 4 см., широкі, складаємо вдвоє і витинаємо ножницями звізди. Найперше витинаємо серединку в виді пів кола або трикутника, а потім починаємо витинати ріжки зорі, але так, щоб з одного боку, там, де зачинаємо (рис. 3в), не перетяти паперу цілком. Коли натяли зірок, тоді вяжемо їх у ланцюх, як видно на рис. 3с, так, що одну зірку вкладаємо в другу, а останню зліпимо (попередні не потребуємо ліпити).

Четверта прикраса то подвійні зорі на ялинку. Як їх робити, показує рис. 4а, в, с. Квадратовий кусень кольорового і то конче золотого або срібного паперу згинаємо два рази впоперек. Так дістанемо трикутник. Трикутник загинаємо з отвореної сторони до половини і знов розкладаємо. Тоді складаємо кожний ріжок зокрема і сильно зліплюємо його. Так повстане чотирикутна зоря. З двох таких зірок, зліплених напоперек, повстане подвійна восьмикутна зоря і її завішуємо кольоровою ниткою на ялинці.

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних Фабриках та Установах...

(Зі щоденника одного школярика).

1. Що я записав собі про „Народню Торговлю“.

Учора приїхав до нас у гості на зимові фєрії мій тіточний братчик Олесь. Він хлопець добрий і я його люблю та тішуся, що він приїхав. Ми прийняли його щиро, як і він і його родичі приймають нас завжди, коли ми приїжджаємо до них, у їх містечко, що лежить на Підгір'ї.

Та на жаль Олесь ще в дечому за мало свідомий хлопець. Він, наприклад, не обзнайомлений ще добре з відомим кличем: »Свій до свого по своє!« і навіть добре того клича не розуміє. Учора вийшов я з ним до міста і він каже мені:

— Купім собі цукорків у тому склепі!

Я кажу:

— Добре, можемо купити, але тільки цукорки »Фортуни Нової«.

— А хіба ж є тут ті цукорки? — запитав Олесь.

— Запитай, чи є, а як нема, то не купи, бо і так недалеко є крамниця »Фортуни Нової«, то там куплю!

— То тут є склепи »Фортуни Нової?« — здивувався Олесь.

— Певно, що є! — відповів я. — Тут є всякі українські склепи і можеш купити все, що тільки потребуєш, у своїх крамницях і свого українського виробу.

— Перший раз про це чую! — здивувався Олесь — »Бо в нас у містечку мало хто думає про те, яке воно і чие, тільки купує, що є«...

— То дуже зле! — сказав я тоді Олєсєві і почав вичисляти братові усякі товари, які можна купити в українських склепах і то українського виробу. Я став вичисляти також, які то вже є українські фабрики і що вони виробляють. Я оповів йому докладно про »Дитячий Ярмарок«, що його рік-річно уладжує Товариство »Українська Захоронка«.

— Що це таке »Дитячий Ярмарок?« — поцікавився Олесь.

ЩОБ ЦЕЙ РІК ДЛЯ ТЕБЕ, ДРУЖЕ, БУВ РОКОМ ЩАСЛИВИМ,
СТАНЬ ДЛЯ „СВІТИКА“ ТИ ДРУГОМ, ВІРНИМ І ЗИЧЛИВИМ!

— «Дитячий Ярмарок» — це властиво мала вистава українського промислу і торгівлі! Всі наші фабрики і більші підприємства та крамниці уладжують собі в великій салі свої станки і там виставляють зразки своїх виробів та товарів. А старші і молодші діти сидять біля тих станків і заступають продавців. Захвалюють товар, продають його гостям, записують прибутки і потім здають рахунок власникові. Я, наприклад, цього року в жовтні на такому Ярмарку стояв біля станка «Центросоюзу», а моя сестра Маруся продавала товари при станку «Народньої Торговлі». При деяких станках дають гостям кушати споживчі продукти. Наприклад при станку «Народньої Торговлі» можна нераз покушати доброго горячого какао. На Дитячій Ярмарку діти відіграють також усякі сценки, де представляють наш промисл і торгівлю, а також виголошують деклямації. Цього року відіграли деякі сценки і виголосили деклямації з книжки Юри Шкрумеляка «ЖИВА РЕКЛЯМА».

— О, коли так, то ти мусиш показати мені бодай деякі наші фабрики і крамниці та гуртівні! — сказав Олесь щиро і я приобіцяв йому, що від завтра будемо відвідувати наші промислово-торговельні станиці у Львові. Коли він огляне їх, то усвідомить собі, що ми можемо і мусимо притримуватися клича «Свій до свого по своє» і розкаже про це всім знайомим ровесникам у своїм містечку.

Я роздумував про те, від якої установи почати наші оглядини, коли моя мама влекшила мені ту справу — бо довідавшись про мій плян, похвалила мене і сказала, що завтра має полагодити різні святочні закупи в «Народній Торговлі», отже підемо разом і Олесь побачить «Народню Торговлю».

І нині якраз були ми в «Народній Торговлі». До нас прилучилася ще Маруся і ми пішли всі четверо. По дорозі, ідучи вулицею Академічною, вступили ми до Редакції «Світу Дитини», що міститься при вул. Зіморовича ч. 2, на розі Академічної. Мама хотіли відновити передплату за газетку на 1938 рік.

Ми вступили до Редакції і вплатили передплату та купили ще кілька книжок. Пан редактор дуже втішився нами і сказав, що добре стояв би «Світик», якби так усі без упімнень відновляли передплату. Я здивувався, що є й такі «передплатники», яких треба впоминати, щоб заплатили за газетку, і то навіть «здолини»; і чогось стало мені за них соромно.

Вийшовши з Редакції, пішли ми далі вул. Академічною, перейшли через Площу Галицьку і вул. Галицьку та опинилися на Ринку, де під числом 36 побачили гарну триповерхову каменицю, з великим написом: «Народня Торговля».

— Тут є «Народня Торговля»! — сказала мати. — На поверххах містяться бюро цієї великої установи, а в партері головна її крамниця. Ходім до крамниці, де маю накупити товарів на свята, а може там довідаємось щось і про діяльність цієї важної установи взагалі. Ми ввійшли просто з вулиці до крамниці.

Це простора крамниця, одна з найбільших і найбагатших у Львові, а для нас наймиліша — бо вона своя, рідна, наша українська. За довжезним прилавком увихалися продавці, що обслуговували гостей. Вони питали ввічливо, чим можуть послужити, і пакували бажаний товар скоренько та подавали в гарному опакуванні. При тому давали кожному карточку, де було виписано, скільки товар коштує. Гості платили при касі біля дверей. Олесь здивувався і втішився, побачивши за лядою одного молодого хлопця, що пізнав його і привитався з ним.

— Це наш спільний свояк! — сказав Олесь. — Івась Гальчук з нашого містечка, сестрінок мого батька. Я аж тепер нагадав собі, що він скінчив торговельну школу і практикує в «Народній Торговлі».

Та Івась сказав нам заледви пару слів і побіг кудись, бо старший продавець післав його за чимсь до магазину.

— Буде з нього добрий купець, бо добре увихається! — сказав управитель skleпу до моєї мами і запитав, чим може служити. Мама подали йому довгу картку, де були списані всі речі, потрібні нам на свята. Чого там не було! Кава, чай, чоколяда, цукорки, помадки, мід, цукор, мука кількох сортів, риж, саго, цинамон, перець, какао, олива, оцет, селедці, орехи, фіґи, родзинки, гвоздики, мило, свічки, і все-все, що лиш потрібне на свята! Продавець почав те все важити і пакувати, а я тимчасом цікавився тим, що купують інші покупці. Що хвилина чув я: «кава», «чай», а мама шепнули мені:

Кава — це особливість «Народної Торговлі»! Тут кожний дістане найліпшу каву з їх власної пражарні. Та зрештою тут усе першорядне, чисте, здорове, смачне. Особливість «Народної Торговлі» — є також вина, богослужební, лікувальні і столові. Та от надходить один з панів директорів, наш знайомий, він скаже нам ще дещо про цю установу.

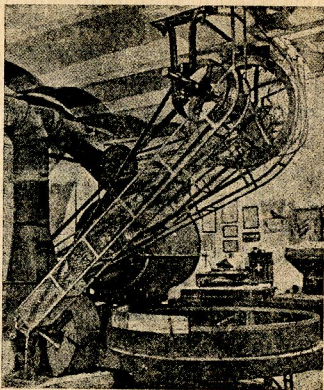
До нас підійшов старший пан і привітавшись, почав радо відповідати нам на наші питання.

— «Народня Торговля» — говорив він — це Централь для міських споживчих кооператив. Заснована вона в 1883 році, отже тому 55 літ. Довгий час співпрацювала вона з «Просвітою» над організацією кооперативних крамниць при читальнях та інших спілкових склепів. Так то «Народня Торговля» перша разом з «Просвітою» клала основи під розвиток української кооперації. Пізніше, коли організування кооператив по селах перебрав на себе «Ревізійний Союз» — «Народня Торговля» стала осередком міських кооператив. Позасновувала по містах свої складниці і повиучувала багато людей торговельного діла. За справність у веденні торгівлі та за солідну обслугу покупців найліпшими товарами має «Народня Торговля» багато золотих медалів, відзначень та дипломів, які дістала на заграничних і краєвих господарсько-торговельних виставах.

— Я чув, що «Народня Торговля» має свої склепи не тільки у Львові — сказав я несміло.

— А так! Нині має «Народня Торговля» 31 своїх крамниць — філій по містах у Галичині і на Волині, наприклад, у Станиславові (дві), Коломиї, в Тернополі, в Перемишлі, в Стрию, в Луцьку (три), у Володимирі, в Олиці на Волині, в Бориславі, в Городенці, в Дрогобичі, в Снятині, в Самборі, в Рогатині, в Борщеві, в Золочеві, в Косові, в Збаражі, в Мостиськах, в Сокалі, в Сяноці, в Турці, в Бродах і в самім Львові чотири окремі крамниці у різних дільницях міста.

— О, то майже в кожному місті можна все купити в склепі «Народної Торговлі»! — дивувався Олесь. — І справді бачу, що можна дістати все, чого душа забажає.

Пражарня кави

— Це правда! — усміхнувся директор. — Наша спеціальність — то кольоніальні товари, які спроваджуємо зза границі і деякі з них уже в себе приспособлюємо до вжитку. Наприклад каву спроваджуємо вагонами сиру і тут пражимо її електричними машинами. Хто проходить коло польського катедрального костела, той нераз чує приємний запах праженої кави. То там, у наших пивницях пражиться кава. Кави й інших кольоніальних товарів спроваджує «Народня Торговля» найбільше з усіх українських підприємств, бо ж вона постачає їх не тільки своїм філіям, але й іншим міським кооперативам, яких є около 150. Крім того, як бачите, дістанете в нас узагалі все потрібне для домашнього вжитку, добре і всіже та недороге. В наших магазинах, у тому домі і на дворці, є великі запаси товарів, та вони не лежать там довго. Скоро випаковується їх, пакується в нові наші опакування різної величини і ваги і розсилається по краю. Там розливається і вино до пляшок, бо і вино спроваджуємо зза границі вагонами в великих бочках.

— Ба — осмілюся я перервати — та ж «Народня Торговля» спроваджує також вуголь і опалове дерево та розпродує на складі на Личаківському дворці. Ми палимо вже кілька літ вуглям і деревом зі складів «Народньої Торговлі».

— Ну, і я ще додаю одну особливість «Народньої Торговлі» — сказав директор — а саме: наше насіння всякого сорту, насіння городовини і квітів. Це насіння не продаємо якбуди. Найперше випробовуємо його самі, чи воно добре кільчиться, бо хочемо продавати тільки найліпший товар, щоб мати добру славу. За добре вважається вже таке насіння, що на сто зеренець зійде 70 або 80. Та ми випускаємо ще ліпше насіння, яке на сто зеренець видає часто і 99 рослинки. Наше насіння купують усі радо, бо переконалися, що воно здорове, добірне і видатне. Так у всьому, а передусім у торгівлі, найліпше оплатиться бути сумлінним і давати добрий товар. Це найкраща рекляма. Того правила тримається вірно «Народня Торговля» і тому розвивається шораз краще, основуючи свої матеріальні засоби на членських уділах та на ощадностях, які складає громадянство в нашій касі до обороту на дуже догідних умовах.

Тимчасом продавець приготував для мамі всі товари і вручив квіток з надписом належитости. Мати заплатила і подякувала директорові за вияснення, а він сказав, прощаючися з нами ввічливо:

— Чим докладніше буде знати громадянство про нашу заслужену установу, тим щиріше буде її підтримувати, купуючи все потрібне тільки в skleпах «Народньої Торговлі».

Ну, думаю, що мій Олесь, бажаючи щось купити, вже не помине від нині skleпу «Народньої Торговлі». А передусім нагадає собі про неї завжди перед Святими.

(Далі буде).

Яке звіря найпажерливіше?

Учені ствердили, що найпажерливіше творіння в світі це жаба. Вона пожирає так скоро комах і кожную поживу, що годі було зняти звичайним фільмовим апаратом, як вона ковтає поживу. Аж коли знімали зо скорістю 1800 знімок на секунду, могли зняти на фільму процес (хід) жабиного ковтання.

Не йдіть на тонкий лід. В Лапині коло Картуз совгалося вже при кінці листопада кількоро дітей у віці 8 до 15 років. Нагло лід заломався і п'ятеро дітей пішло під лід. Заки добігли люди на рятунок, всі діти потопилися. Ця страшна подія повинна стати осторогою для всіх дітей, щоб не йшли на совганку на глибокі стави і ріки, бо там завжди може скоїтися подібне нещастя. Найбезпечніше совгатися на штучних совганках, а коли вже хто совгається на ставі чи ріці, то нехай совгається тільки там, де літом найплитша вода, отже при берегах.

Обережно зі свірятами! В селі Бехувек коло Свеця баран ударив 6-літнього хлопця рогами так сильно, що хлопець помер. Баран був чогось розлючений.

Скажена собака. В селі Негрешті в Румунії забіг до місцевої школи підчас науки скажений пес і покусав учительку та дванадцятро дітей. На крик школярів збіглися селяни і вбили пса. Покусаних узяли до лічниці.

Святочні фєрії почалися 22 грудня і будуть тривати до 10 січня.

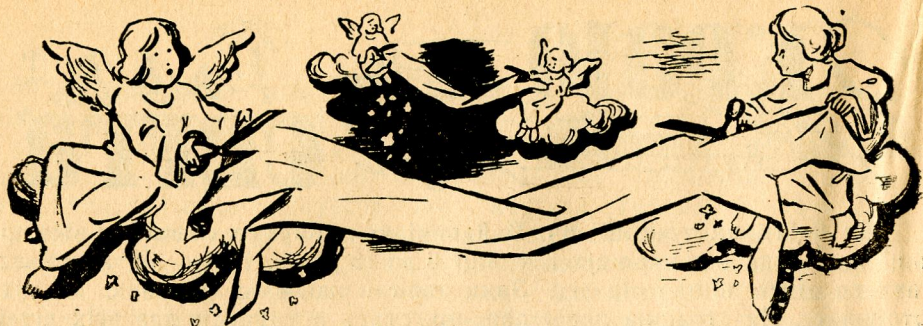
Що пише Левко Тріска...

Я при столику сідаю, білий зшиток розкладаю, слухай, любий брате Гнате, щось тобі буду писати. Слухай, в день Нового Року вибравсь я самий нівроку, щоб піти хата від хати, добрим людям побажати. В першу хату я ступаю, добрим людям так бажаю: »Зичу вам, щоб у віконце засвітило ясне сонце... Щоб родила вам земляця, щоб буйна була пше-ниця, повні щоб були комори, хліб і булка мов ті гори... Щоб корова була гладка і здорові всі телятка і щоб коники брикали, й щоб з дітей ви втіху мали! Дай вам Боже не смутитись, лиш скакати, веселитись, так бажаю, як умію і на щастя зерно сію...«

Пхаю руку у кишеню, ніби зерна беру жменю, та що сіятьму сі-рома, як забув я зерно дома? Застидавсь я не на жарти та й побіг до тети Марти і з плачем їй повідаю, який клопіт нині маю... Тета стала научати: »Левку, треба уважати, як виходиш десь із хати, не забудь, що треба взяти! Як іде косар косити, мусить косу нагострити, як вихо-дять жєнці жати, не забудуть серпа в хаті. Як козак іде до бою, шаблю й кріс бере з собою — тільки ти ішов бажати і не мав чим засівати... Та ще й сльози проливаєш, хоч ім'я грізне ти маєш... Деж чував ти, що лев плаче? Лев лише сміється й скачє!..

От такий мій клопіт, знай, ти також на вус мотай, бо хоч ти зо-вешся Гнатом, але Львові ти є братом...

Будь розважний все Гнатко! Гаразд, брате! Твій Левко.

Звідки взявся сніжок білий...

(Свят-Вечірна легенда)

Як у яслах, у стаєнці,
Син Господній народився,
То була зима на світі,
Злющий вихор вив і злився.

І потис мороз кліщами,
Ріки всі позамерзали,
Люди й звірі поховались
І від холоду дрижали.

І від студени земля вся
Скорчилась і почорніла, —
Снігу ще тоді не знали —
І земля не була біла...

І тоді в небеснім раю
Стали радитись ангели, —
Зажурились сердечно
В вечір той, святий, веселий...

І промовив так архангел:
»Що робити, райські діти?
Світ від холоду здригнувся
І не хоче потепліти.

»Я боюсь, щоб наш Ісусик,
Що в стаєнці народився
І спочив на вязці сіна, —
Бідний не перестудився...

»Бо хоч є там Божа Мати
І є Йосиф там старенький,
Але й їх проймає холод
І той вітер студенький.

»Навіть звірі, що зібрались,
Щоб Ісусика загірті,
Вже тепла свого не мають,
Починають вже тремтіти.

»Радьте, любі, що робити,
Чи яка знайдеться рада, —
Щось придумати нам треба,
Нас велика тут громада!«

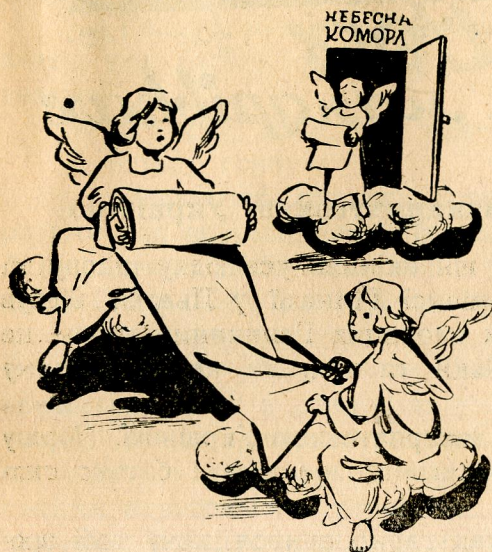
Призадумались ангели
І почали міркувати,
І великі і маленькі, —
Аж один почав казати:

»Слухайте, що я скажу вам!
У коморі там небесній
Полотна є пребагато
На сорочечки чудесні.

»Сорочки ті всі ми носим,
Й хоч які вони тоненькі,
Але знаєте самі ви,
Як нам всім у них тепленько.

»Добре, брате!« рік архангел —
»Нумо, жваво до роботи!«
І полинули ангели,
Повні радості й охоти.

І набрали білих звоїв,
Пластинки почали тяги,
На подобу зір кроїли
Й стали з неба їх кидати.

Здивувались люди й звірі,
Що усюди стало біло,
Здивувався лютий вихор,
Став — і всюди потепліло.

Й на стаєнку там убогу
Впав той білий плащ чудесний,
І сказала Божа Мати:
»Гріє нас Отець Небесний...«

Від тоді у кожную зиму,
Як на світі студеніє,
Як мороз потисне землю,
З хмар сніжок біленький сіє.

»Раджу взяти полотенця,
Скільки його буде треба,
І малими пластинками
Кидати на землю з неба.

Криє гори і долини,
Ліс і поле покриває,
Корінці ніжні в землиці
Тулить, кріпить, огріває.

»Пластинки покривють землю
І поля й луги покривють —
І на ту стаєнку впадуть
Та й Ісусика огріють...

Це на памятку велику
Того чуда, що ангели
В доброті своїй вчинили
В вечір той, святий, веселий...

Юра Шкрумеляк

100-ліття сірничка.

Минуло сто літ, як німець Йоган-Фридрих Кемерер винайшов сірник. Зробив він перший сірник з мішанини сірки й фосфору. Однак первісні сірники запалювалися, коли тільки потерлися до чогобудь, а це було небезпечно, бо сірник міг запалитися і в дорозі, коли перевозили пачки з сірниками. Крім того перші сірники виділювали з себе трійливий фосфоровий газ. Та згодом стали уліпшувати фабрикацію сірників, аж швед Ляндстрем сфабрикував цілком безпечний сірник і найперше в Швеції почали виробляти новітні сірники. На сірники надається найліпше дерево сосни та осики.

1. Славко зацікавився Закарпатською Україною.

Славко вже гімназист. Як він скінчив уселюдну школу та здав вступний іспит до Академічної Гімназії у Львові, відбув ще в вакації мандрівку по цих околицях Галичини, де ще не був, однак про ці його мандрівки та пригоди не оповідастиму тепер, хіба колись пізніше.

Тепер Славко зацікавився Закарпатською Україною. Першу гімназійну клясу скінчив Славко з відзначенням і батько сказав йому:

— Славку, за те, що ти так гарно вчився, хочу тобі зробити приємність. Я знаю, що ти любиш мандрувати. Я відложив для тебе трохи грошей, куди хочеш тепер їхати? Галичину ти вже з'їздив усю, треба б тобі поїхати кудись інде.

Славко аж підскочив на радість:

— Тату, таточку! — закликав. — Які ви добрі! Я тату хотів би поїхати на Закарпатську Україну. Я тільки наслухався й начитався про цю нашу гарну країну, що хотів би на власні очі побачити цю землю, пізнати тамошніх людей.

— Добре, Славчику, — сказав на те батько. — І воно добре складається. Там жеж стрийко Zenko є високим урядовцем. Я напишу до нього й ти поїдеш насамперед в Ужгород до нього, а там уже з ним уложиш собі плян мандрівки. Але, Славку, я хотів би почути насамперед, що ти вже знаєш про Закарпатську Україну, з її минулого й теперішнього.

— О, тату, я читав уже чимало. Знаю, що вже здавна переселялися туди українці, а найбільше прийшло їх із князем Коріятовичем. Довгі століття стогнала Закарпатська Україна під мадярським ярмом. Мадяри старалися всіми силами змадяризувати тамошніх країнців. Позаводили навіть по селах мадярські школи, українські назви сіл і міст попереживали на мадярські. А найбільше заходилися коло цього, щоб змадяризувати нашу інтелігенцію. Ішла ця злочинна робота цілі століття. А все таки їм не вдалося змадяризувати там нашого народу. І тепер по

світовій війні, коли закарпатські українці злучилися добровільно з Чехословаччиною, наш нарід там пробудився до народньої свідомости.

— Ге, ге! — засміявся батько — бачу, Славку, що ти знаєш уже багато, та я ще в дечому доповню те, що ти вже знаєш.

— О, тату, дуже буду вдячний — сказав Славко.

А батько говорив:

— Додам тобі ще, що Закарпатська Україна належала короткий час до Галицько-Волинського князівства за князя Льва Даниловича, що був женатий із угорською королівною Констанцією. Потім 1848 р., отже тому 90 років, австрійський уряд, здавивши мадярське повстання, назначив був українця Адольфа Добрянського губернатором Закарпатської України. Він завів українську мову в урядах як урядову й у школах як мову навчання. Та це тривало не довго. В 1867 р. австрійський цісар погодився з мадярами й віддав їм владу над усіми немадярськими народами на Угорщині. Мадяри кинулися мадяризувати насильно всі ці народи, між ними й наших братів із Закарпаття. Та ти це вже знаєш. За ці переслідування стрінула мадяр заслужена кара Божа. По світовій війні переможні держави Угорщину розібрали й лишили мадярам тільки землі заселені самими мадярами. Аж тоді мадяри опам'яталися й утворили „руську країну“ з гувернатором українцем. Але це вже було запізно. Закарпатські Українці хотіли злучитися з новою українською державою, та коли вона не вдержалася, пристали до Чехословаччини. І тепер там відбувається дуже сильно та скоро відродження тамошньої вітки українського народу.

Славко слухав уважно, а потім став просити батька, щоб як найскоріше написав до стрийка в Ужгороді та вніс прохання до Староства Гродського у Львові про пільговий паспорт.

Батько запевнив його:

— Не бійся, все буде на час!

(Дальше буде)

Оказові річники

„СВІТА ДИТИНИ“

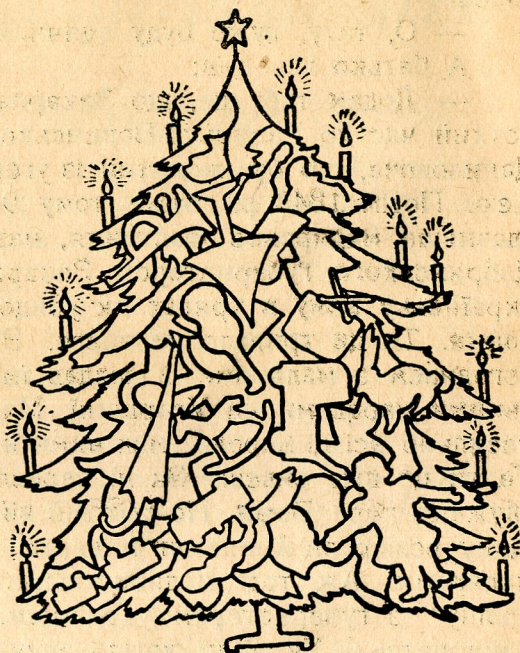
зложені з найцікавіших 10-12 чисел з різних років, з великою кількістю образків — для шкіл, читалень і парохіяльних бібліотек. Ціна: 1 зл., а з пересилкою: 1.30 зл.

Гроші можна посилати в листах значками пошт., або переказами розрахунковими.

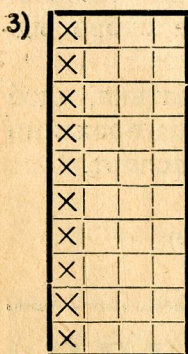

Чи відгадаєте

1) На тому образку бачимо різдвяну ялинку, на якій крім засвічених свічечок є дванацять різних забавок. У відгадці треба вичислити тих дванацять забавок, які знайдете на цій штудерній ялинці.

2) Ростає в лісі, все зелена,
Шпильочками замаєна,
На Різдво усім на втіху
Загостить під людську стріху,
І дарунків гарних досить
Чемним діточкам приносить?

В ці квадратики вписати слова такого значіння:

1) інакше «сито», — 2) домашні рогаті звірята, — 3) нею шиемо, — 4) мамина сестра, — 5) є на домах, — 6) маленька пила — без першої букви, — 7) інакше «батько», — 8) те, що під 2), але писане взад, — 9) чим ходимо, — 10) ловлять мишей, писані взад.

Букви на місці хрестиків дадуть назву газетки, яку повинні читати всі українські діти.

Подала: Ася Гранківська.

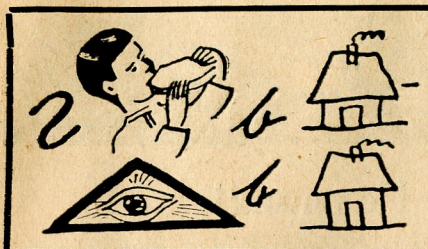
4) Жартівлива загадка: Як написати «тримай», щоб зужити на це не 6, але аж 9 букв?

Подав: Орест Коваль.

5) До кожного з цих слів додайте на початку по одній букві, щоб повстали нові слова. Ті букви читані підряд від початку, дадуть разом назвисько одного з визначних українських гетьманів: -очка, -кріп, -ай, -пера, -мат, -Ліда, -очі, -рай, -пир.

Подала: Яруся Лакустівка.

6)

Відчитайте цей ребусик — відому народню приповідку про гостинність.

Замітка: Щоб узяти участь у льосуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки разом з відгадками загадок з чисел: 12 з 1937 р. і 2 з 1938 р., найдалі до дня 10 лютого 1938.

Відгадки загадок з 9, 10 і 11-го числа:

9. 1) Віршики приходили в ч. 3. за березень 1937, стор. 93. — 2) мама, мука, бере, брід, син, лік, пава, Америка.
10. 1) беріз, сліз, мами. Вірш у ч. 6, наголовок «Стрілецька могила», автор: Схм. Мартинюк. — 2) **Праєднати нового передплатника!** — 3) село, Езоп, лови, опис (одного ряду квадратиків бракувало). — 4) Італійка. — 5) сторож, тісто, кісточка, родина, постолі, тризуб. — 6) капуста. — 7) дорога. — 8) стерня, по жнивї. — 9) солом, полова, корова, хороба. — 10) Пилип. — Географічна загадка: Палятин, Корсика, Палермо, «т», Секвана, Сараєво, Парашка, Полтава.
11. 1) капуста. — 2) тиждень, сім днів, останній: неділя. — 3) оборіг. — 4) кос, оса, чіп, іде, кіл, кіт, кра, **сопїлка**. — 5) корова з гривов, курка з гусячими ногами, кінь з рогами. — 6) Київ, Харків, Житомир. — 7) буква «м». — 8) око. — Ребус: **Надсилайте передплату на 1938 рік!**

Вислід льосування нагород. До дня 15. листопада наспіло 26 листів з відгадками. Між тих, що добре відгадали, вильосувано чотири книжки. Книжки дістали: 1) Ярослав Кулявець, Добрусин, — 2) Луця Стойкевич, Млинівці п. Зборів, — 3) Володимир і Василь Мізі, Волосівка п. Зборів, — 4) Генадій Кобець, Погост Зарічний на Волині. Книжки висилаємо.

Школяр пише на електричній табличці.

В одній вселюдній школі в Англії був школяр, що в сьомому році життя навчився дуже добре читати й числити, однак писання йшло йому дуже тяжко. Аж завважав учитель, що він за сильно притискає писальце до таблички, коли пише. І він задумав відвчити його від цього. Вкінці продумав добрий спосіб, як відучити школяра від тієї лихої привички. Він придумав електричну табличку до писання: поки писати на тій табличці легко, все добре, однак коли за сильно притиснути писальце, тоді на школяра вдарить електричний струм, що він увесь аж стрясеться. І так цей учитель навчив свого школяра писати як слід.

Свічечку для Поляглих!

По війні завівся у нас дуже гарний Свят^і-вечірній звичай, щоб на святочному столі положити одно накриття і засвітити окрему свічку для Поляглого Стрільця Січового. Свічку вінчаємо жовто-синьою стяжкою. Памятайте, дорогі читачки і читачі, про цей гарний звичай, якого повинні берегти всі свідомі українські діти.

Ой, у Вифлеємі...

(Дитяча коляда на арію: „Нова радість стала“).

Ой, у Вифлеємі, в затишній долині,
Там Ісусик народився на пахучім сні.

Ісусик, Син Божий, в яслах народився,
Заспівали всі ангели, щоб світ звеселився.

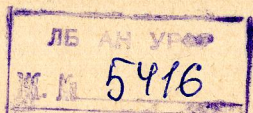
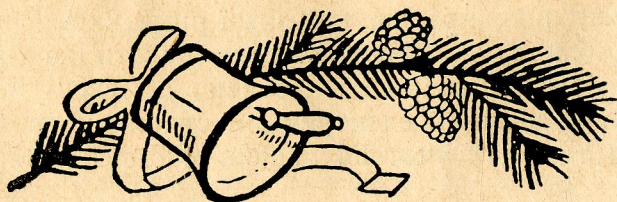
З далекого сходу прийшли тріє царі
І принесли тій Дитині злото й миро в дарі.

Пастирі убогі жваво поспішають,
Повклякали у стаєнці, на сопілці грають.

Українські діти також поспішили:
„Чисте серце ми даруєм Тобі, Христе милий!“

І зрадів Ісусик і дітей голубить:
„Чисте серце наймиліше мені, діти любі!“

Я за чисте серце дам вам щастя й долю,
А широкій Україні зішлю з неба волю... Ю. Ш.

Каже батько так до сина:
— Не журись, Богданку —
Я зложив для тебе вкладку
У «Земельнім Банку».

Діти — просіть родичів, щоби
складали для вас ощадности в

ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у Львові, ул. Словацького, 14,

або в його філії

в Станиславові, ул. Собеского, 11.

Це найбільший україн. Банк!

Дмитро Дорошенко:

„ПО РІДНОМУ КРАЮ“

це прегарний опис усіх
історичних місць України.

Ціна книжечки: 1'50 зл. (перес. 1'75)

Жадайте в кожній книгарні!

ГОЛЯНДСЬКЕ КАКАО

З НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ

ДОБРА РАДА МАЛОЇ ГАНУСИ

*Замість дарунків
на Ялинку закладіть
тату, життєву обезпечку*

в КАРПАТІІ

Львів, Ринок 38.

Мамусю!

Чи знаєте, що милом

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

переться біля найкраще?

Тому домагайтеся того
мила в кожній торгівлі
і кооперативі!

Купіть мені під Ялинку
кусок мила тоалетового
„Центросоюзу“, —
щоб я ним могла мити-
ся щоденно!

Пам'ятайте —

МИЛО „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

— а не інакше!

Наймилішим дарунком на ЯЛИНКУ і НОВИЙ РІК є:

ВКЛАДКОВА КНИЖЕЧКА

враз з пушкою ощадности Кооператив. Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська, 20. тел. 280-50.

силайте

Д

ту/гла на 1938

Запрошуємо до передплати!

ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА ЧСВВ. У ЖОВКВІ

„МІСІОНАР ПРЕСВ. ІСУСОВОГО СЕРЦЯ“ місячник; 41 рік існування. Поодинокое число 0'15, цілорічно зл. 1'50.

„КАТОЛИЦЬКІ ЧИТАННЯ“ серія протисектарських брошурок, догматична основа, приступна форма. Ціна від 5-10 грошів за прим.

„БІБЛІОТЕКА РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ“ апольогетично - практичний двомісячник, висвітлює з катол. становища актуальні питання, книжковий формат. Поодинокое число 0'20 зл., річно зл., 1'30.

„БІБЛІОТЕКА РЕЛІГІЙНОЇ ДРАМИ“. Досі вийшло 13 популярних пес — релігійного, історичного і побутового змісту. — Ціна від золотих 0'40 — 0'60.

„УКРАЇНЬСЬКА КНИЖКА“, кварталник; бібліотека укр. католицької белетристики. Перший випуск це „Чорна коршма“ В.Маковського. Чергові два випуски на укінченні. Стор. 128. Ціна 0'95 із поштою.

В добрій книжці і часописі — добра наша доля!

Христос раждається!

Видавництво ЧСВВ. у Жовкві
почта в місяці

Під ЯЛИНКУ найкращий дарунок:

УКРАЇНЬСЬКЕ ВІЙСЬКО у витинанках, 12 аркушів по 15 грошів.
ІСТОРІЮ УКРАЇНИ у витинанках рисунки після проектів
С. Гординського, 8 аркушів по 20 грошів.

Орнаментовий поділ годин 10 гр. — Годинник для дітей 15 гр.

Продають усі книгарні та крамниці з папером. — Головний склад:

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

Прикраси на святочний стіл.

Як прикраси на ялинку, так і прикрасу для святочного стола можете зробити собі самі, а за те кожний сотик, що мали б видати на

такі прикраси, треба обернути на купно книжки. Гляньте на ці три образки і старайтеся їх зробити так, як радимо, то певно і ваша мамуся похвалить вас і гості висловляться з признанням. Повинні на це звернути увагу головно наші пильні читачки, мамині помічниці

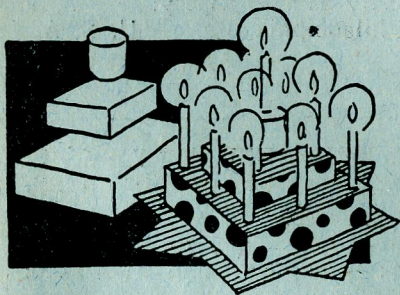
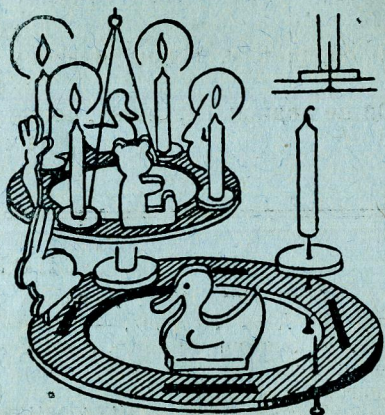
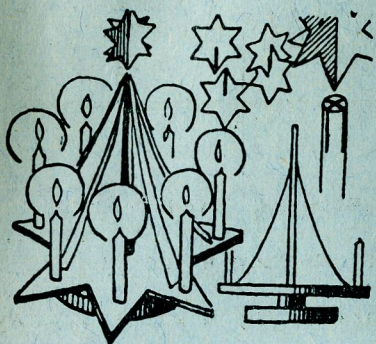
Дерево, картон і кольоровий папір — ось увесь матеріал, якого потребуємо на зроблення цих прикрас. Починаємо від гарного свічника на стіл. Робимо найперше два деревляні кружки, один більший (на підставу) і один менший. Їх по-

середині проверчуємо сверликом (у тому радо допоможе нам братчик) і встромлюємо крізь них деревляний палик. На підставу приходить шести-раменна зізда з картону, вкрита зверху золотим або срібним папером. Звізду також проверчуємо, щоб крізь неї пройшов палик. Від вершка палика ведемо до кожного рога зізди кольорову стяжку паперу. На вершку палика робимо два карби нахрест і прикріплюємо в них подвійні зірки з картону. На рогах картонової зізди засвічуємо свічечки і свічник готовий.

Подібно зробимо також світільний вінок. З тонкої дикти робимо колісце і в ньому в рівних відступах витинаємо чотири карби. В карби вмонтуємо чотири фігурки різних звіряток, як качечку, зайчика, ведмедика і тому подібне, також з дикти. Поміж звірятка всаджуємо свічечки, що мають свої окремі деревляні підставки і прикріплені до вінка цвяшками (цвяшок

забивати зісподу, щоб на нього застромити підставку і свічку). Вінок можна засилити на чотири сильні нитки, як видно на образку, і повісити під стелею.

Третя також гарна й оригінальна прикраса то «світільна пірамідка». На восьмигранну картонову зізду наліплюємо текстурове пуделко дном догори, а на нього ще одне менше, а на це ще текстурований кубок (видно збоку). Звізду і пуделка обліплюємо кольоровим папером або замальовуємо відповідно. Коли пірамідка готова, прикріплюємо довкола свічечки, вісім на великому, чотири на меншому пуделку і одну на кубку. Виглядає це мов який зачарований замок.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК!

Колядка.

У полі, полі сніг білий трусить
Тихо...
По ньому ходить любий Ісусик
Тихо...
За ним слідочком Божая Мати
Тихо...
Що для Синочка не має хати
Тихо...
Не має хати, тільки стаєнку
Тихо...
Ні сорочинки, тільки пеленку
Тихо...
Ой не ходи ж Ти, Синку, по сніжку
Тихо...

Бо заморозиш босенькі ніжки
Тихо...
Та чи зморожу, чи не зморожу
Тихо...
Бездольним людям в гору поможу
Тихо...
Кудиж-же нею буду ходити
Тихо...
Там сніг розтаю, завітнуть квіти
Тихо...
Заквітнуть в полі стежки рясенько
Тихо...
А кожна стежка в чиєсь серденько
Тихо...

Марійка Підгірянка.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Від 1 січня 1938. Головним представником нашого видавництва на Румунію став Вп. Лесь Киселиця, — власник книгарні «Базар» у Чернівцях, ул. А. Шагуни, ч. 2. В книгарні «Базар» є всі книжечки «Діточої Бібліотеки» на складі. Всі наші дооперішні передплатники звольте пересилати передплату на рік 1938 на адресу Книгарні «Базар».

Заступництво «СВІТА ДИТИНИ» на Сполучені Держави Півн. Америки зволила ласкаво перебрати ВП. Пані Гльорія Галланова у Філядельфії, яка приймає передплати і замовлення на газетку «Світ Дитини» (1 долар річно) і на книжечки «ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ» (півтора долара на рік). Тому всі наші американські передплатники можуть складати передплату на таку адресу:

Mrs. G. Gallan — 1134 Atwood Rd. Philadelphia, Pa. — U. S. A.

Адміністрація.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 10 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

27610

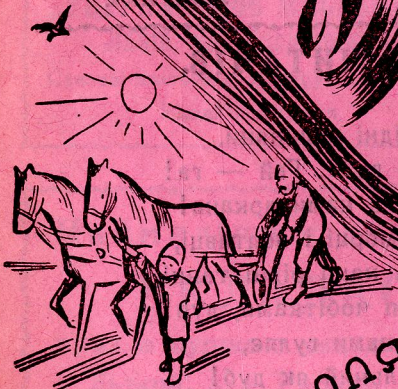
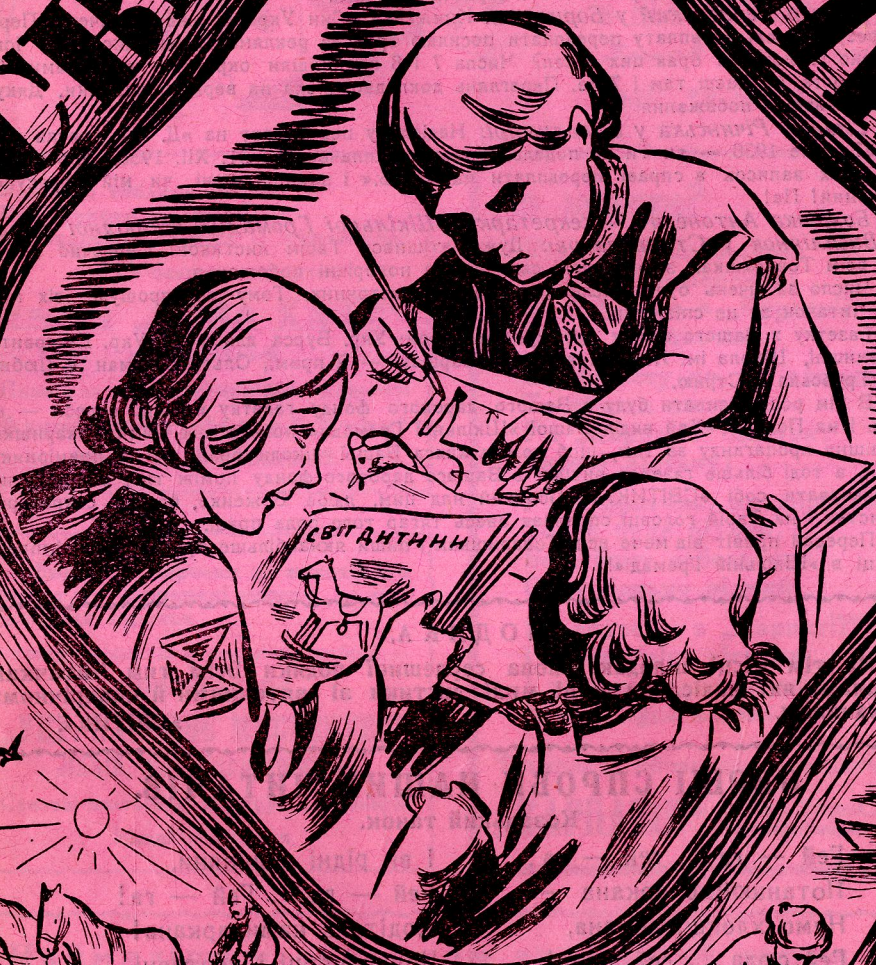
III

П-12.526

1938-2

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

РІК XIX.

ЛЮТИЙ

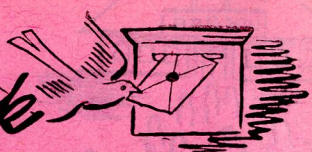
Ч. 2.

»ŚWIT DYTNY«

Lwów, Zimorowicza, 2.

Пиши до нас листочок

Сергій Ляховський в Естанісля дель Кампо (Аргентина): Чи доходить до Тебе правильно газетка? Дуже тішуся, що Тобі і молодшим сестричкам «Світик» подобається. Подай мені адреси всіх своїх ровесників — укр. діточок, а вишло їм оказові числа.

Помогай Татові постійно в праці, а певно замовить Тобі за це гарні книжечки!

Евген Пелех у Венкувері (Канада): На крилах вітру крізь широкий океан поспішає до Тебе «СВІТИК» в гостину! Напиши як сподобалося Тобі перше його число. Старайся приєднати усіх своїх українських ровесників у Венкувері, щоб і вони запереню-мерували собі «Світик»! Здоров'я Тебе сердечно! Гаразд!

Нестор Терлецький у Бориславі: Книжечка «Син України вже заплачена. Перекази розрахункові на вплату передплати посилаю враз із реклямованими числами. Чому так пізно зголошуєш брак цих чисел? Числа 7 і 8 не вийшли окремими випусками. Як маєш ч. 6-ге, то маєш там і 7-ме. Переглянь докладно числа на верху окладинки. Дякую Тобі за святочні побажання!

Славця Річинська у Володимирі: Надіслану передплату на «Д. Б.» вписав я за рік 1937, а не 1938 — як Ти це подала. Газетка заплачена до 31. XII. 1938. Зроби провірку своїх записок в справі передплати на «Д. Б.» і напиши мені, чи мій обрахунок правильний! Па!

Боженка Антоневич — секретарка «Шкільної Громади» вселюдної школи СС. Василіянок у Станиславові: Дуже втішився Твоїм листиком! Сердечно дякую Тобі і всім Товаришкам за надіслані святочні та новорічні побажання.

Число за січень було вислане по фєріях святочних. Тому перепрошую всіх моїх любих Читачок за це спізнєння.

Газетку з Вашого фонду одержували даром: Укр. Бурса для дітей Укр. Емігрантів у Перемишлї, Школа ім. Лєсі України у Варшаві — 2 прим., Ольга Зельман в Любичі і Віра Груська в Стрию.

В тїм році висилати буду з Вашого дарового фонду газетку на інші адреси — на Волинь і на Полїсся. Хай видїл Вашої «Шкільної Громади» поведе між всіми Товаришками успішну пропаганду за тим, щоб кожна клєса Вашої школи брала по 30 примірників газетки, а тоді бїльше газеток вишло з Вашого дарового фонду поміж тих, що не всілі передплачувати собі «СВІТИКА». Подумай над цим, люба Боженко, бо Ти секретарка Товариства і на Твоїй головцї спочиває ввесь тягар того рода праці.

Передай привіт від мене всім Товаришкам і пиши якнайбїльше про всі Ваші імпрези та праці в «Шкільній Громаді»!

ПОДЯКА.

На тїм місцї складаю слова сердешної подяки Всїм тим Читачкам і Читачам, які надїслали мені милї листики зі святочними й новорічними побажаннями.

«СВІТИК».

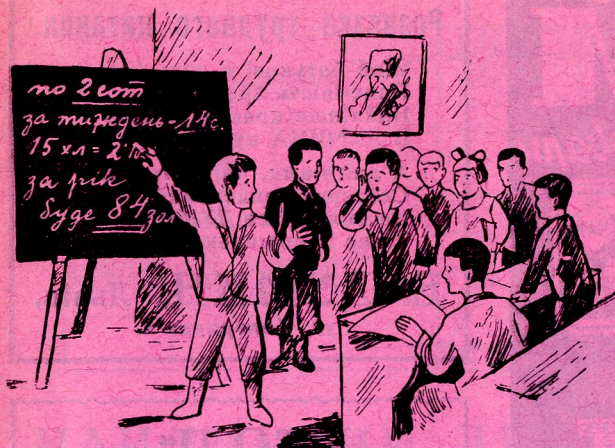
ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Козацький танок.

Гей — га... гей — га...
Потанцюймо аркана —
Нумо хлопці, аркана,
Гей сюда... гей тюда!
Ой, гуцули й підгірянці
Скачуть собі як ті зайці,
Ой, сюда... ой тюда,
Та підемо аркана!
Хлопці жваві подоляни,

І ви рідні волиняни,
Гей — га... Гей — га!
Ходїть з нами аркана!
Чорно-морці і полтавці,
Любїть наші рідні танці,
ОЙ, луп чобїтками, луп!
Хто з нами гуляє,
Той сильний як дуб!

Йосип Бойчук, Рашків.

Товариші! Є нас у класі 40. Складаймо щоденно по 2 сот., а зложимо за тиждень 4 зл. 80 сот., а за місяць це буде: 20 зл.

Ці гроші зложимо кожного 1-го на щадничу книжечку на ім'я нашої „Клясової Громади“ до каси

В ЦЕНТР. КООП. БАНКУ
„Красвий Союз Кредитовий“
Львів, ул. Третього Мая, 15.

Коліркові таблиці взорів
Крої суконь і блюзок
Куховарська книжка О. Ліщинської

все це безплатні додатки

до журналу **„НОВА ХАТА“**
на рік 1938-й

Пишіть за оказовими числами на адресу:
Адміністрація „Нової Хати“
Львів, ул. Ходкевича 9.

Вишивані сорочки до народнього
строю — Вишивані переди до
мужських сорочок

має на складі у великому виборі

КООПЕРАТИВА

„УКР. НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО“
Львів, ул. Косцюшка 1.

Стилеві полтавські та гуцульські взори.
Ріжні величини.

Чи знаєте?

Я є дівчинка багата,
Хто б це заперечив?
Мені батько в „Карпатії“
Посаг забезпечив.

Як доросту до літ двадцять,
То тільки погляну
І з „Карпатії“ маєток:
Тисячі дістану!

І мій братчик, як доросте,
То не буде бідний,
Бо і йому забезпечив
Суму батько рідний.

Як виросте, з „Карпатії“
Гарний гріш дістане
І тоді він промисловцем
Або купцем стане.

Товариство обезпечень на життя:

„КАРПАТІЯ“ Львів, Ринок 38.

Наймилішим дарунком для кожної дитини є:

ВКЛАДКОВА КНИЖЕЧКА

враз з пушкою ощадности Кооператив. Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська, 20.

тел. 280-50.

ЧАЙ

Кольоніальні товари

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

УН

Розв'язка трудного питання.

Щоб батькові в день іменин
Приємність зробити —
Найдіпше краватку гарну
В ДУМИНА купити.

А для мами, чи сестрички
Светерик тепленький —
На складі все ДУМИН має
Товар хорошенький!

Е. ДУМИН, Львів,
ул. Коперника 4.

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.
Телефон: 283-67.

Цікава новина!

Ой, чи чули, чи не чули,
Товариші мої —
Які добрі ті цукорки
З „ФОРТУНИ НОВОЇ“?

Не лиш добрі, а й здорові,
Нема що казати —
Лиш „ФОРТУНИ“ ті цукорки
Треба купувати!

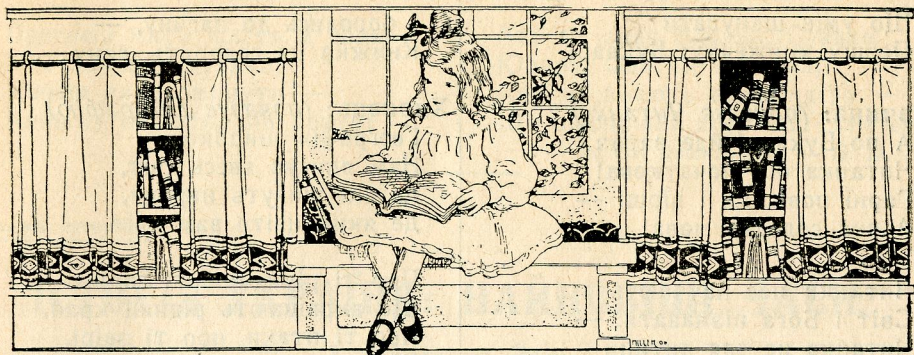
Тому домагайтеся по всіх крамни-
цях і кооперативах цукорків тільки
„ФОРТУНИ НОВОЇ“!

Лиш будини й галяретки
Смакують дитині —
Що „АРОЗА“ виробляє
Уже не від нині!

Тому домагайтеся виробів „АРОЗИ“
по всіх крамницях у Львові і в ці-
лім краю!

Пасти „ЕЛЕГАНТ“ вживає
Кожний свідомий школяр,
Бо взуття блистить від неї —
Аж горить — немов той жар!

НАЙЛІПШИЙ ДРУГ - КНИЖКА...

(Сценка — знагоди місяця книжки).

На сцену входять хлопець і дівчина, переодягнені за книжки й обвішані книжками в колірних окладинках. На голові мають дашок з відкритої книжки. В руках мають по кілька книжок, а передусім ті, які мають тут показати і про які будуть говорити. Входячи кланяються глядачам.

Хлопець:

Хто такі ми? Відгадайте!
 Це вам штука не важка.
 Це не загадка велика
 Для юначки й юнака.

Тільки гляне Влодко, Славко,
 Юрчик, Оля чи Оришка —
 Й відгадують, хто такий я...
 Я зовуся: книжка —

Дівчина:

Книжка!...

Хлопець:

І дорослі і маленькі
 Радо в руки нас беруть,
 Всі розумні в нас скромненьких
 Вірних друзів пізнають.

Навіть пташки нас пізнали —

(сумно)

Часом знає нас і мишка...
 Кожне тільки гляне й скаже:
 »Та ж це, брате, книжка —

Дівчина:

Книжка!...

Хлопець:

Та книжки бувають всякі —
 І великі і маленькі —
 І поважні і веселі —
 І грубенькі і тоненькі.

(показує книжку - Буквар)

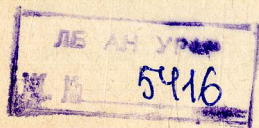
Ось, наприклад, цю книжчину
 Знає певно всенький світ...
 Кожний з нею запізнався,
 Як мав тільки шість - сім - літ.

Книжка ця усіх навчає
 І читати і писати,
 До школяриків найменших
 Вміє щиро промовляти.

Книжку цю школярик чемний
 Цинить, любить, поважає,
 Не дере її, не плямить,
 І карток не загинає.

Бо не гарно це і шкода,
 Книжечка коштує гроші —
 То ж нехай завжди в нас будуть
 Книжечки цілі, хороші.

Щоб здалека вже пізнати,
 Що той чемний є школяр,

Що уміє шанувати
Першу книжечку: Буквар!

Дівчина: (показує Читанку)

А по Букварі йде зараз
Читанка ось початкова!
Гарні повістки і вірші —
А яка солодка мова!

Читанки нас навчають
Світ і Бога пізнавати. —
Читанка це для дитини
Наче друга рідна мати.

Хлопець (показує Рахункову книжку)

А по Читанці — Рахунки!
Це вам книжка особлива:
Хоч здавалось би, що строга,
Але дуже нам зичлива.

Бо хоч завжди лиш питає:
»Що? А як? А скільки буде?...«
То без неї дуже гірко
Було би напевно людям.

Бо додати, чи відняти,
Пмножити, поділити —
Всі ці штуки треба знати,
Щоб на світі вміти жити.

То ж не гнівайтесь на неї,
Що питає і питає,
Бо вона нас, милі діти,
Також жити навчає.

Дівчина: (показує Історію України)

А ця книжка, любі друзі,
Повна подій і пригод,
Що зазнав їх здавен-давна
Український наш народ.

Про ту славу України,
Про сумні часи руїни,
Про страшні часи неволі,
Славні битви в чистім полі, —

Про князів і про гетьманів,
Про козацьких отаманів,
І про Січових-Стрільців,
Що ішли на ворогів

І боролись до загину, —
Книжка ця говорить, сину...

Хлопець: (показує Географію)

Географія широко
Нам описує весь світ,
Де які живуть народи,
Де який цвіте вам квіт.

Про ті ріки, про ті гори,
Що вкрашають рідний край,
Про ті птахи, про ті звірі,
Що сповняють ліс і гай.

Про врожайні, наші ниви,
Скарби рідної землі,
І про рідне Чорне Море
Пишуть сторінки її.

Дівчина: (показує Співанник)

Тут є скарби над скарбами —
Ллються чари співанками,
Лине рідна пісня мила,
Чародійна в пісні сила.

Рідну пісню люблять діти.
Нею треба всім радіти —
І співати, ставши в лаву,
В світ понести нашу славу

Хлопець (показує «Казки 1001 ночі»)

Тут казки вам прецікаві,
Що нас бавлять і чарують,
В них відважні й мудрі люди
По усіх світах мандрують.

З лихом бються, та в пригодах
Ніколи страху не знають —
Вчать нас, що відважні й чесні
Завжди зло перемагають.

Дівчина:

А крім цих, сестриці милі,
І ви, любі побратими,
Інших книг є пребагато —
Варто знатися з усіми!

Ті, що в школі нас навчають,
Ті, що ждуть нас у книгарні,
І ті по бібліотеках —
Всі цінні, цікаві, гарні.

Прагнеш мати щастя й долю
І не хочеш бідувати,
Хочеш лиха оминати —
Книжку полюби, мій брате!

Хай це знає Влодко, Славко,
Юрчик, Оля чи Оришка,
Хай це знають всі-всі діти —
Що найліпший друг наш - книжка.
За Ст. Дашинською — О. П.

Малий історик.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

1. Великий Зрив.

Тут починаємо продовжати Історію України для дітей і молоді, а саме Пяту її Частину під наголовком: „**Великий Зрив**“. У Четвертій Частині Історії п. н. „**Україна в неволі**“, розказали ми про часи упадку й неволі українського народу та його держави, а також про пробудження народньої свідомости, коли то український народ, що попав був при кінці XVIII. століття під владу Росії і Австрії, наче почав удруге народжуватися на світ та змагатися за свої права. Тую частину історії довели ми до 1914-го року, коли то серби вбили в Сараєві австрійського престолонаступника і через те почалася велика світова війна.

Світовою війною, якою почалася в історії інших народів та й українського народу нова доба історії, починаємо Пяту Частину нашої Історії. Розкажемо тут про світову війну, про Українських Січових Стрільців, що взяли в світовій війні участь, як окрема військова одиниця в складі австрійської армії, про криваві бої, які звели наші славні Усусуси з відвічними ворогами України — москалями, а вкінці про ті зміни, до яких привела світова війна в Європі, а зокрема на українських землях, та про славні хоч недовгі часи відродження самостійної Української Держави.

Ця частина Історії повинна особливо зацікавити наших розумних дітей і молодь, бо хоча це часи недавні й учасники тих великих подій і перемін, наші брати і батьки, ще переважно живуть, то молодше покоління, всі, що ще не мають двадцять літ, цих подій не переживали і не знають. А варто всім зазнайомитися з цією добою рідної історії, щоб зрозуміти нинішнє життя рідного народу, бо воно є наслідком світової війни і тих подій, що по ній безпосередньо наступили.

Окрему сторінку в цій частині Історії займає визвольна боротьба українського народу. В тій боротьбі наче відновилася княжа і козацька боротьба за волю рідного народу і краю, — тимто ця частина Історії має для кожного свідомого українця,

а зокрема для української молоді, особливе значіння. Сміло можна сказати, що чим ліпше знатиме українська дитина історію недавніх наших визвольних змагань, тим краще зуміє працювати для добра рідного народу і тим скоріше усміхнеться народові краща доля.

2. Українські Січові Стрільці.

В Закінченні Четвертої Частини нашої Історії*), в уступі „**За волю України**“, згадали ми, що коли Австрія виповіла Сербії, а потім і Росії війну — то по стороні Австрії зорганізувався Легіон Українських Січових Стрільців. Це були свідомі українські юнаки і дівчата, що добровільно на поклик Головної Української Ради поспішили в ряди стрілецтва, щоб зі зброєю в руках виступити проти найбільшого ворога України, Росії. Стрільців зібралося в цілій Галичині понад 25 тисяч люда, але австрійська влада не була рада такій чисельності українського війська. Австрія мабуть побоювалася, що таке численне військо, свідоме своєї мети, моглоб обернутися і проти Австрії, якби вона колись не схотіла дотримати обітниць, даних стрілецтву й українському народові на початку війни, а саме, що в разі звільнення України зпід московської кормиги Україна стане вільною державою. Тому затримали тільки дві тисячі стрільців, а іншим казали вертатися додому. Стрільців перевезли на початку вересня 1914 року за Карпати, де вони осіли Січовим Кошем у закарпатських українських селах біля Мукачева: в Горонді і Страбичеві. Тут утворили три стрілецькі куріні під проводом отаманів: Михайла Волошина, Гриця Коссака і Степана Шухевича. Визначнішими сотниками і старшинами стрілецтва були тоді: Сень Горук, Дмитро Вітовський, Омелян Левицький, Василь Дідушок, Осип Семенюк, Осип Будзиновський, Клим Гутковський, Роман Дудинський, Роман Сушко, Осип Букшований, Андрій Мельник, Никифор Гірняк (командант Коша), Зенон Носковський то інші, а першим начальним командантом Легіону став Михайло Галушинський.

В Горонді і Страбичеві Усусуси заледве почали вчитися орудувати зброєю, а вже вислали їх на фронт до боротьби з москалями, що в вересні 1914 року заняли були майже цілу Галичину і перейшли в кількох місцях Карпати. Перша вийшла в поле вже 10. вересня сотня Василя Дідушка, а по ній стали відходити інші сотні. Та хоч не вправлені в воєнним ремеслі,

*) Історія України для дітей, вийшла досі в чотирьох томах.

Стрільці показалися відразу як відважні й хоробрі вояки. Вони звели вже осінню 1914 р. з москалями кілька кривавих боїв, а найважніші з них: бій під Бориславом на горі Кобилі і біля Сколього на горі Ключ (де й досі стоїть Стрілецька Могила). Австрійська влада сама признала, що молоде українське стрілецтво помогло Австрії відкинути ворога з Карпат. Та ще більшою славою вкрилися Січові Стрільці на горі Маківці, весною 1915 року.

Бої на Маківці велися від дня 29. квітня до 2. травня 1915 року і були дуже криваві. Москалі кинули сюди великі сили, щоб добути собі перехід через Карпати на Угорщину. Але завдяки Стрільцям, які по геройськи відбивали всі наступи московської переваги, не вдалося москалям піти вперед і тут їх сила заломалася. В бою на Маківці впали 42 стрільці убиті, а 76 було ранених. В тих боях відзначилися четарі: Свідерський, Гнатович, Мельник, Яримович; хорунжі: Яремкевич, Коберський, Степанівна Олена і багато інших старшин, підстаршин та стрільців, головнож наші гуцули. На горі Маківці спочивають до нині тлінні останки героїв, що впали в обороні рідної землі перед москалями.

Що року в місяці серпні відправляється на їх могилі Богослуження і що року вкривають гору маси українського народу, молодих і старих свідомих людей, що приїжджають на Маківку навіть з найдальших сторін краю. В захристії церкви в Тухлі переховується пропамятна таблиця, де виписані імена погибших героїв.

Велике признання і похвалу виписала команда австрійського війська Січовому Стрілецтву за геройську оборону Маківки і від тоді Усусуси мали славу найхоробріших вояків.

Багато ще важких боїв звели Усусуси з москалями весною 1915 року, коли москалі були примушені відступати, але боронили кожної пяди землі. Кривавий бій звели під Болеховом і зараз по нім вмашерували під проводом сотника Дмитра Вітовського до колишньої княжої столиці, Галича. На ратуші в Галичі вивісили Стрільці український прапор.*) По тих боях Стрільці погнали москалів на Поділля, де змагалися потім з величезними московськими силами майже три роки, бо аж до весни 1918-го року. З цих боїв памятний головно важкий бій на горі Лисоні біля Бережан, у вересні 1916 року. Три дні й три ночі обороняли Стрільці гори Лисоні перед московськими полками і всла-

*) Прочитайте оповідання І. Блажкевичевої п. з.: «Діждався слушного часу» — в «Світику» **ч. 11. з року 1936.**

вилися тут так, як і на Маківці. З признанням висловлювалися про героїв-стрільців німецькі старшини і вояки, кажучи: „Гордий це народ, що має таких лицарів!“ Та багато стрілецького квіту зівяло і тут, на горі Лисоні, багато також попало у московський полон, хоча і в полоні — як побачимо далі — придалися Усусуси Україні. Багато білих стрілецьких кісток біліє нині по цілому Поділлі, а найбільше на горі Лисоні. І сюди на Стрілецьку Могилу мандрують рік річно тисячі свідомої молоді, поклонитися тіням героїв та помолитися до Всевишнього, щоб кров стрілецька не поплила на марне.

(Далі буде).

ЛЮТИЙ

Лютий — кажуть — остро кутий,
Бо мороз щипає в ушка...
Ой, зле тому, хто у лютім
Вийде з хати без козушка!

В лютім всім ми пригадаймо,
Що за вартість має книжка, —
Книжку всі купім, читаймо,
Щоб не гризла книжки мишка...

В лютім боротьба ведеться
Проти язви алкоголю,
Бо алкоголь, любий брате,
Це причина горя й болю.

Хай собі гризе та мишка
З хліба, з сала окрушинку, —
А з книжок нових, гарненьких,
Ти добра учися, синку!..

А тому й ми, милі діти,
Про те лихо добре знаймо —
І від того зла й налогу
Всіх дорослих відмовляймо.

Знай, чим менше алкоголю
Будуть люди уживати,
То тим більш книжок цікавих
Будуть мати і читати.

А з книжок велику користь
Матимуть дорослі й діти.

»Книжку в руки!« — всі закликамо —
Краще сонце нам засвітить....

Ю. Шкрумеляк.

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

10. Як Василько забавляв Данилка.

Раз вибралися родичі в село і взяли Ганусю з собою, бо мали їй щось купити. А Василька лишили з малим Данилком дома і наказали, щоб уважав на дитину. Ще й погрозили, бо Василько нераз уже лишався з Данилком, та »опікувався« ним так, що потім каялися. Раз мало-що хати не запалив, бо знайшов сірники і почав свічки світити, а від свічки мало-що не запалився стіл і все, що в хаті. Тепер Василько прирік бути уважним і родичі пішли успокоєні.

Сумно стало Василькові в хаті самому з маленьким Данилком. Бавитися нічим, бо родичі сховали сірники. А й з хати не вийти навіть

на поріг, бо хату замкнули на ключ. Що йому робити? Та Василько догадливий. Він розпростер на долівці верету, посадив там братчика, дав йому бляшану миску і ложку, щоб барабанив на ній, а сам далі бушувати по хаті. Знайшов у столі кусок свічки, ще зі Свят. Якби були сірники, він засвітивби знов свічку перед образами, так, як у церкві світять, і співавби, як дяк. І вже вважавби, щоб свічка не перевернулася. Та сірників нема. За те знайшов ножиці і взявся до роботи. З батькової газети почав витинати коники, корови, пса, kota. Позагинав їм ноги й поуставляв перед Данилком. Хлопчина рвався до тієї худібки, та Василько не пускав. Всеж таки вдалося дитині вхопити найкращого коника і вмить подерти його. Василько вдарив Данилка злегка по руці і Данилко почав плакати.

»Цить, цить, не плач, я дам тобі каші«...

Поліз до печі, витягнув горня і набрав у миску пшоняної каші з молоком. Данилко перестав плакати і почав їсти. Зачирав повну ложку, та все заки доніс до уст, половину порозливав. Нарешті вивернув цілу миску каші з молоком і каша поплила по цілій вереті.

»Ой, що мені з тобою робити!« — журився Василько. Повитирав кашу і посадив Данилка на лавицю.

»Чекай, Данилку, я тебе підстрижу«...

Взяв ножиці і повистригав братчикові золоте волоссячко по самій середині голови.

»Ой, небоже, ти тепер лисий, як старий Микола«... сміявся Василько з Данилка, а Данилко тішився. Брав своє волосся, розтягав його в ручках і ніс у рот.

»Ей, небоже, того неможна їсти!« сказав Василько, вирвав волосся від Данилка і кинув під поріг. Поглянув на братчикову лисину і нагло страх обняв його: що скажуть тато й мама, коли побачать вистрижене місце? Зараз постелив у колисці і положив до неї Данилка. Сів на стілець, почав колисати і співати:

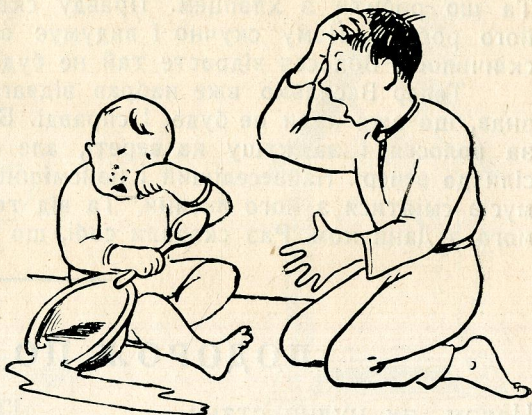
Ой, люлечки, люляй, люляй,
До купочки очка стуляй...

Він знав цю пісеньку від мами і продовжував її далі:

Стуляй же їх обидвоє,
Дитя моє маленькое...

Їдуть турки на два шnurки,
А татари на чотири...

Заснув Данилко, а Василько ліг і собі на постіль і почав водити по постелі очима. Слідив, як по ній лазить муха і дивувався, як вона може догори ногами ходити і держатися стелі та не впасти. Як тільки прийдуть мама, він і про це запитає. Та при згадці про маму Василька

знов обняв страх, що то вони скажуть йому, що він так осмішив Данилка... Думав про це все і якось мимохіть очі йому склеїлися і він заснув, як і Данилко.

Чи довго спав, не знати, досить, що нагло почув рух у хаті. Прикинувся, що нібито ще спить, і тремтів зо страху, бо це прийшли родичі з Ганусею. І Данилко збудився. Гануся глянула на Данилка тай скрикнула:

»Мамо, дивіться, що Данилко має на голові!..«

Мама глянула і побачивши лисину, сказала:

»То певно Василько знов стриг його... Він усе щось таке зробить. Та що робити з хлопцем. Правду сказати, то бавити дитину — не його робота. Йому скучно і видумує всяке. То ще добре, що на тім скінчилося. Волосся відросте тай не буде знаку...«

Тепер Василько вже набрав відваги, щоб збудитися напавду, бо знав, що вже кари не буде. І справді. Батько і мати ще дорікали йому за волосся і за кашу на вереті, але скоро дали спокій і в згоді всі сіли до вечері. Найвеселіший і найсмішніший був Данилко. Навіть батько мусів сміятися з його лисини. Та від тоді вже не лишали Василька самого з Данилком. Раз сказали собі, що це не для Василька робота.

(Далі буде).

ПОДОРОЖ ПО ГЛЮБІ...

Часом, як нудно стане,
Не хочеться бути вже в клясі,
Охоту до втечі зі школи
Втопіть у цікавім атлясі.

По чорних, грубих доріжках
Поплиньте рікою до моря,
Отвориться світ перед вами,
Промінна засвітить вам зоря.

По глибої мчить далі й далі,
На північ, на захід — полудне,
Минайте розбурхані хвилі,
І фйордів мереживо чудне...

Червоне коло — то місто,
А гори — брунатні луки,
В атлясі шукайте дороги,
По глибої їдьте без муки.

Хоч подорож ця досить довга,
І певного шляху не знати,
То всім вам матуся позволить
По глибої у світ поманджати.

Іванка Т. Савицька.

Збудуємо млин-вітряк!

(Приємне заняття на зимові вечорі.)

Гляньте на ці чотири рисунки і спробуйте збудувати собі такий вітряк! То не важко, тільки треба охоти. На 1. рис. бачимо цілий вітряк. Як видно, за підставу служить йому скринка з шуфлядою. Та скрипка згори має широкий квадратний отвір, а то тому, що цей вітровий млин є zarazом і пісковим млином: коли нема вітру, або коли хочемо

»молоти« в хаті, тоді крізь горішній отвір у даху млина сиплемо крізь паперову лійку пісок. Пісок паде на лопатки внутрішнього колісцяти й обертає ними та спадає раз-ураз у низ, до шуфляди. Коли нападає повна шуфляда піску, тоді її виймаємо, пісок висипуємо, порожню шуфляду закладаємо в скринку і забава починається наново.

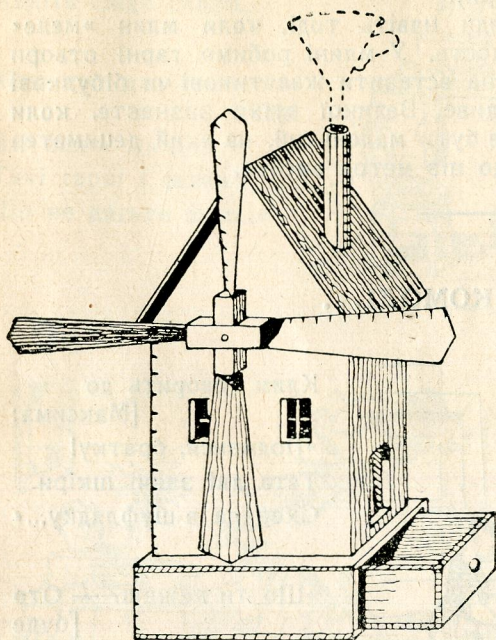

Рис. 1. Готовий млин.

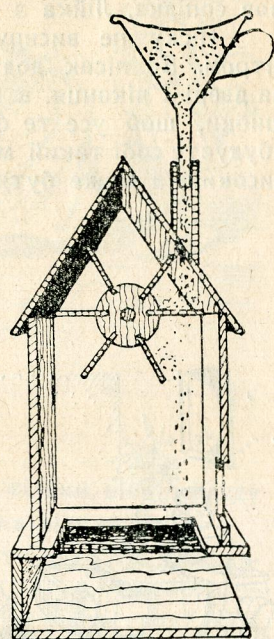

Рис. 2. Вигляд у середині.

Знадвору зпереду вітряка робимо в стіні круглу діру і туди вкладаємо округлу деревляну вісь. Вісь кінчиться шрубою, яку заверчуємо в вісь з заднього боку млина. Як це робити, видно на рис. 4.

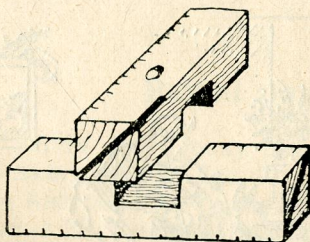

Рис. 3. Колодиця крил.

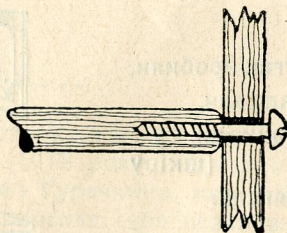

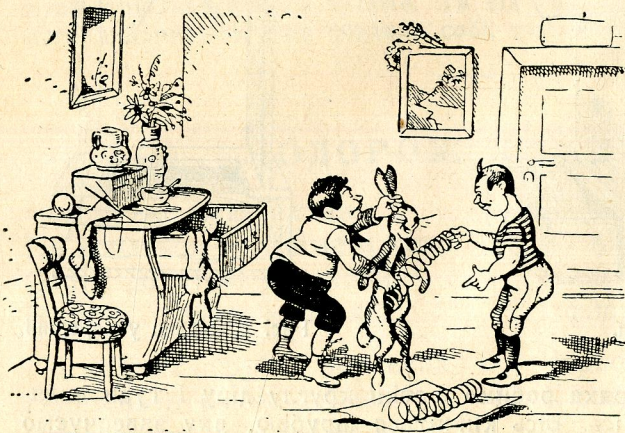
Рис. 4. Малада оси.

На вісь зпереду насаджуємо крила. — Це робимо так: — Наперед майструємо »колодицю« з двох деревляних куснів, які прикріплюємо навхрест і це забиваємо кілком, як це видно на рис. 3 і 1. На кінцях колодиці робимо пилкою скісні вирізи і впихаємо в них крила, себто легкі дощинки, затяті так, як на рис. 1.

На тій самій осі в середині млина уміщуємо мале колісце з шістьма вирізами на його обводі і в ті вирізи впихаємо «лопатки», собто дощинки з листівок, закінчені ложечковатими заглибленнями, зверненими догори, щоб на них затримувався і тяжів пісок, сипаний згори крізь лійку. Це видно на рис. 2. Отвір у даху також з деревляної руки, мов сопілка. Лійка з паперу (тектури).

Піску не висипуємо з шуфляди навіть тоді, коли млин «меле» вітром. Бо пісок додає йому стійкості. У млині робимо гарні отвори на двері і віконця, а в віконця можна вставити желатинові чи бібулкові шибки, щоб усе те було, як правдиве. Великої втіхи зазнаєте, коли збудуєте собі такий млин! Він може бути маленький, на який дециметр високий, а може бути й більший, до пів метра висоти.

Чари в комоді...

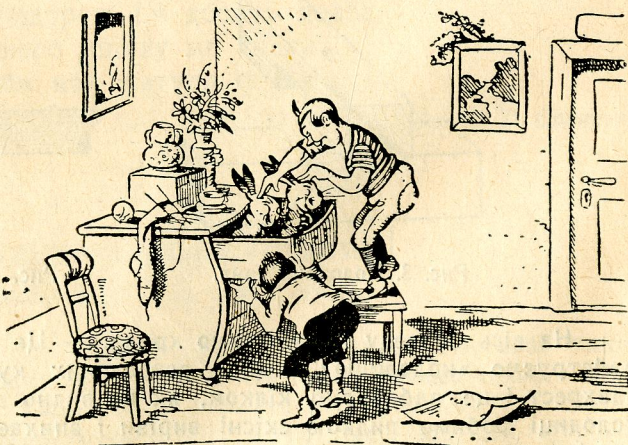

Клим говорить до
[Максима:
»Подивися, братку!
Тета дві заячі шкіри
Сховала в шуфлядку...«

»Що ти кажеш? — Ото
[буде
»Штука за хвилину!
Ми запхаємо в ті шкіри
З канапи пружину!«

Як сказали, так зробили,
Пружину запхали,
Ще й шнурочками ту
[шкіру
Трохи постягали.

І сховали тих двох
[зайців
Назад до комоди,
Поховалися й чекали
Нової пригоди.

І якраз прийшов до тети
Торговець в ту пору,
Тітка каже: »Ходіть,
[пане,
Ходіть сюди скоро...

Маю тут для вас в ко-
[моді

Дві заячі шкіри...
Такі гарні і великі,
Що не дасьте віри...«

Але тільки, що шуфляду
Тітка відчинила, —
Свят-Свят! Що за дива-
[чари, —
Чи не чиста сила?...

Бо ті шкіри мов ожили
Й скочили стрілою
Понад тету і торговця,
В двері головою!...

Важні роковини...

В місяці Лютім цього року припадають двацяті роковини так званого Берестейського Мира. Дня 9. лютого 1918 року підписали осередні держави, себто Австрія, Німеччина, Болгарія і Туреччина, мир з Україною, що універсалом з 22. січня 1918 року проголосила себе незалежною державою. Цей мир має в новітній історії України велике значіння. Якщо б Україні пощастило ще колись відзискати волю, то мала б признання передусім цих чотирьох держав, хоч правда, що з тодішньої великої Австрії нині є тільки мала австрійська республіка. Цікаве тут і те, що вільну Україну визнала одна з перших Туреччина, яка колись сама воювала з Україною. Події, що наступили пізніше, а передусім наступ большевиків на Україну, яка знов попала в неволю Москви, перечеркнули Берестейський Мир, бо не стало самостійної України...

Лис і кіт!

(Байка)

Кіт зустрів раз лиса в лісі, а що чував пролісячий розум і досвід то поздоровив лиса і заговорив:

— Доброго здоров'я, паночку! Що чувати коло вас? Як поживаєте в цих важких часах?..

Лис держався гордовито, глянув на kota згори і сказав:

— Як ти, мишобийнику і печолазе, смієш питатися мене про моє життя? Чи я з тобою свині пас, чи товаришував, що ти зо мною капці міряєш? Скажи мені, які ти маєш школи і студії...

— Що ж за студії я можу мати! — відповів скромно кіт. — Я ходив тільки до штуби і вмю ледви підписатися. А добре вмю одну річ: скакати на дерева, на сам вершок, і так рятуватися перед собаками та іншою напастю.

— Більше нічого не вмієш? — питає, сміючись, лис. — То де ж тобі зі мною рівнятися? Я знаю сто

штук і крім того маю ще цілий міх хитрощів! Жаль мені тебе, коте! Ходи зо мною, я навчу тебе, як утікати псам зперед носа.

Пішли вони обидва, аж тут надійшли ловці, загавкали собаки й окружили лиса з котом. Кіт за трьома скоками опинився вже на вершку високої ялиці і сховався перед псами і ловцями, а лиса зловили пси за шию.

— Розв'яжи мішок, лисе, розв'яжи мішок з хитрощами!.. кликав згори кіт, але лис не чув уже того.

Не хитрощами, тільки правдивими здібностями даш собі раду в житті...

Яків Ірїм.

Володимир Хронович

Як то мандрував »Світик...«

(Оповідання »Світика«, що йде до дітей вселюдної школи в Тучапах повіт Снятин).

(4-те продовження і докінчення).

Третього дня ранком, у понеділок, (мене Проць загубив у п'ятницю) так перед 10. годиною, застукав у двері кляси IV-го відділу вселюдної школи в Тучапах мій новий опікун.

Відчинилися двері й до мого опікуна вийшла вчителька пані Хроновичева.

— Ви до мене прошу?

— Ні, але до ваших шкільників. Хочу доручити їм їх газетку.

— Яку газетку?

— А їх „Світика“, який собі запенумерували.

І кажучи ці слова, добув мене новий опікун зза пазухи та вручив учительці.

— Це ж наш Світик! — закликала врадувано. — Господи, як ми тут за ним побивалися! Але прошу ввійти. На коритарі студінь. Ви звідки, коли смію спитати?

— З Новоселиці! — відіззався мій новий опікун і ввійшов за вчителькою до кляси.

— Є ваш „Світик“! — сказала пані вчителька голосно й показала мене дітям.

Радість у дітей була велика. Зі зворушення я цілий аж дрижав.

— Але як він попав у ваші руки? — почув я далше голос учительки.

— Кажіть! Я цікава й то дуже.

— Даруйте, прошу, — відіззався мій опікун чогось уже сумно, — але якби я вмів читати, то бувби вам доручив його ще в п'ятницю. Я тоді саме, так, як нині, віз вуголь до Снятина з нашої української копальні інжиніра Сербинського. За метіль тимчасом була тоді така, що не дай Бог гіршої й подумати вже. Нагло під самими Тучапами коні стали й ані руш не хотіли йти вперед. — „Що за диво?“ — подумав я. Зліз,

та підійшов до карих. Дивлюся ліпше, а на дорозі, щось лежить. Гроші — не гроші, книжка — не книжка. „Ага газетка!“ — подумав я, виймаючи її з коверти. Читати, що правда, не вмію, але побачивши адресу, як на листах, а в середині образки, зараз догадався. Кинув її відтак на віз під сидження та поїхав далі. Про „Світика“ нагадав собі аж дома, як випрягав коні, та дав його нашому Данцюві. Втішився ним дуже. Тут у газетці є й лист від нього.

— Від якого Данця? — спитала вчителька.

— Від синка мого господаря. Я бачите, пані, наймит і на свій хліб працюю у добрих людей. Богу дякувати й за це. Господар несогірший і якомсь перепихаюся своїми силами. Жаль тільки, що на письмо каліка. Шкільні мої літа перейшли під час війни, а тоді в нас на селі не було кому подбати про науку, а тим більше про науку сироти.

Вчительці стало наймита жаль.

— Зайдіть, прошу, до кухні, — відізвалася ввічливо. — Напечетеся там гарячого чаю. Тепер якраз перерва.

— Простіть, але вже іншим разом, — відізався наймит сумно. — Саме перед хвилиною пив я чай у вашій кооперативі. Що іншого було б за це в п'ятницю. Везучи тоді вугіль і цю газетку до Снятина, я за одну шклянку гарячого чаю, Бог знає, який був би вдячний. Ох, пані! З яким смутком і болем споглядав я тоді на ту вашу школу, на цей синій димок, що йшов із вашого комина, та на ті діти, які сиділи тут за вікном у теплі. Нагадалися діточі літа й смутком душу огорнув. До Снятина їхав я вже, мов заморочений. Та оставайтесь з Богом, бо мені спішно й готові рушити коні.

Мимохіть відпроварила його вчителька аж до самої фіртки, а за нею ціла кляса.

— Впали ви мені в само серце, друже, — сказала вже при прощанні, стискаючи йому сильно руку. — Мені й дітям. Скажіть тому, будь ласка, яке ваше ім'я й чесне назвисько. Нехай бодай знаємо, кому маємо бути вдячні?

— Зовуся, прошу, Михайло Найдан, але це вже менше з тим. На разі тішуся тим, що доручив дітям їх газетку. Тішуся тим пані й то дуже...

Легке назвисько...

- Хлопче, як ти називаєшся?
- Вгадайте! Моє назвисько дуже легеньке...
- Ну, яке?
- Я називаюся Петро Соломка.

Вуйко Ромко.

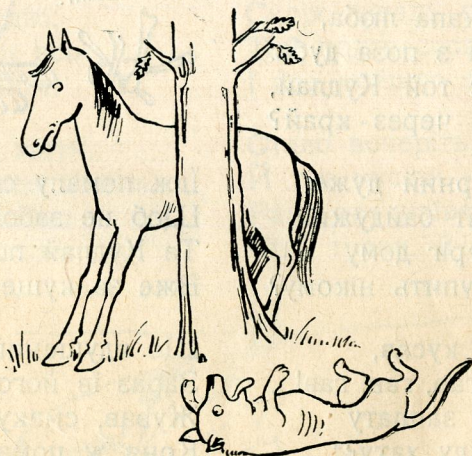
Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

2. Зустріч із псом - кудлаєм.

Чи довго тут паслась, а може і ні,
Як нагло почула шорох у траві...
„Ануж то з людьми вже надбіг тут газда,
Щоб таки повести на смерть шкапеня!..“

„Та ні — бо цей шорох ледви-ледви чути, —
Чоловік напевно це не може бути...“
Щось інше надходить, воно уже близько...
Ах, з кущів вилазить старий кудлай-псисько!

Вспокоїлась шкапа, бо знала вона
Уже не від нині пана Кудлая.
Кудлай сліпий добре, й нюх вже слабкий має,
То може він часом її не впізнає.

Бо нема що вірить сьогодні нікому,
Та ще Кудлаєві, вірному і злому.
Таж він може також газду тут привести,
Щоб як-стій коняку на страту завести.

Вступилась коняка
За грубий пень дуба,
Та псисько ліг тутки
Й кричить: — „Моя згуба

Тут буде, і певно
Смерть прийде моя,
Як не поратує
Помічна рука.

Два дні уже страви
Я не взяв на зуб
І навіть водиця
Не зросила губ!

Через мого газду
Я тут пропаду,
Що я терплю голод,
Йому й ні дуду“.

Зворушилась шкапа люба,
Швидко вийшла з поза дуба:
— „Чи то ти є той Кудлай,
Що був гордий через-край?

Чи ти то це, вірний дуже,
На ціліський світ байдужий,
Газдівського стеріг дому
Й не дав приступить нікому?

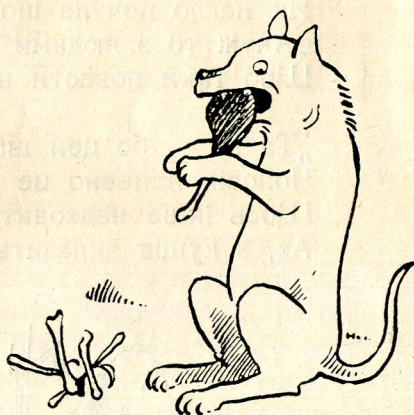
Що то все усіх кусав,
Та брехав все: гав, гав, гав!...
А на старість у заплату
Мав дістати теплу хату?“

Каже пес: „Всі тее знають:
Старе добро забувають...
Коню любий, коню сивий,
Я є дуже нещасливий.

Вигнав мене поза пліт
Той, що йому стільки літ
Вірно стеріг я добро,
Та не дав мені ніщо,

Як мене не заратуєш,
То моє вже серце чує,
Що я дальше не підую
І тут згину пропаду“.

„Кудлаю, старий мій друже,
Збери сили, ходи, ну же,
Тут от за оцим кущем
Заяць зловлений в сильце.

Їдж помалу свій обід,
Щоб не заболів живіт!“
Та Кудлай поради не слухав,
Вже за кущем Яця знюхав,

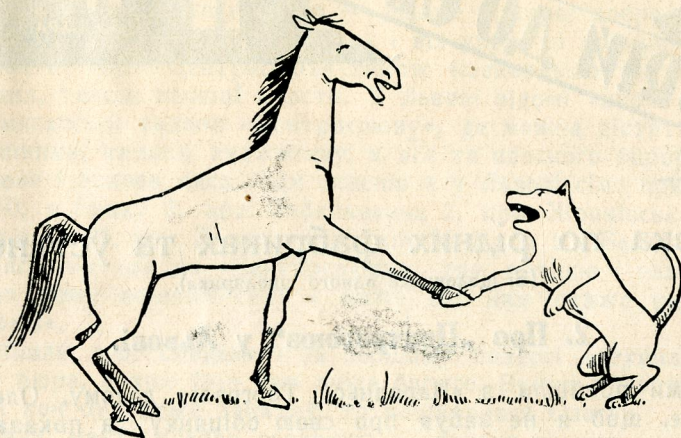
Що вдушений там лежав.
Зараз їв його, та рвав.
Жував, смакував, та ликав,
Коня ж помагати не кликав.

Вкінці таки наситився,
З потічка води напився,
Положився коло дуба,
Й видовбував мясо з зуба.

І скоренько, так, як був,
З насолодою заснув.
Щиро вважала коняка,
Щоб не збудився собака.

А як виспавсь: „Гей, Кудлай!“
 Каже шкапа „Ти вважай,
 Що тепер казатиму,
 Й ні гав - гав, ані мру - мру!

Бо чув я не раз вже таки
 Про дружбу коня й собаки.
 Щоб союз той закріпити,
 Подайно мені копито!“...

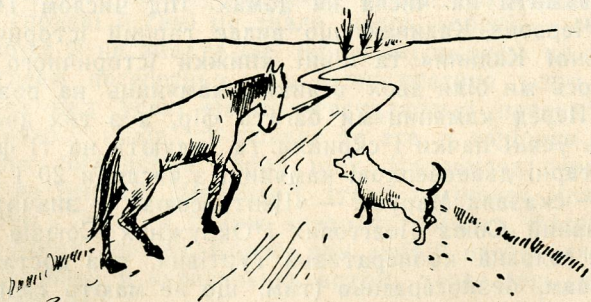

Слухай, що скажу тобі я,
 Слухай добре заведію:
 Отже тепер по тім всім
 Спілку обидва зачнім.

І наставив свою лапу
 Скоро шкапі, своєму брату.
 Той подав своє копито
 І все вийшло знаменито.

Гірко так самому жити,
 Краще з другом все ділити,
 Чи як лучиться добро,
 А може й бути часом: зло.

Стало вечеріть, смеркати
 Й тут мусіли ночувати.
 Рано пес наївсь кісток,
 Кінь трави, й через місток

Добре все запам'ятай
 А тепер відповідай“.
 „Добре, любий друже мій,
 Я готовий, так як-стій!

Рушили у дальшу путь,
 Далі наставляти грудь,
 Щоб оселі пошукати,
 Де би їм зазимувати.

(Далі буде)

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника одного школярика).

2. Про „Центросоюз“ у Львові.

Коли ми прийшли з «Народної Торговлі» додому, Олесь[™] конче просив мене, щоб я не забув про свою обіцянку та показав йому й інші великі українські крамниці та фабрики у Львові. Я зараз сказав, що завтра підемо оглянути «Центросоюз»,

— А де є «Центросоюз»? — запитався Олесь.

— О, ти вже й сам потрапивби до «Центросоюзу»! — озвалася Маруся. — Коли знаєш уже, де редакція «Світа Дитини», то знайдеш і «Центросоюз». Бо він при тій самій улиці Зіморовича, тільки трохи далі, у двох домах під числами 20 і 22.

— Так? То цікаве! Отже завтра буду йти наперед, щоб знати чи справді потраплю.

Другого дня ранком вибралися ми обидва з Марусею в місто. Олесь ішов попереду і добре йшов. Завів нас на вул. Академічну і завернув на Зіморовича. Ми перейшли попри Редакцію «Світика» і тоді Олесь почав уважати на числа на домах. Під числом 14 минули ми Видавництво «Червона Калина», що видає гарний історичний журнал «Літопис Червоної Калини» та цінні книжки історичного змісту. Ще кілька брам і ось ми біля двох великих кам'яниць на розі Зіморовича і Осолінських. Перед кам'яницями багато фір, а з тих двох кам'яниць щораз виносять усякі пачки і скринки та ладують на ті фіри.

— Ці дві гарні двоповерхові кам'яниці з числами 20 і 22 то власне «Центросоюз» — сказала Маруся. — «Центросоюз» — значить Центральний себто Головний Союз Повітових і Окружних Союзів українських кооператив. Це головна кооперативна гуртівня, яка достарчає товарів усім кооперативам, безпосередньо (тим, що не мають своїх Повітових Союзів, напр., у Львівським повіті), або посередньо через Повітові та Окружні Союзи Кооператив, а кооперативи продають їх подрібно своїм членам. Усіх наших кооператив є понад три тисячі, то можете уявити собі, скільки тих товарів мусить «Центросоюз» день-у-день висилати. Оці фіри певно набирають товару для котрогось поблизького Союзу або таки для якоїсь підльвівської кооперативи, бо в дальші сторони йде товар залізницями.

— О, то «Центросоюз» мусить певно мати великі магазини! — сказав Олесь.

— Розуміється, що має — сказав я. — Має великі склади тут у себе і на залізничім двірці, бо деякі товари спроваджує здалека і відразу розсилає їх по краю. Ті товари бере «Центросоюз» із українських фабрик, а з них найголовніші є у Львові. Але «Центросоюз» має і свої фабрики, наприклад фабрику мила. Мило «Центросоюзу» так те до прання, як і до миття та голення — відоме зі своєї доброї якості. Ми вживаємо тільки мила «Центросоюзу» і всі українці повинні тільки того мила вживати. Має «Центросоюз» також навивальню ниток до шиття і вишивання, також першої якості. У Львові відомі також знані зі солідності м'ясарські склепи «Центросоюзу», де можна дістати знамениті ковбаси, шинки, кишки, вудженину, а все те власного виробу, а також сире вепрове і волове м'ясо. Тих sklepів є у Львові сім: при вул. Личаківській 50, в Ринку 2, при Зибликевича 2, при Жовківській 175, при Кентшинського 21, при Замарстинівській 36 і при На Байки 8.

Але вступім ще до «Центросоюзу», там працює і наш вуйко, ми побажаємо йому веселих свят і може він нам скаже ще дещо про «Центросоюз».

Ми пішли горі сходами і на першому поверсі вступили проворуч до одного бюро, а тих бюро там дуже багато. Вуйко привитався з нами сердечно і хоч був дуже зайнятий, то поцікавився Олесем.

— Бачу, маєте нового товариша — сказав до нас.

Ми представили йому Олеся і сказали, що показуємо йому наші господарські установи у Львові, то ж не могли поминути «Центросоюзу».

— Ми вже розказали йому дещо про «Центросоюз» — сказала Маруся — наприклад: про фабрику мила, про навивальню ниток і про м'ясарські склепи, та взагалі про те, що «Центросоюз» постачає всім кооперативам товарів.

— Ну, то я вже не маю що багато пояснювати, бо ви вже добре обзнайомлені з працею нашої установи — сказав вуйко. — Хіба може ви не згадали Олесеві, що крім тих товарів, які звичайно продається в кооперативі, себто споживчих, постачає «Центросоюз» селам також усяке господарське приладдя: коси, серпи, плуги, господарські машини, будівельні матеріали, насіння до посіву та штучні погної на ріллю.

Так, ми справді й самі не знали цього добре! — сказала Маруся.

То може й не знаєте ще, що «Центросоюз» не тільки доставляє кооперативам посередньо, або безпосередньо усякі товари, але і скуповує через них усякі сільсько-господарські продукти та худобу і вивозить до чужих країв, де продає те все з зарібком, а тому може платити нашим господарям добру ціну. Наприклад свині вивозить до Австрії, яйця до Іспанії, Швейцарії, Італії та інших країв, повідомо до великих фабрик у Лодзі, а також вивозить збіжжя, фасолу, городовину та овочі до різних держав. Колись при добрій нагоді оглянете зо мною нашу фабрику мила й навивальню ниток, тепер годі, бо в нас перед святами гук роботи.

Ми самі бачили, що не можемо забирати вуйкові багато часу. Що хвилини заходив хтось до нього і полагав у якусь орудку, питав про щось, радився, повідомляв, а тут раз-у-раз дзвонить телефон, то з двірця, то з міста, то з котрогось Повітового Союзу Кооператив. При нас якраз запитував один Союз, на коли можна заповісти найближчий згін на худобу, яку закуповує в районі того Союзу «Центросоюз».

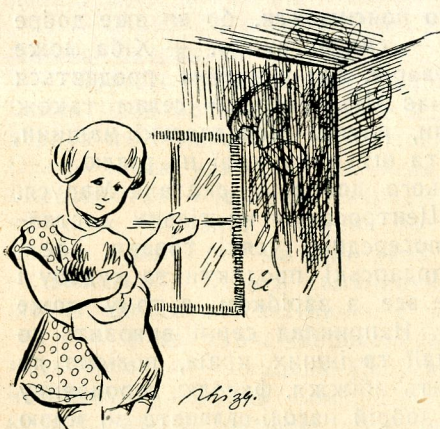
Ми побажали вуйкові веселих свят і перепросили, що перешкоджували йому, та він дуже ввічливо запевнював нас, що йому було приємно поговорити з такими »інтересантами« й запрошував нас зайти ще при якійсь нагоді.

— Ну, але тут рух, аж мені в голові закрутилося — сказав счу- дуваний Олесь, коли ми вийшли з »Центросоюзу«. — О, я дуже тішуся і буду від тепер тим гордий, що ми маємо такі великі установи, як »Центросоюз«.

Я дуже зрадів тими словами Олеся. Бо коли він уже гордиться своїми установами, то певно, що і любить їх, а тому й не забуде вже клича »Свій до свого«! Тим більше, коли я покажу йому ще багато інших наших торговельних і промислових установ, бож »Народною Торговлею« і »Центросоюзом« ми тільки зачали. (Далі буде).

Ромцеві страхи.

Ранком Ромцьо сестрі розказав,
Як учора страху він набрався:
Тільки сонце сховалось за став,
Тільки сумерк у хату закрався,
По кутах вмить з'явились діди —
Такі чорні, у довгих кожухах,
І подібні цілком до... біди,
Що торік налякала Андруха.

Потім вийшли зо своїх кутків
Такі дужі, страшні, головаті,
З їхніх чорних борід тай із брів,
Чорна сажа курилась по хаті.
Закіптіли і стіни і піч —
А дідища спровола, ліниво

Довго-довго у пізнюю ніч
Все хитались у право, у ліво.

Засміялася Катря тоді:
»Не будь, Ромцю, такий легковір-
[ний!

Це не була »біда«, а лиш тінь —
І не сажа — а сумерк вечірний.
Ти у біди і мари не вір,
Їх немає цілком поміж нами —
І не бійся сам вийти на двір,
Коли нічка в віконце загляне.

Лиш поганих людей бережись,
Злих приятелів, злої намови,
На їх любе слівце не ловись,
Наче пструг, що рибак його

[ловить.
Тільки з добрими все приставай,
Лиш від них набирайся науки,
Чесний будь, полюби Рідний Край,
А брати подадуть тобі руки«.

Ромцьо віри відразу не дав,
Вечором по кутках він бушує
І за двері в сімки заглядав,
Чи біда там яка не чатує.
Ні, нічого нема! Страх на бік!
Страхопудом він бути не хоче!
З нього мужний буде чоловік,
Що коліном »бїду« притолочить.

Роман Завадович.

Молодість славних людей.

Від сільського наймита до міністра.

(З життя Джемса Мек-Донельда).

— Ну, Джемсе, — сказала бідна вдовиця Мек-Донельд — годі вже цілими днями бігати по селі. — Час уже тобі в школу, щоб навчитися чогось корисного.

— Добре, мамо, — сказав малий шостилітній хлопчик, — піду в школу!

А по хвилині вже забув про те та став оповідати:

— О, мамо, ми так гарно сьогодні бавилися між скелями в хованку. Потім бігали по лісі, бавилися там у війну, а я був генералом і виграв війну! А знаєте, мамцю, рибалки сьогодні так багато риби наловили! Казали, що мали щасливий день сьогодні!

Мати слухала, гладила си на по головці та всміхалася, а потім знову сказала:

— Добре, добре, але в школі почувеш багато цікавішого.

А синок підвів очі до матері та й спитався:

— А відколи зачну ходити в школу?

— Від завтра, Джемсе, від завтра! Завтра поведу тебе до запису.

І на другий день раненько вдягла мати малого Джемса в чистий, хоч і старенький уже одяг та повела його в школу.

Ще було вчасно, наука ще не почалася й учитель стояв на ганку школи.

Вдовиця поклонилася йому й сказала:

— Пане вчителю, приводжу вам нового учня.

— А добре! — сказав на те вчитель — ходіть у школу, запишемо нового «рекрутика». А цікавенький виглядає, певно добре вчитись буде! А як йому на ім'я?

— Джемс, пане вчителю! — відповіла вдовиця.

— Правда, Джемсе, що ти будеш пильним учнем? — звернувся вчитель до хлопчини.

— Буду! — відповів сміливо Джемс.

І пішли в класу. Там уже було трохи дітей. Так почалася наука малого Джемса Мек-Донельда.

Вчився він дуже добре та покінчив сільську школу на задоволення неньки і вчителя.

Тепер стало перед ним питання, що далі робити, як заробляти на життя. Думав він над тим, а вкінці сказав мамі:

— Мамо, я буду хліборобом.

— Добре, сину — сказала мати, та на чому господаритимеш? Свого поля в нас нема.

— Я, мамо, наймуся за орача. Праця це приємна й не напружує дуже, а дає досить зарний заробіток.

— Е, який то заробіток! — сказала мати. — Та пробуй, як хочеш! І весною та під осінь виходив він із плугом у поле враз із іншими орачами. Орачі співали при оранці пісень, деякі укладали свої власні пісні. Співав і Джемс, хоча сам не укладав пісень, бо не чув до цього в собі хисту.

І був би може так і лишився хліборобським наймитом, та його вчитель, що дуже полюбив цікавого хлопця, сказав раз до нього:

— Шкода тебе, Джемсе, на сільського наймита. Ти краще ходи до мене, помагатимеш мені в науці, а потім я постараюся, що тебе приймуть безплатно до вчительської семінарії й ти відтак станеш учителем.

І Джемс став так помічником учителя в рідному селі.

Та не судилося йому стати вчителем. Трапився йому кращий заробіток. Один пан у місті Брістолі (в Англії) потребував секретаря, й обіцявав гарну платню. І Мек-Донельд зголосився та став приватним секретарем цього пана.

Але тут не чувся добре. Подумав собі:

— Поїду до Лондону, Там найду відповіднішу працю для себе. Грошей, що заробив я тут, стане мені на дорогу, а там чейже довго не треба буде шукати, Лондон, велике місто — можна найти скоріш якесь зайняття.

Поїхав. Та легко це сказати: в Лондоні можна скоріш найти якесь зайняття, але як його шукати, коли не маєш нікого знайомого?!

Однак Джемс не зражувався. Ходив і шукав праці. Але минали дні, а якого-небудь зайняття як нема, так нема. А він приїхав із по-рожною кишенею, ні зламаного шага нема.

Аж вкінці найнявся писати адреси в товаровому домі. Писанням адрес заробляв 16 шілінгів тижнево.

Не було це багато, але Мек-Донельд був ощадний. Він не тільки жив із цього, але ще прискладавав собі грошей, щоб можна було заплатити виклади, що їх слухав на лондонському університеті та в інших наукових заведеннях. На вакації їздив додому та ще й мамі помагав грішми.

Як-жеж він робив, що з такого невеличкого заробітку міг і оплачувати науку й помагати мамі? Купував харчі в найдешевших крамницях, а частину харчів посиляла йому мама, за що очевидно він теж платив.

На каву або чай не позволяв собі. Пив замість чаю теплу воду.

Полуденок їв у дешевій харчівні. Їв тут найчастіше »бифштиковий пудінг«. Що правда, було в цьому більше пудінгу як бифштика, що його дрібонькі шматочки можна було часом подибати в кутиках пудінга. Такий полуденок коштував його не більше, як два до три пенси. І загалом денно не видавав більше, на харч, як 6 до 8 пенсів.

Небаром дістав уже в цьому товаровому домі ведення купецьких книг. Тепер дістав уже фунт штерлінгів на тиждень (около 25 зл.)

Раз сказав йому його приятель:

— Дам тобі працю в моїй хемічній робітні. Матимеш і кращу платню й більше часу до праці над своєю освітою.

Тепер працював він над своєю освітою днями й ночами. З тієї праці аж занедужав.

Коли прийшов до здоров'я, треба було знову шукати заробітку.

Довідався, що один політичний провідник шукає секретаря. Мек-Донельд не мав охоти на це становище, бо знав, що тоді не змогли б вже далі вчитися. Та що було діяти. Мусів прийняти те становище. А коли лихий стан здоров'я не дозволив йому здати університетського іспиту, по чотирьох роках секретарської служби став дописувати до часописів. А що англійські часописи платили добре, то заробляв тепер багато грошей. Вже давніше вступив він до робітничої партії, що звалася «Партія Праці» (по англійськи «Лейбур Парті»). Коли по війні ця партія перебрала була в свої руки керму державною політикою, став він прем'єром (президентом) міністрів, себто найвищим по королі мужем в Англії. Тому кілька літ уступив він із прем'єрства та став віцекоролем (королівським намісником) Австралії.

Так то хлопчина з під низької селянської стріхи пильною працею й наукою добився до найвищого становища в Англії.

Цього року він помер. Смерть захопила його на кораблі, коли їхав із Австралії на відпочинок до Англії.

І ховали колишнього селянського хлопця з усіма почестями, які належаться найвизначнішим достойникам.

Антін Лотоцький.

Нуся варить обід.

Мати нині їде в місто
Та аж вечором приїде, —
І прощаючись, говорить:
— Нусю, що буде з обідом?..

— Не журіться вже, мамусю,
Мушу тому раду дати, —
Будьте певні, що ніхто з нас
Не буде голодувати.

Діти вже прийшли зі школи,
Зараз з праці прийде тато —
Нуся в кухні розпалила
І почала працювати.

Ось, тут є пшеничний грисік,
А вода вже закипає, —
Нуся воду посолила,
Злегка грисік насипає.

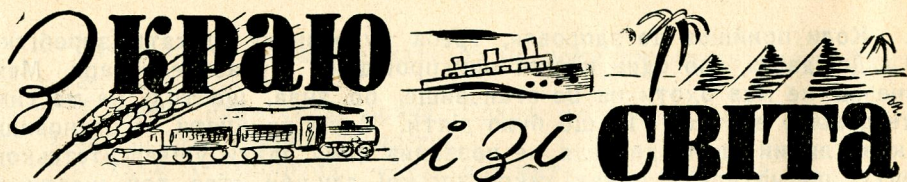
Пожку масла ще додала
І мішати не забула,
Щоб та кашка добре вдалась,
Щоб ні грудочки не було.

Заварила досить густо,
На полумисок розлила,
Як застигло, то ще кашку
На четверо розкроїла.

Батько, Славко і Марійка
На тарілку кашу брали,
Молока собі долили,
Їли кашку й смакували.

А тимчасом наша Нуся
Вісім яєчок розбила,
Всмажила на свіжій маслі
І на „друге“ поділила.

Батько похвалив Ганусю:
„Хоч і скромне, та смачне!
Наша пильна господинька
Много літ нехай живе...“

В Парижі недавно відбулася цікава демонстрація. По вулицях ішли походом малі і старші діти з родичами і кликали: «Хочемо дешевого молока! Геть з дорожнечою!...» Так протестували діти проти того, що в Парижі нагло подорожіло молоко, цей найважливіший і найпоживніший харч для дітей. Владі подобалася така демонстрація і зараз постаралися, що молоко знову подешевіло.

Діти поліціантами. В Зєдинених Державах Північної Америки зорганізувала влада по великих містах перші відділи дитячих поліціантів. Ця «поліція» складається з самих дітей і вже їх є 30 тисяч. Вони умундуровані і стоять по вулицях, а їх обов'язком є, дбати про безпеку своїх ровесників, передусім школярів, що йдуть до школи або зі школи. Поліціанти вважають, щоб діти не пхалися під трамвай чи під авто, щоб не билися та не робили ніяких псот. Нечемних і неслухняних дітей «арештують» і відводять додому, а родичів упомінає потім влада, щоб наказали своїм дітям поводитися на вулиці приличніше. Кажуть, що ця дитяча поліція, яка складається головню з хлопців від 10 до 14 літ, дуже добре і сумлінно робить свою роботу, — а головне: діти з неї задоволені.

Культурна присяга: Всі школярі в Зєдинених Державах Америки зложили недавно таку присягу: «Присягаю, що не буду нищити дерев ні квітів. Прирікаю врочисто, не плювати на долівку в вагоні, в автобусі, ні ніде інде. Не буду викидати паперу дебудь на вулицю чи на площу, тільки до призначених на те скринь і кошів. Буду завсіди і всюди супроти всіх чемний і ввічливий. Буду опікуватися пташками. Буду шанувати чужу власність як свою і не присвою собі нічого чужого. І прирікаю дотримати все безоглядної вірності рідному народові і краєві»... — Варто, щоб також українські діти затамили собі цю присягу. Радимо виписати її гарно на папері і завісити, оправлену в рямці, на стіні в хаті. Та ще варто додати до неї такі слова: «Буду завжди пильним учнем. Буду слухати родичів і добрих учителів. Буду помагати убожчому від себе українцеві».

В що будемо бавитися?

„Чим корабель наповнений“.

Учасники забави сидять у колі. Один ходить з хустинкою довкола і кинувши нею в котрогобудь учасника, питає: «Чим корабель наповнений?» А той мусить назвати якийсь предмет, але тільки на ту букву, що передше врадили. Наприклад, урадили, що будуть називати предмети на букву «ц». Отже відповідають: «цинамон», «цегла», «цибуля», «цукор» і тому подібне. Хто відповість зле, або задовго надумується, або скаже те, що вже було, дає фант. По кожнім фанті змінюють букву, а провідник може бути той сам, або вибирають іншого. І так іде забава, доки не назбирають досить фантів. Потім їх «викупляють». Б-о.

11. Павлусь одягає рідне село в кожухи.

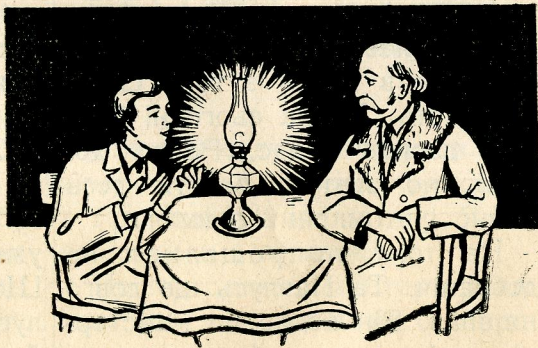
(Докінчення).

Роки йшли за роками, а Павлусь ріс і щораз розуму набирався. Він скінчив уже міську школу, до якої ходив п'ять років, потім відбув ще рік практики в гарбарні і майстер вислав його на пів року навіть за границю до одної великої кушнірської вирібні. Там пізнав Павлусь усякі нові способи виправи шкір та шиття кожухів, і приїхав до дому з новим досвідом. Тепер було вже Павлусеві дев'ятнацять років.

Коли приїхав до свого прибраного батька, здивувало його, що в домі і в робітнях було все вичищене і відновлене, мов приготувалися до якогось свята. Запитав про це Ірусю, що була вже гарною чотирнадцятилітньою дівчинкою, та вона не могла йому нічого певного сказати. Майстра якось наче не смів питати, хоча того вечора говорили обидва дуже довго, до пізньої ночі. Тільки доглянув, що майстер говорить з ним тепер якось дуже поважно і зворушенням голосом, а коли слухав його оповідань про за-

граничні майстерні та невідомі в нас способи праці біля кожухів, то видно було, що радів Павлусевим досвідом, його розважністю і повагою, яку видно було по його словах і плянах.

Так, бо Павлусь почав говорити своєму батькові-майстрові про свої нові пляни щодо поширення робітні та дальшого її ве-

дення. Він представив майстрові, як то за границею всі подібні майстерні улаштовані на велику міру, zatrudнюють багато челядників і робітників та виробляють багато товару. При тому вживають усяких новітніх способів роботи, таких способів, які влекшують працю, а вислід з того такий, що товару вироб-

ляють у тому самому часі багато більше, як досі, і тому можуть продавати його дешевше, не поносячи при тому ніякої втрати, а навпаки, маючи ще більші прибутки.

— У цьому й уся таємниця успіху великих заграничних фабрик і робітень, батьку! — говорив захоплений своїми плянами Павлусь. — Дати щораз ліпший виріб по щораз дешевшій ціні — ось ціла тайна і мусимо і в себе завести такі способи. Коли позволите, батьку, і коли маєте до мене довіря, то я попробую допомогти вам у проведенні деяких змін у нашому виробництві.

— Позволю, сину, позволю — сказав сердечно майстер Малий. — На теж я тебе пригорнув як рідного сина і на те вчив та між люди післав, щоб ти мені допоміг та мав і собі з того славу і користь. Та на сьогодні буде вже досить з нас. Решту договоримо завтра, бо ти десь певно і втомлений з дороги.

На тому попрощалися на добраніч. Та Павлусь ще довго не спав. Він ходив по майстерні, якої довго не бачив, заглядав у кожний кут, витався зі знайомими челядниками, які його любили й поважали, бо знав він своє діло, і хоча виступав тут від кількох років як старший за них і як син майстра, то не був гордий, тільки приступний і справедливий. Зустрівся також зі своїм товаришем з рідного села, Юрком,

якому колись віддав свій дарунок, що дістав його на ялинку в майстра-батька. Юрка взяв майстер Малий ще тому кілька років до праці в робітні на просьбу Павлуса, і не жалів того, бо Юрко був дуже пильний і сумлінний робітник і скоро став старшим челядником.

Юрко втішився Павлусем та привитавшись, почав якось сумовито говорити, що майстер в останнім часі почав занедбувати робітню, товару виходить щораз менше і попадає щораз гірший, бо без належного догляду майстра не всі робітники виконують свою працю сумлінно. На тому тратить ціле підприємство, яке починає занепадати. Та Юрко певний, що тепер з поворотом Павлуса усе зміниться, бо майстер нераз натякав робітникам, мовляв, пождемо, коли приїде Павлусь, то будемо починати на ново...

Засмутила Павлуса ця вістка, бо це був знак, що його доброго батька опускають сили і він уже не може всім керувати. Щойно тепер нагадав собі Павлусь, що нині вечором здивував його лихий вигляд майстра, він помарнів і посивів за того пів року більше, як за попередні роки їх знайомства. З тими невеселими думками пішов Павлусь на спочинок і насилу заснув аж над ранком.

Ранком приїхала Павлусева мати і сердечно виталася з сином по довгій розлуці. Колиж Павлусь вийшов до робітні, то

побачив там майстра і робітників, святочно одягнених, не при праці. Вони стояли і наче когось ожидали. Біля майстра стояла зворушена Іруся. Здивувало це Павлуся.

— Що сталося, батьку? — спитав він майстра якось збентежено і наче з острахом.

— Нічого не сталося, сину — усміхнувся майстер. — Ми тішимося, що ти приїхав і з цієї нагоди маємо нині вільний день. Ось добре, що і твоя мати йде, то послухай тепер, що скажу тобі при цих свідках...

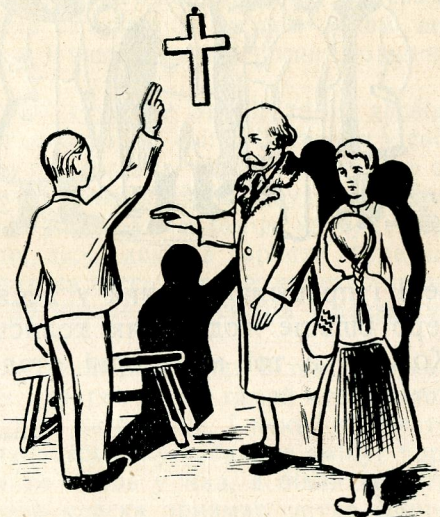
Майстер звернувся до робітників і промовив поважно:

Дорогі Збори! Запросив я вас нині всіх послуhati моїх кілька слів. Я старий уже і не почувуюся в силах далі керувати своєю робітнею. Та не значить це, що має вона занепасти. Бог післав мені чоловіка розумного і сумлінного, що допоможе нам не тільки підтримати але й розвинути нашу робітню на добро вам і всім людям, що потребу-ють доброго та дешевого виробу. Це мій прибраний син, Павлусь Дужий. Тут перед його матір'ю, перед моєю дочкою і перед усіми вами заявляю, що з нинішнім днем Павлусь Дужий стає тут моїм заступником і я віддаю йому робітню під його опіку. Про це повідомив я вже і мого сина-вчителя і він погодився, бо знає Павлуся ще від дитини, як чесного чоловіка. Слухайтеж Павлуся, як мене слухали, це вам вийде на

добро. А тепер, Павлусю, проведу тобі отут перед святим образом кілька слів, які повториш за мною.

Павлусь підніс руку мов до присяги і став перед Розп'яттям та повторював слова майстра:

„Прирікаю перед Господом, що буду чесний і вірний, як

дотепер, і буду опікуватися по-віреним мені добром так, щоб з того вийшла користь робітні, робітникам і загалові“.

По тих словах майстер обняв Павлуся, поцілував його щиро і сказав:

— А тепер починай, сину, в ім'я Боже! Та нині в нас день вільний від праці і турбот. Нині прошу вас усіх на малу гостину до себе, засядемо як одна родина, якої члени всі себе люблять і шанують посполу.

— І я благословлю тебе, сину! — сказала мати зі сльозами в очах. — Шануй щастя,

яке тобі післав Господь, і нехай тобі Бог помагає.

Якби хто заглянув був до робітні майстра Малого в рік потім, то й не пізнав би був старої майстерні. Робітні були поши-

рені і працювало в них у десятиро більше людей, як колись. Кожухи з тої майстерні стали

відомі своєю солідністю і дешевістю в цілім краю і навіть за границею. Павлусь постановив собі, що всі найбідніші люди мають мати добрі і дешеві кожухи, щоб не витрачуватися на пусту міську тандиту. І досяг свого. Бо вже в два роки потім у цілій околиці, а передусім у ріднім селі Павлуся, всі люди носили кожухи з робітні майстра Малого, хоча називали їх тепер „кожухами Павлуся“.

„То з того кожущка, що його колись подарував майстер Малий Павлусеві за його чесність, розмножилося тепер стільки теплих і дешевих кожухів!“ — так говорили люди і раділи, жартуючи: „Це на правду кожух на нас шитий...“

Написав: *Юра Шкрумеляк.*

Дивні штуки зі снігом.

Упав біленький сніжок і зраділи діти і молодь. Беруть санки, совги і лещата та біжать на горбки, на лід, на гори, вкриті снігом. Або «виповідають війну» і воюють сніговими кулями. Скільки веселого крику, галасу, сміху! Так багато, що і випадковий плач якогось менше витривалого «козака», що розбив собі носик, або дістав мокрою кулею поза комір, не заглушує і не перериває загальної радості.

Та чи подумали ви, що сніг може бути також предметом цікавого природничого досліду? Передусім самі пластинки снігу! Пластинки, що легко-нечутно падають вам на носик, на лице, на чоло, на руку. Пригляньтесь їм і подивіться, яку вони мають правильну форму зірок, шостикутників, трикутників... Прегарні ніжні кришталіки, яких мистцем є сама природа! Ніякий людський мистець не потрапить учинити того, що навіть у дрібній сніжинці чинить природа з Божої волі.

Та ми хочемо звернути вам увагу на ще одну прикмету снігу, а саме на його температуру, себто теплоту. Сніг теплий? — запитає дехто. Так. У порівнанні з повітрям, що окружає сніг зимою, сніг є тепліший. Як перекопатися в тому? Ог візьміть звичайний тепломір (термометер) і змірте наперед, скільки маємо ступнів зимна. Побачите, наприклад, що є 8 ступнів нижче зера, значить: досить сильний мороз, що добре

щипає в лице, в руки, в уха. І коли б вас хто запитав тоді, скільки ступнів зимна може бути в снігу, то ви певно сказалиб, що бодай у двоє стільки... Та ви помиляєтеся. Візьміть той сам термометер і запхайте його в купку снігу та прикрийте ще снігом. І пождіть хвилину, кілька хвилин. Тепер витягніть тепломір і подивіться на поділку. Здивуєтеся дуже, що ртуть у тепломірі підійшла в гору і стала на зері (0) ступнів. Значить, що в снігу нема ніякого морозу. В снігу тепліше, як довкола нього в повітрі. Тепер зрозумієте, чому то селяни журяться, коли в зимі є мороз і лютий вітер, а нема снігу. Бо тоді може вимерзнути озимина. Бо як нема снігу, то нема кому гріти ніжних корінців збіжжя. Так, для врожаю добре, коли нападає на поле багато снігу. І розумієте тепер, чому то вчені і відважні дослідники підбігунових околиць пишуть у своїм записнику таке: «Від морозу 40 ступнів рятувалися ми тим чином, що на ніч залазили в непромакальні мішки і закопувалися в сніг по шию. Так було нам дуже тепло».

Та чи може бути сніг тепліший, як 0 ступнів? Зробім такий досвід: візьмим літровий горнець і наберім у нього повно снігу. Встромім у сніг тепломір, але так, щоб він не доходив до дна горшка. Поставмо горнець зі снігом на теплу кухню. Сніг почне поволі топитися. Снігу буде в горшку щораз менше а води щораз більше, але ртуть у тепломірі не буде підноситися. Стоятиме на місці, себто на зері, доки в горняти буде ще хочби одробинка снігу! Аж коли розтопиться весь сніг, термометер почне йти вгору. Отже бачите, що сніг «аж до кінця» є — снігом і задержує свою однакову температуру.

Зі снігом можете зробити ще такі цікавий досвід: Візьміть кусок чорної матерії — завбільшки долоні — і другий такий самий кусок білої. Постеліть їх на снігу, найліпше в полудне, як є сонце, і нехай полежать так зо дві години. Потім підіть і пригляньтеся, яку побачите зміну. Чорний клаптик матерії «вівся» у сніг, себто пішов у низ, а білий лежить майже так, як лежав. Значить, що чорна краска приймає світло сонця, ліпше ogrівається і тому стопила трохи снігу під собою й пішла в низ. А біла матерія розсіває світло і не приймає тепла. Тепер зрозумієте, чому то люди носять літом переважно ясну або цілком білу одержу, а зимою темну або цілком чорну. Бо чорна гріє.

А вкінці переконайтеся ще про одне диво зі снігом. Візьміть у велику миску три чверти кільограма снігу і всипте туди чверть кільо звичайної соли. Коли шкода вам тільки соли, то візьміть лише двацять дека снігу і п'ять дек соли, так, щоб у тій мішанині була завжди четверта частина соли. Чим більше цілої маси, тим краще вдасться досвід. Візьміть дерев'яну ложку і добре вимішайте в мисці сніг зі сіллю, аж зробиться з того сіра каша. Тоді попросіть когось у хаті, щоб запхав руку у ту кашу. «Ай, а це що?» — крикне кожний і вихопить руку зі снігу, мов з огню. Та не думайте, що його запекла горяч, ні, то в снігу такий мороз зробився! Бо знайте, що хоча сам сніг не має ніколи більше, як 0 ступнів, то змішаний з четвертиною соли витворює в собі велику студінь, 20 ступнів пониже зера! Можете перекопатися термометром. Та треба знати, що з деякими іншими домішками, наприклад з хльором вапня, витворює сніг ще багато більшу студінь, як на бігуні або на Сибірі: 40 або 50 ступнів нижче зера!

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

2. Славко їде на Закарпатську Україну.

Нетерпляче дожидав Славко відповіді з Городського Староства. Заєдно тривожився: „Ануж відмовлять, не дадуть пільгового паспорта“.

І всі ті дні доживання були якісь такі довгі.

Аж одного дня рано сказав батько до Славка:

— Ну, хлопче, підемо до Городського Староства по паспорт!

Славко аж підскочив на radoщах та спитався:

— Дають пільговий паспорт, таточку?

— А вжеж, чогож малиб тобі не дати! Збирайся, підемо! На млі ока Славко зібрався.

— Я вже готовий, тату.

Пішли. Батько зо Славком пішли в кімнату, де урядував комісар, що завідував паспортним рефератом.

Батько представив комісареві справу й подав письмо.

Комісар узяв письмо й дуже чемно та привітно став випитуватися про все, що йому треба.

— А то цей ваш мандрівник? — спитався він із привітною усмішкою?

— Так! — відповів батько. — Дуже любить подорожувати. Я йому обіцяв, що коли скінчить першу класу гімназії з відзначенням, то пішлю його до стрийка в Ужгороді. Що він додержав обіцянки, треба додержати її й мені.

— А вжеж! — притакнув комісар, полагодив усе скоро та передаючи паспорт Славкові в руки:

— Ідь здоров, паничу, та здоров вертайся, до батька й до мами. Подорожі вчать багато, куди краще, як книжка!

Славко чемно поклонився та вийшов із батьком. Ішов мов на крилах, стискаючи кріпко в руці вимріяний паспорт.

Щоб не стратити ніодного дня, вже на другий день рано виїхав Славко зо Львова. На дворець відправили його всі. Мамі, як прощалася з ним, станули сльози в очах.

— Чого ж мамця плачуть? — спитався Славко. — Та ж

я не на довго їду, з кінцем вакацій буду назад. Та й не перші це вакації, що я не був дома!

— Все ж то за границю! — сказала мати.

— Так, але ж між своїх та й до стрийка — успокоював Славко маму, хоча й у нього чогось очі стали вогкі.

Сів у поїзд, та ще довго стояв у вікні вагона й розмовляв із батьком, матір'ю та братчиком і сестричкою.

Вкінці поїзд рушив. Батько й мати попрощали ще його рухом руки та скоро зникли йому з очей. Поїзд виїхав із стаційного тунелю. Розганявся щораз більше.

Славко вже кілька разів їхав шляхом Львів-Станиславів, то вже спершу навіть не звертав уваги на це, які стації минав поїзд, аж як у Станиславові пересів на поїзд Станиславів-Воронянка-Ясіня, хоча теж їхав туди, коли доїхали до Надвірної, не видержав і підійшов до вікна та приглядався околицям. При тому пригадував собі, яке вражіння зробила була на нього гучульська верховина, як він уперше їхав туди. Тепер таксамо глядів немов очарований верховинською природою. Задивився й на хвилину забув навіть про мету своєї їзди.

Аж за Ворохтою почув знайомий собі голос:

— А ти куди їдеш, малий козаче!

Славко відвернув лице від вікна й побачив знайомого пана, що його пізнав, як минулого року їхав у ці околиці.

Славко поклонився йому та відповів весело:

— Їду на Закарпатську Україну, до стрийка в Ужгороді.

— То ми частинку їдемо разом! — сказав пан — бо я їду до свого брата в Берегові, він там адвокатом.

І Славко зрадів, що бодай частину дороги їхати ме зо знайомою людиною, а не сам.

За розмовою й не зчулися обидва, як доїхали до Воронянки, останньої стації в Галичині. Це присілок Ворохти. Тут стали переглядати паспорти подорожних та їх клунки.

Потім віхали в довгий тунель. Славко ще досі не їхав таким довгим тунелем, то на нього це зробило вражіння.

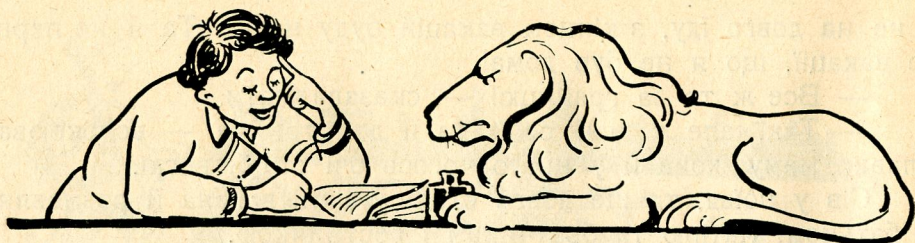
З тунеля виїхали вже на Закарпатську Україну.

(Дальше буде).

Оказові річники „СВІТА ДИТИНИ“

зложені з найцікавіших 10-12 чисел з різних років, з великою кількістю образків — для шкіл, читалень і парохіяльних бібліотек. Ціна: 1 зл., а з пересилкою: 1.30 зл.

Гроші можна посилати в листах значками почт., або переказами розрахунковими.

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

2. Пригода на Йордан.

В нас на Йордан, як звичайно, водицю святили і на ріці хрест великий із леду зробили. Страх — людей було багато, а всі з дзбаночками, я також прийшов з дзбаночком і тримався мами. Та як воду посвятили, кинувсь я по воду, й тут пережив небезпечну і важку пригоду.

Всі кинулись рівночасно і мене здушили, що встоятись над рікою вже не було сили — і як стояв нахилившись з дзбанком над рікою, так упав у ту полонку коміть головою. Налякались мої мама і сестра Мариська і всі люди зголосили; „Утопився Тріска...“

Та на щастя там водиця була ще плитенька, вихопився я на беріг і дрижав злегенька. Вхопили мене до хати, вкрили кожухами, бачу я, а тета кажуть ніби так до мами:

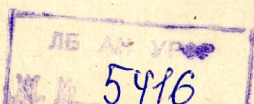
„Що за лев то, що все плаче! Кажіть, хай не плаче... Та ж лев нераз у полонку не в таку ще скаче!“

А я на те відіззався, аж сам засміявся: „Та звідки б лев у полонці, люба тітко, взявся? Льви живуть в краях гарячих, де зими немає, тож ніколи вода в ріках там не замерзає... А якби в таку полонку впав лев, як я нині, то певно й він вже ревівби так зо дві години“.

„Може бути!“ — кажуть тета — „А я і забула, що де льви, там нема леду, — бо я там не була...“

Отак тета жартувала й мені легше стало, десь мій страх і та гарячка минулись, пропали... Встав я скоро, слава Богу, й скінчилося горе, тільки жаль, що мій дзбаночок поплав аж до моря... Та вже буду уважати нарік, мій Степане... Не буду наперед пхатись, — для всіх води стане!

Твій Левко Тріска.

ЩОБ НАМ НЕ ПРИЙШЛОСЯ У ЖИТТІ БІДИТИ,
ТО ВЧІМЕЯ ВЖЕ З МАЛКУ СКЛАДАТИ, ЩАДИТИ!

Коли буду мати свої гроші, то буду складати ощадности так, як мій батько:
В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ.
вул. Словацького 14.

Мило „Центросоюзу“

Прийшла Галя до Олюсі,
Оля ручки мила:
— Якого ти любя Олю,
Уживаєш мила?

— Ще й питаєш? А якого ж
Чейже кожний знає,
Що найкраще у нас мило
„Центросоюз“ має!

Найчистіші і пахучі
Будуть руки й личко
Від „Центросоюзу“ мила —
Памятай сестричко...

Кожна інтелігентна українська ро-
дина в краю і закордоном постійно
передплачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик, який
вже 7 літ виходить у Львові і містить
на своїх сторінках незвичайно інте-
ресні відомости про життя і розви-
ток усіх Рідношкільних установ.

Умови передплати:

місячно	1 зл.
квартально	3 зл.
річно	10 зл.

Жадайте оказових чисел!

Адреса редакції і адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

Мов на дріжджах росте Ромцьо,
Мої милі друзі,
На молоді, купованім
У „Маслосоюзі“.

Бо молочко там уміють
Пастеризувати,
Лиш таке молочко Ромцьо
Любить попивати.

І вам раджу, хто бажає
Мати гарні бузі,
Все купуйте молочко те
Лиш в „Маслосоюзі“.

ЗРАЗКОВА ДИТЯЧА ПАРОХІЯЛЬНА БІБЛІОТЕКА.

Підбрана й одобрена Греко-кат. Митрополічною Консисторією у Львові,
розпорядком з дня 4 жовтня 1933 до ч.: 11049/ПБ.

	Зол.
1. Амічіс-Лотоцький: Малі герої (оповідання)	2:00
2. Андерсен Г. Хр.: Свинопас - князенко	0:50
3. » » Чародій - Піскосій	0:25
4. Білоусенко Ол.: Зайчик - Побігайчик	0:75
5. Блажкевич Іванна: Мила книжечка	0:60
6. » ВЕСЕЛКА « — збірка віршованих казок	0:60
7. Воробкевич Сидір: Безглуздів	0:80
8. Вільшенко Я.: Пан Чваньківський	1:50
9. Грінченко Борис: Олеся	0:20
10. Гриневич-Витанович Д.: Приятелі хлібороба	0:30
11. Загірна Марія: Василько й Івасик	0:40
12. » » Історія про Галю й лялю	0:50
13. Заклинський Б.: Емігрант	0:20
14. Давидів-Теодорів О.: Байки й казки	0:50
15. Дончак Тарас: Казка про дивного Змія	0:50
16. » » Дивна переміна	0:25
17. » КАЗКИ 1001 НОЧІ « — збірка	1:20
18. Кокольський М.: Байки	0:40
19. Куліш Панько: Чумацькі діти	0:20
20. Курдидик Анатоль: Маленькі борці	0:90
21. Лакуста Святослав: Два горбаті	0:30
22. Лотоцький Антін: Ведмедівська попівна	0:30
23. » » Вільгельм Тель	0:60
24. » » Відкриття Канади	0:30
25. » » Життя Езопа	0:50
26. » » Історичні оповідання	0:60
27. » » Пастушок з Назарету	0:60
28. » » Перша проща	0:60
29. » » Покотигорошок	0:80
30. Лотоцький Лев: Сила молитви	0:30
31. Магир Микита: Пригоди лінивого котика	0:40
32. » » Казка про золоту рибку	0:30
33. Малицька Конст.: Чистенький і Юрзи-Мурзи	0:80
34. » МОТОВЯЗНИК ГУССАН « — (3 »Казок 1001 Ночі«	0:30
35. Погідний М.: Казка про гордого боярина	0:40
36. Свіфт Дж.: Мандрівки Гулівера (4 томи)	4:40
37. Селянський Л.: Про телеграфи і телефони	0:75
38. Таранько М.: Малий декляматор	0:50
39. Уайльд Оскар: Зоряний хлопчина	0:50
40. Шевченко Тарас: Малий Кобзар (з образками)	0:60
41. Шкрумеляк Юра: Історія про малого Мука	0:50
42. Чмелик Олесь: Віршована Азбука	0:40
43. Яремova Слава: Жертвенні вогні	0:30
44. » ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для ДІТЕЙ « — (4 томи)	2:40

Ціна цієї ЗРАЗКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ виносить 30 золотих
(для Америки і Канади з пересилкою — 7 доларів.)

Складається вона з 44 творів, які творять 50 книжечок дуже цікавих змістом та багато ілюстрованих. Книжки висилається лиш за попереднім надісланням грошей!

Замовлення посилати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО »СВІТ ДИТИНИ« — ЛЬВІВ, ул. ЗІМОРОВИЧА Ч. 2.

„СВІТ ДИТИНИ“ дитячий журналік і всі книжечки цього видавництва — поручені для Парохіяльних Бібліотек
МИТРОПОЛИЧИМ ОРДИНАРІАТОМ у Львові, письмом з дня 4.Х. 1933. ч. 11050.
та ЕПІСКОПСЬКИМ ОРДИНАРІАТОМ у Станіславові, курендою з дня 23. IV.
1927. до ч. 9. (»Вісник Станіславівської Епархії« ч. IV-VIII, з 1927. стр. 23-26).

Ми відгадуємо

- 1) Як вперед слівце читати, Вийде те, де миш втікає, — А назад його читати, Вийде той, що миш хапає...

- 2) Відчитай ці ребусики:

<u>со,</u>	<u>ниця,</u>	<u>я,</u>	<u>пи,</u>	<u>ловок.</u>
<u>та</u>	<u>с</u>	<u>ці</u>	<u>сати</u>	<u>го</u>

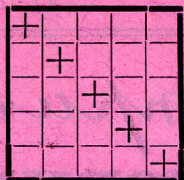
Подав: С. Рихтицький.

- 3) Куди вибираються ці добродії: а) Рута Т. Кенс, — б) Гістан Анаф, — в) Б. І. Я. Асині, — г) Ян І. Поя, — г) Ай. Тик.

Подав: Люб. Рихтицький.

- 4) **Фігуральна загадка.**

Подав: Орест Коваль.

1. Багонна, водна квітка.
2. Назва місяця.
3. Тим зашиваємо діру.
4. Інакше: лакомий.
5. Той, що здирає шкіру.

Букви на місці хрестиків дадуть розв'язку.

- 5) Шукайте звязкової букви! Подані тут слова: Тома, Серп, хор, хлоп, стріл, мир, чорт, бук — підписати одно під одним і додати до кожного якесь закінчення, одно з тих, що виписані тут: -ати, -вина, -ів, -ів, -ина, -ий, -нь, -ць. Ці закінчення виписані по-азбучно, але їх треба так підібрати, щоб відповідали своєму слову і творили з ними нове слово. Та при тому треба пам'ятати, що слова треба вязати з закінченнями відповідною «звязковою буквою», яка майже при кожнім слові буде інша. Коли звязкові букви і закінчення дібрані добре, то ті звязкові букви, читані згори вниз, дадуть назвисько найбільшого українського поета. Для прикладу наведемо одно слово з закінченням і звязковою буквою: слово «стіл» зв'яжемо з закінченням «-ець» буквою «е», і буде: «стіл-е-ць». Подібно вяжім і повищі слова.

Подала: Яруся Лакустівна.

- 6)

		+		
		+		
		+		
		+		
		+		
		+		

 Вписати в цю хрестиківку слова такого значіння:
- 1) гуцульський танок, — 2) Назвисько одного славного кошового, — 3) Інакше «тризна», — 4) низка чумацьких возів, — 5) Трависта рослина, — 6) Той, що косить.
- Слова на місцях хрестиків, читані згори вниз, дадуть назву місцевости-села під Галичем, де зберіглися укріплення княжого Галича і фундаменти княжої церквиги-твердині та тлінні останки князя.

Подав: О. Коваль.

Замітка: Щоб узяти участь у льосуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки разом з відгадками загадок з чисел 12 з 1937 р. і 1 з 1938 р., найдалі до 10 лютого ц. р.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК!

ПРИРОДА В ЛЮТИМ.

Ще сніги вкривають землю
І леди скували ріки, —
Як поглянеш, то здається,
Що вже так буде на віки.

То вже ніч щораз коротша,
І чимраз то довша днина,
І щораз теплішим сонцем
Вже втішається дитина...

Та хоч як мороз той тисне
І щипає в ніс та й вуха,
І хоч як той вітер свище
І гуляє завірюха, —

А з тим сонцем і надія
Щораз оживає в грудях,
Що зима не буде вічна,
Що весна до нас прибуде...

Ю. Шкрумеляк.

Нові пригоди

ЮРЧИКА КУЧЕРЯВОГО

80-СТ. ДРУКУ — 78-ОБРАЗКІВ

вже вийшли з друку. Книжечка коштує 80 сот. (з пересилкою 95 сот.). Жадайте цієї книжечки по всіх книгарнях.

ЖЕРТВИ.

На Фонд Укр. Інвалідів зложили:

1) Дитяча Кооператива «Чайка» в Радехові, розділ з чистого зиску 5.45 зл.

2) Маланка Слюкова з Чех. 30 корон чеських (відповідає квоті 5.45 зл.)

На «Жоляду» Рідній Школі складає Христа Саєвичівна з Підлитоного 5 зл. і кличе на тую ціль усіх «Світикових» передплатників і післяплатників на довільні жертви.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 25 мільраїсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. Р. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

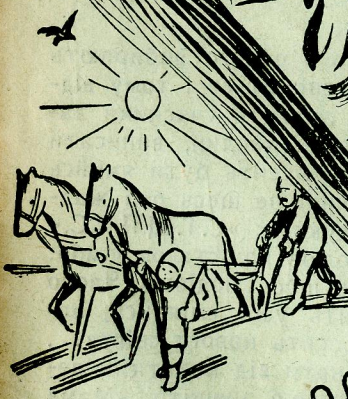
27610

П-12.526

1938-3

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

1938

РІК XIX.

БЕРЕЗЕНЬ

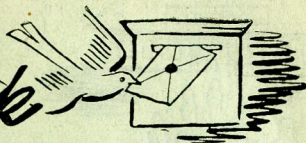
Ч. 3.

«СВІТ ДИТИНИ»

Лwów, Зіморowicza, 2.

Пиши до нас листочок

Андрійко Гладій в Рудниках: Твою книжечку з віршиками і рисунками про гордого зайчика передала нам пані учителька. Дуже удачно Ти звіршував пригоди зайчика в конюшині. Цю Твою книжечку вишлемо на виставку творчости школярів до Міжнародного Педагогічного Інституту в Женеві. Твори учнів ми не друкуємо, бо це не є завданням дитячого журналика. Тому не зражайся тим і постійно працюй над поглиблюванням свого знання і покищо більше читай, а менше пиши. Всі свої твори складай собі до шафочки, а за кілька літ прочитай їх, і тоді доперва постарайся післати їх знову до друку. Всього, що лиш хто напише, годі було б друкувати — бо тоді не стало би паперу на світі.

Дмитро Качор у Пробабині: Твої віршики і загадки заховав собі до редакційної теки і постараяся дещо з них принагідно використати. Ребуси добре придумані, але не добре нарисовані. Старайся теж більше поглиблювати своє знання через читання відповідних книжечок.

Прочитай всі дотеперішні річники «СВІТИКА» а там найдеш багато всяких візріців на укладання відповідних загадок.

Леся Кучер у Карнегі (Амарика): Дякую Тобі за пам'ять про мене. Як провела Свята? Чи управляєш зимові спорти і чи їздиш на совгах? У нас тут снігу вже мало і всі кажуть, що буде скоро весна. Мамусі уцілуй від мене ручки! Па!

Данусь Пелехатий і Гануся Йодловська — Львів, школа ім. Маркіяна Шашкевича: Ваші казочки гарненькі, але годі мені їх надрукувати на сторінках «Світика» ізза браку місця. Чому не постараетесь видавати в школі свою шкільну газетку? Цеж не така трудна річ! Колись, як була ще між Вами пані Петрова — то виходила у Вашій школі прегарна шкільна газетка «ЗІРКА», в якій містили виключно праці учні і учениці. Подумайте над тим і порозумійтеся з тими Товаришками і Товаришами, що мають хист до писання та рисування, та прийдіть до мене, а я Вам пораджу, як перевести цю справу в життя. Одначе передтим мусите сказати про це пану директорові та порозумітися з отцем катехитом, який дуже цікавиться того рода справами. Здорові були!

Жду отже на вас!

Лист дітей з Мякиша Нового.

Діти з Мякиша Нового, Старого і Тухлі — разом зі своїм парохом — складають на цьому місці слова сердешної подяки великому Прихильникові дїтворі Високоповажаному Панові Павлові Зятикові з Нового Йорку за Його дарунок у квоті 5 доларів на закуп книжечок і передплату дитячих газеток тай будуть молити Всевишнього за здоровля свого Добродія, що би жив довгі літа і памятав постійно за українські діточки в Старім Краю.

«Відчитай депешу»...

(Забава).

Довільне число учасників сідає довкола стола й одного вибирають на «телеграфіста», що надає депеші. Телеграфіст спішиться і тому відчитує тільки перші букви слів, а його помічники, значить учасники за бави, мають до означеного часу, наприклад, до двох хвилин, виписати цілу депешу. Можна виписувати, що хто хоче, але мусить бути якийсь толк (сєнс). Хто не випише в означенім часі, або випише щось без жадного сєнсу, той дає фант. Наприклад телеграфіст дуктує: «С.Т.Щ.П.Н.С.» А помічники виписують: «Славків тато щасливо полєє над ставом.» або: «Степан телеграфує, що приїде на санках». Або щось подібне. Часто виходить з того дуже смішна річ, що примусить усіх сміятися, наприклад такий «нонсєнс»: «Стара тачка щиро просить нового снігу»... Телеграфістами стають усі по черзі. Варто починати від коротких депеш, навіть з двох слів, наприклад: «М. В.», що могло б значити: «Мама встали», «Маруся вийшла», «Максим вартує» і тому подібне.

Подав: Богданко.

РОМКО ВЧИТЬСЯ НЕ ЛИШ ЧИТАТИ Й ЛИСАТИ,
АЛЕ Й КОЖНИЙ ГРОШИК ЩАДИТИ, СКЛАДАТИ!

Бо так робив змалку і його батько, а нині має гарні ощадности
в **ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ.**

вул. Словацького 14.

Нитки "Центросоюзу"

— Звідки ти, Олюсю любя,
Тії нитки маєш,
Що так ними гарнесенько
Рушник вишиваєш?

О, це справді рушник гарний,
Глянути мильсько!
Гарно в ньому виглядати
Буде наш Шевченко!

— Звідки маю? — каже Оля
Втішно до Марусі —
— Ті ниточки я купила
У „Центросоюзу“...

Дівчатка! — Купуйте до вишивання
лиш нитки „Центросоюзу“!

Жадайте їх всюди!

НАЙКРАЩА КАВА...

Знайте, діти, що
„ПРАЖІНЬ“
Кава добра і здорова,
Тільки раз вам
закипить,
Трошки цукру —
і готова!

Пам'ятайте, любі діти,
Щоб здорові личка
мати,
Треба лиш цю каву пити,
Лиш „ПРАЖІНЬ“ завжди вживати!

Домагайтеся кави „ПРАЖІНЬ“
по всіх крамницях — на селі і в місті!
„ПРАЖІНЬ“ це наш рідний фабрикат!

Здоровий, бодрий той —
[хто не]
З „МАСЛОСОЮЗУ“ молочко...
Дорослі люди й діти це
Докладно знають вже давно.

Тому, як треба молочка,
Чи масла доброго кому —
В „МАСЛОСОЮЗІ“ купить все
Найліпше й за малу ціну.

Та не лиш масло й молочко —
Там є також смачні сирки!
В „МАСЛОСОЮЗІ“, тільки там
Купуйте набіл, діточки!

Читачки!

Скажіть своїм Мамусям, що вже надійшли нові журнали футер на рік 1939 — до української фірми:

Юліян Глушевський
Львів, площа Капітульна 3.

(Всякі роботи кушнірські по кінець травня 1938 року виконується з 40% знижкою).

ЦІННИК ОГолошень

„СВІТА ДИТИНИ“

Ціла сторінка (125 × 200 mm) 100 зл.

Пів сторінки (125 × 95 mm) 60 „

Чверть сторінки (60 × 95 mm) 30 „

Осьма часть ст. (60 × 45 mm) 15 „

При піврічних і річних анонсах
відповідна знижка.

Добра безпека.

Славко з Ромком розмовляють,
Чим вони колись будуть...
Як скінчать середню школу,
До високих шкіл підуть.

Славко журиться: „Здається,
„Не буду в високій школі,
„Бо сказав мені мій батько,
„Що нема грошей доволі...

На те Ромко: Це для мене
„Нині цілком легкі речі, —
„Батько гроші в „КАРПАТІЇ“
„На науку забезпечив...”

Товариство обезпечень на життя:

„КАРПАТІЯ“ Львів, Ринок 38.

БОСИЙ!

ТО НЕ ДО ЗУБІВ
А ДО МОЇХ
ЧЕРЕВИЧКІВ

„Ти собі кажи що хочеш...”
Босий так собі міркує —
„Паста ця до черевиків,
Та вона мені смакує...”

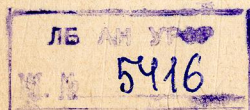

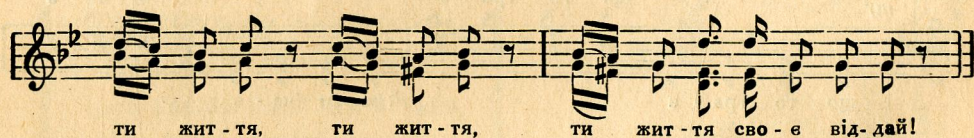
Шевченків заповіт

Дитячий хор

Вступ — Ходю.

Муз.: Богдана Вахнянина.

Закінчення

І. Гриневецький.

ТАРАСИК.

(Сценічна картина з життя Тараса Шевченка).

Дієві особи: Тарасик — сільський хлопець 10-12 років. Оксана — сільська дівчинка 12-14 років. — 1. хлопець. — 2. хлопець. — Хлопці і дівчатка-ровесники Тарасика.

Сцена представляє степ. Далеко видніє село. Здалека глухо лунають погейкування пастушків, час до часу пісенька, чути дзвіночки, завішені на шиях овець. На сцені Тарасик — вбого одягнений, босий, в подертому брилі. Сидить на горбочку. Перед ним клапоть паперу, в руках кусень вугля, яким він рисує на папері. По хвилині мовчанки:

Тарас: І ніяк не виходить! *(бере в руки папір і приглядається)* Так неначе бачу того лицаря на коні, а годі нарисувати... А дід так гарно про нього розказував... Дужий... вся зброя в золоті... кінь під ним грає... *(Задумується)* Так, і бачу його, от, от доторкнуся руками... Коби то я вмів так малювати, як той маляр, що в нашій церкві намалював святого Юрія, я все те змалював би, про що мені розказував дідуньо. Приніс би до нього й тільки розкладав перед ним картини. »Оце, дідуню, лицар Залізо, оце Гонта, оце похід козаків, а це — ех — чого б то я не понамальовував! А дід оглядає, усміхається й по голові погладить. *(Починає даліше рисувати. Чути гамір дітей. Тарасик схоплюється, ховає папір і вуголь за пазуху. На сцену вбігає з гамором гурт дітей).*

1. Хлопець: А, онде наш відлюдок! *(до Тарасика)* А де твої вівці?
2. Хлопець: Ти висипляєшся, а твої вівці зайшли на панський лан і гайдуки погнали їх у двір. Пожди, пожди! Дасть тобі мачуха! *(Тарасик безрадно глядить на них).*

Оксана: І чого ви його лякаєте? Які ви погані!

1. Хлопець: А ти тільки обстоюєш за ним. Хай би пильнував свої ягнята, а не спав по бурянах.

Тарасик: Я-ж не спав.

2. Хлопець: Не спав, не спав! То що робив? Певно знову читав псалтир. На дяка хочеш учитися, — а ми твої вівці будемо пасти?

Оксана: І чого ви його обиджаєте? У нього вже сльози на очах.

1. Хлопець: Ото плаксі! І пожартувати з ним не можна. Ну, годі! Давайте пограємось краще в перериваного.

Голоси дітей: Ні краще стрибунчика! — Ні, ні в Кармелюка! — Ні, в піжмурка! — Горобчика! — Жучка! — Жучка! — Жучка! — *(беруться за руки, стають в коло, в середині двоє дітей — всі ходять кругом і співають).*

Ходить жучок по калині,

А жучиха по ялині.

Грай, Жучку, грай небоже,

Най ти Пан Біг допоможе... і т. д.

(Може бути й інша діточа ігра. Підчас коли всі діти співають, Тарасик ходить у крузі сумний).

1. Хлопець: А ти чому не співаєш? Ото! Ні до забави, ні до співу!

Тарас: Та чого ти? Я ж співаю.

1. Хлопець: Співаєш, та голосу не чути. Не хочеш з нами бавитися. Може ми тобі не рівня?... Гордуєш нами?
- Оксана: Та чого ти чіпляєшся до нього?
1. Хлопець: Ніхто його не чіпляється, а кажу те, що правда! Він усе держиться від нас осторонь.
- Оксана: То й що з того?
1. Хлопець: А те з того, що пасти його ягнята то ми добрі, а до гри за дурні!
- Тарас: А ти краще не гляди за моїми ягнятами й не лайся.
1. Хлопець: І не буду! Переженемо наші вівці за балку, а ти тут читай свою псалтиру. Та гляди, щоб тебе вовки не зіли. Ходім. *(Діти збираються виходити. Тарасик і Оксана залишаються).*
1. Хлопець: А ти не йдеш з нами?
- Оксана: Я буду з Тарасиком.
1. Хлопець: То й оставайся! Будуть вовки мати краще снідання.
- Оксана: А ми вовків не боїмося, бо їх тут немає.
1. Хлопець: Побачимо! А мені бабуня розказувала, що їх у тому лісі за річкою багацько ходять. *(Відходить).*
- Оксана: *(До Тараса)* І поганий той Василько! До лайки й бійки все скорий.
- Тарас: Та Бог з ним. А ти не боїшся вовків?
- Оксана: Ні! Та їх же тут нема.
- Тарас: Та вовків може й нема, але вовкулаки є. Про них і мій дідуню не раз мені розказували.
- Оксана: А твої дідуньо мабуть багато казок знають?
- Тарас: Егеж! Нераз як почнуть розказувати, то мені потім у сні те все ввижається.
- Оксана: А ну, розкажи й мені щось з того, що тобі дідо розказував.
- Тарас: Проти ночі лячно. Я тобі краще щось читатиму. *(Виймає зза пазухи подерту книжечку, а з нею й зарисований кусник паперу, що паде на землю).*
- Оксана: А це що?
- Тарас: *(Збентежено).* Та я пробував нарисувати лицаря, що мені про нього дідо розказував.
- Оксана: Якийже то лицар?
- Тарас: То лицар Залізо. Він колись воював з ворогами, захищаючи бідних людей.
- Оксана: А розкажи мені про нього.
- Тарас: Багато розказувати. Я може й не зумію.
- Оксана: Та розкажуй, Тарасику!
- Тарас: Ну, добре. Попробую! — Давно ще, як дідо маленьким хлопчиком був, були на Україні тяжкі часи, як і тепер. Вороги гуляли, а люди від сходу до заходу сонця гарували на панських ланах. За найменші провини тяжко карали, не раз і на смерть замучували. Нарікали люди, щоб ніхто не чув, тай терпіли. Аж раз пішли слухи поміж народом, що по селах і хуторах їздить якийсь лицар і закликає людей до боротьби з ворогами. Від села до села, з хати до хати ішли ті чутки-вісти. Слухали люди, а деякі кидали жінку й діти та й ішли, шукати того лицаря. Аж раз поміж народом лисавкою пішла відомість, що таємний лицар побив ворожі війська й обляг якийсь город, що в ньому скрилися вороги. Заметушився народ. Всі потягнули до лицаря. По селах осталися тільки старці

й діти. Довго воював той лицар. І чимраз більше кріпаків ставало вольними. Та зібрали вороги великі війська і хмарою облягли лицаря. Стала кривава січа. Багато народу полягло, та військо лицаря не давалося й не могли вороги його побити. Тоді взялися на хитрощі. Вислали післанців між народ, які всім тим, що відчахнуть-ся від лицаря, обіцували землю й волю. Зразу не слухав народ, та поволи найшлися й такі, що повірили в ті обіцанки. У серця людей закралася зневіра. Війська лицаря стали подаватися. І тоді вдарили на них вороги й розбили їх. Багато народу покарали тоді смертю, багато сіл попалили... Почали ще гірше знущатися і до нині знущаються.

Оксана: Ох, лячно! А що сталося з тим лицарем?

Тарас: Хто знає? Казав дід, що його не найшли ні живого ні мертвого, хоч як за ним не шукали. Пропав, наче крізь землю провалився.

Оксана: Якже це так?

Тарас: Та бо той лицар не був звичайним чоловіком, а великим чарівником. Певно убрав шапку-невидимку й ніким не бачений перейшов через ворожі війська.

Оксана: А чомуж той лицар цілого свого війська так не перевів через ворожий табор?

Тарас: Може й перевів, та не всіх. При ньому лишилися тільки ті, що не слухали підшептів.

Оксана: А де тепер той лицар?

Тарас: Він живе десь у незнаній землі й дожидає слушного часу. Може він у тій землі, де сонце ходить спочивати.

Оксана: А деж та земля?

Тарас: *(Вказує рукою).* Ген, далеко, за степом, де небо стикається з землею. Там, кажуть, є такі стовпи, що підпирають небо, а за тими стовпами земля, в якій живе сонце в золотій палаті. Там і люди інші. Свобідні, веселі. Там певно й той лицар живе.

Оксана: А чомуж він не приходить?

Тарас: Не пора ще. Дожидає часу, коли його народ знов покличе.

Оксана: А чомуж його не покличуть? Таж і тепер людям зле живеться.

Тарас: Бо не всі знають про нього. А й ті, що чули про нього, не вірять.

Оксана: А ти, Тарасику, віриш?

Тарас: Я все вірю дідуневі.

Оксана: І я вірю. *(Задумується).* А якби так, Тарасику, ми пішли до нього. Чи він послухавби нас?

Тарас: Не знаю! Та як ми туди зайшлиби? Далеко, дорога небезпечна. Дикі звірі й розбійники по степу гуляють.

Оксана: Я далекої дороги не боюся. Я ходила з тетою на прощу аж у Київ. Ледви випросила, що тета мене взяла з собою. А теж не хотіла через далеку дорогу. А бач, зайшла й ноги не дуже боліли. Можна попробувати й тепер. А дикі звірі малих дітей не чіпають. Розбійники теж тільки багатів нападають, а ми бідні. Від чарівниць будемо відхрещуватися свяченим зіллям. Я наберу повну торбу сухарів, то й не зголодніємо. Підемо, Тарасику?

Тарас: Підемо!

Оксана: Який ти добрий, який відважний... Я так тішуся... Підемо завтра до схід сонця. По дорозі нарвемо квіток і занесемо тому лицареві.

Тарас: А чогож ми в нього проситимемо?

Оксана: А правда! *(Задумується й говорить поволи)*. Для тебе коня... шаблю, самопали... а для мене...

Тарас: Для тебе то я вже проситиму. Але ми його проситимемо, щоб прийшов з нами у нашу землю.

Оксана: Ох, так, так! Як гарно буде, як він схоче приїхати з нами!

Тарас: *(Задумується)* Як схоче...

Оксана: А ти ж казав, що він вислухає тих, що вірять у нього. А ми віримо.

Тарас: Віримо, Оксаночко, й підемо! *(Беруться за руки і хочуть іти, та нагло чути голос мачухи:)* »Тарасе! Тара-а-а-се-е-е!«

Оксана: Ох, лишечко! Тебе мачуха кличе! Уже по нашій мандрівці...

Тарас: *(Сумно)* Так... Сьогодні вже не підемо... *(Оживляється)* Та я піду до того лицаря іншим разом. Вірю, що знайду його і коли спить він, то збуджу його, щоб прийшов він визволити Україну! *(Чути знов голос мачухи:)* »Тара-а-а-се!«

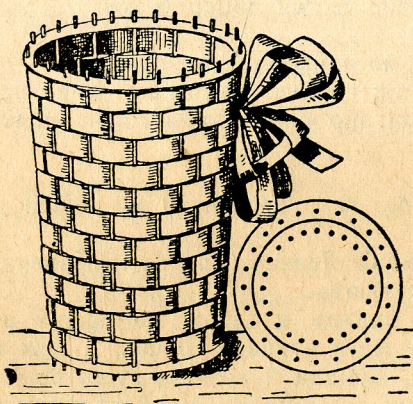
Оксана: *(Тягне Тараса за руку)*. Ходімо, Тарасику ходімо, шукаймо наших ягнят, бо мачуха надходить...

(Заслона спадає).

Плетений кошичок.

(Заняття працюючим ручкам на весняні вечорі)

Гляньте на цей гарний кошичок і виплетіть також собі подібний. Найперше треба вирізати пилкою округле дно з коробочки від грубих цигар, або від цикорії. Потім вирізати з такого самого тонкого деревляного матеріалу горішний обручик. Довкола дна і довкола обручика треба

пробити таку саму кількість дірочок. *(Наперед поробити значки олівцем і потім попробувати розпаленим грубим дротом.)* Тоді беремо гарно витесані палички і вкладаємо їх у дірки дна й обруча. Це легко зробити, коли дірки пороблені правильно, так щоб кожна дірка в дні мала відповідну »товаришку«*»* напроти себе в обручику. Коли вже такий кістяк кошика готовий, тоді треба переплести проміж паликами вузьенькі півкартонові паперові або полотняні, по змозі кольорові пасочки, або деревляне личко. *(Добре надаються стяж-*

ки з зошитових окладинок!) Збоку замість »вуха«*»* завязати гарну кокардку з барвної стяжки.

Кошичок може служити як сховок на олівці і ручки для батька, на приладдя до шиття для мами, а також на квіти і таке інше. Відповідно до призначення треба зробити кошик більший, або менший. Втішиться таким дарунком на іменини батько, мати, сестра або товаришка. Ануте до праці!

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

2. Упадок царського престолу.

В першому уступі розповіли ми, як на початку світової війни утворився в Галичині з українських добровольців Легіон „Українських Січових Стрільців“, що рішив у складі австрійської армії боротися за визволення України зпід московської кормиги. Ми розповіли, як Усусуси відзначилися в боях з москалями і заслужили собі на признание не тільки рідного народу, але й чужих. Навіть вороги-москалі висловлювалися про Стрільців з пошаною — хоч і ненавиділи тих „мазепинських стрелків“.

Багато стрілецької крові поплило в карпатських горах і на подільських полях, головню над Золотою Липою та Стрипою. Але не жаліли Усусуси тієї крові, бо хоч проливали її в рядах австрійської армії і нібито за Австрію, то знали: що справді проливають її за Україну, за її волю і долю. І мріяли Стрільці про те, щоб чимскорше опинитися на Україні над Дніпром та визволити своїх братів-українців з московського ярма, як і в пісні співали:

„Машерують стрільці-добровольці на кривавий тан,
Визволяти братів українців з московських кайдан...“

а далше:

„А ми наших братів-українців визволимо,
А ми нашу славу Україну гей-гей розвеселимо...“

І щастя Стрільцям усміхнулося, бо хвилина визволення, та хвилина, коли Українські Січові Стрільці могли стати в пригоді рідній Україні, наспіла скоріше, як її сподівалися.

Світова війна була в самім розгарі і велася вже третій рік. В тій війні брали участь майже всі європейські та й деякі неєвропейські держави, а головні з них такі: з одного боку Австрія, Німеччина, Болгарія і Туреччина, а з другого Росія, Франція, Англія, Сербія, Чорногора, Італія, Румунія та й деякі менші держави, а при кінці і Злучені Держави північної Америки. Війна була завзята і пожирала багато людських жертв і майна. Далася вона в знаки головню українському народові в Галичині, на Буковині і на Волині. На початку війни, в вересні 1914 року, захопили російські війська майже цілу Східню Галичину і Буковину і тут почали переслідувати свідомих укра-

інців. Деяких повиселювали з краю і повивозили аж на Сибір, між ними і таких визначних громадян, як: Митрополита Андрея Шептицького, Д-ра Степана Федака, Константину Малицьку, Костя Панківського, Миколу Заячківського та інших, яких узяли москалі як закладників. Українські товариства й установи опечатали, часописи припинили, багато народного майна понищили.

А тимчасом і австрійські війська, відступаючи, не щадили українського народу. Головно мадари далися нашим людям добре в знаки. Свої початкові воєнні невдачі старалися виправдати перед вищою командою тим, що нібито українці сприяють москалям, зраджують московським військам воєнні таємниці та тим чином ударемнюють австрійській армії всі її пляни. Правда, були між українським народом у Галичині несвідомі люди, що тягнули за Москвою і ще до війни працювали в користь Москви, кажучи, що українці і москалі то один народ: російський. Це були москвофіли або так звані „кацапи“. Але й з них тільки може одиниці сприяли підчас війни москалям і зраджували Австрію і тих звичайно не досягала рука австрійського чи мадярського суду. Зате арештували мадари без розбору і москвофілів і свідомих українців, не зважаючи на те, що якраз українці були ворогами Москви і всі додержували Австрії вірності та боролися за неї на всіх фронтах. Сини боролися — а батьків і братів та часто і сестер і мамів мадари переслідували так, що або вивозили до далеких страшних таборів у Талергофі (в корінній Австрії), або вішали без суду, або розстрілювали. Чимало наших священиків і світських інтелігентів та селян і міщан позбавили мадари цілком невинно життя. Бували випадки, що австрійські польові суди засуджували по кільканацять українців з одного села на смерть, як наприклад у Синевідську Вижнім, де в жовтні 1914 року повісили одного дня 11 свідомих селян. Щойно потім, коли наші посли запротестували в Відні проти такої поведінки і вказали на жертви, які приносять для добра Австрії українські вояки і Стрільці, Австрія припинила ті переслідування.

Та не менше кари зазнав український народ через самі воєнні ділання. Майже чотири роки велася війна без перерви на території Галичини, Буковини і Волині. Від куль і гранатів погинуло багато мирного населення головно жінок і дітей. Багато сіл погоріло, а деякі спалили самі війська навмисне, бо це було їм нібито потрібне для воєнних цілей. Наприклад спалено десятки сіл довкола Перемишля і здовж Карпат, а населення вивезено до таборів у Гмінді, де знов багато наших

людей, особливо дітей, вимерло від усяких хоріб та з голоду*). Подібно робила Росія на Волині, де відступаючи забрала з собою дуже багато людей і вивезла в глиб Московщини. А й ті, що залишилися в своїх хатах, терпіли завжди від так званих реквізицій, коли на потреби війська забирали людям худобу, пашу і харчі, та від інших воєнних страхіть.

По початкових успіхах, коли то москалі зайняли Галичину й Буковину і навіть перейшли на Закарпаття, російські війська почали зазнавати щораз більших невдач і почавши від весни 1915 року стояли вже майже без перерви на Поділлі, де їх стримували також Українські Січові Стрільці. Також на інших фронтах осередні держави, себто: Австрія, Німеччина, Болгарія і Туреччина, перемагали противників. Був час, коли німці доходили вже до Парижа, Австрія зайняла була цілу Сербію (все сербське військо врятувалося на кораблі), австрійська армія зайняла було частину південної Італії і цілу Румунію, яку скоро примусила до капітуляції.

Не добре було також з Росією, звідки надходили щораз виразніші вістки про те, що там заноситься на революцію. Надії на визволення України росли і скоро здійснилися.

В березні 1917 р. пішла по світу нагла вістка, що в Петрограді вибухла революція, цар уступив і повсталася російська республіка під владою тимчасового уряду. Найцікавіше і для українців найбільш зворушливе було те, що почин до революційного виступу дали українці, вояки гвардійських полків у Петрограді. Вони то перші виступили на вулиці з розвиненими революційними прапорами, вони заохотили до повстання робітників фабрик і прискорили хвилину, коли цар мусів зректися престолу. Рівночасно з тими вістками з Петрограду надійшли новини з столиці України Києва. Там, зараз по революції, вже в половині березня 1917 р., українці утворили — „Українську Центральну Раду“ під проводом ученого історика і відомого громадського діяча Михайла Грушевського. Це утворився парламент і уряд України, яка по віках неволі встала до нового життя. На фронтах почали відділюватися з російської армії українські полки, дивізії і корпуси, зложені в більшості з українців, яких національна свідомість тепер пробудилася і які забажали стати українським військом і послужити відродженій Українській Державі.

Радісно забилися серця всіх українців по цей бік Збруча

*) Про ці страждання наших бідних виселенців написала відома укр. поетка Марійка Підгірянка поему п. з. »Мати-Страдниця«. — Ціна 1 зол.

на вістку про революцію в Росії і про утворення українського уряду в Києві. Радісно загорілися очі і душі юних Усусусів, які революцію в Росії вважали за гасло, що час їм уже стати на виключну службу Україні. Тільки не всі вони могли зараз поїхати туди, на Україну, над Дніпро, до Києва, де творилася українська держава. Фронт у Галичині ще тримався і протривав він аж до весни 1918 року. А тимчасом завидували Усусуси в Галичині тим своїм товаришам, що минулими роками попали в московський полон, а тепер по революції вийшли з таборів і всі зголосилися в Києві до Центральної Ради, щоб їй служити. З тих Усусусів утворився Корпус Січових Стрільців, ця найкраща охорона української влади і ладу на Україні, це ядро молодого української армії над Дніпром. Так то поки ще змогла Австрія і з нею Усусуси прийти на Україну, там уже утворилася влада і з тих самих Усусусів почало творитися українське військо.

(Далі буде).

Маленька гуцулка. .

Іди, іди, сонце,
Над Черемош - річку,
Бо я дома маю
Маленьку сестричку.

Маленьку сестричку,
Красненьку Марічку,
Що голосно плаче
Цілісіньку нічку.

Маленька Марічка
Має вже три зуби,
Як дві малинонці
Червоненькі губи.

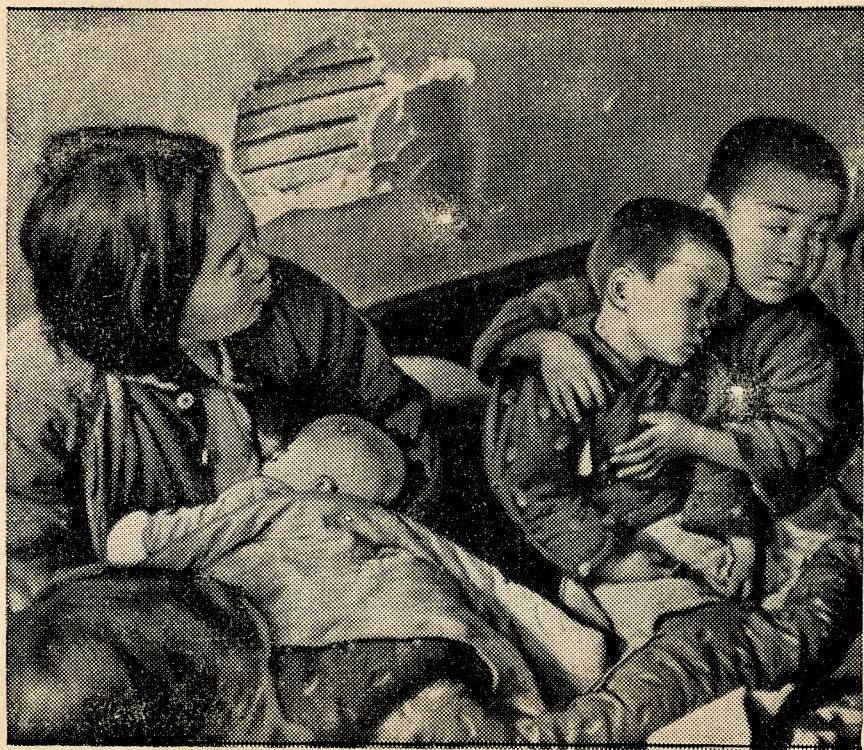
Їсть хлібець вівсяний,
Не знає, що булка,
Бо наша Марічка
Правдива гуцулка.

М. П-ів.

Бідні китайські діти.

Вже кілька місяців ведеться в Китаю велика війна між Японією і Китаєм. Японці чисельно менший народ, як китайці, бо японців є 80 мільйонів, а китайців коло чотириста мільйонів, але японці перемагають китайців. Бо китайці не тримаються в єдності так, як японці. Величезний Китай поділений на різні менші і більші держави, з яких декотрі вже є комуністичні і воювали з національним урядом Китаю в Нанкіні та так ослабили Китай. Московські большевики хотіли б, щоб у цілм Китаю була комуністична держава, а Японія не бажає собі того, бо большевики загрозилиб тоді і Манджурії і північній частині

Китаю, яку вже давно захопили японці, щоб мати куди вивозити свої товари на продаж та надмір свого населення на колонізацію. За те воює Японія з Китаєм і вже здобула стару столицю Китаю — Пекін, і нову — Нанкін та багато інших міст. Японські бомби винищують китайські міста і від того гине також багато жінок і дітей. Китайське населення дуже терпить від тої війни, а найгірше терплять матері і діти, що мусять

нераз залишати свої дома і втікати в світ за очі, щоб не згинати від куль і бомб. Тут на образку бачимо китайську матір з дрібними дітьми, що живуть в голоді і холоді далеко від рідної хати. Найменше пригорнулось до мами, а старший братчик обняв молодшого і так дивляться сумно на страхіття війни. — Ми бажалиб перемоги японцям, бо тоді ослабилисяб большевики, які занастили і нашу Україну, — але сердечно жаль нам і китайських діточок і тому раділи б ми, якби Японія і Китай могли погодитися і закінчити ту страшну війну, щоб потім разом стати проти большевиків, які є і нашими ворогами.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

11. Василько любить питати...

Василько часто помагає мамі в хатній роботі. Він любить помагати мамі, бо при тому заходить у довгу розмову. Обсипає маму питаннями, аж мати не може собі ради дати.

Якось по Різдві мати каже: — Васильку, поможи мені перебрати картоплю в пивниці. Більшу виберемо окремо для себе і на садження, а дрібну для худоби.

— Добре, мамо! Ходім! — сказав Василько і вони пішли до пивниці.

А Василько, як звичайно. Не всидить і хвилинки без розмови.

— Мамо, то вчора погорів Семен за рікою?

— Так, сину, Семен, наш далекий родич.

— А в них не було на стрісі лупини з великодніх яєць?

— Чому питаєш?

— Бо ви казали, що лупину з тих яєць треба кидати на стріху, вона хоронить хату від пожежі. Чи то правда?

— Кажуть, що правда. Так старі люди говорять, то і ми той звичай заховуємо.

Василько подумав хвилинку і нагло запитав про щось цілком інше.

— Мамо, а чому корова не має гриви так, як кінь?

— Та що тобі тепер до голови прийшло? Перебирає картоплю, а про гриву думає!

— Так якось. Але скажіть, чому корова не має гриви...

— Бо як коня запрягають до воза, то мусять вести його за гриву.

— Ну, а вола також запрягають, а він не має гриви!

— Ну, вола можна за роги вести...

— А я бачив шутого вола, то за що його ведуть?

— Ей, давби ти мені спокій з такими розговорами! Я маю повні руки роботи, а він мене за гриву та за роги питає...

— Ви, мамуню, руками не говорите, тільки устами. Можете робити і говорити...

— Ну, питай уже, я буду відповідати!

— А чи далеко від землі до неба?

— Ой, далеко, моя дитино! Тільки той туди дістанеться, хто живе по правді на світі.

— А чи я живу по правді?

— Як часом до чогось передо мною не признаєшся, або скажеш неправду, то вже не по правді.

— Ну, то я вже ніколи не скажу неправди, бо хочу дістатися до неба. А скажіть, мамо, кільки є зір на небі?

— Не знаю, дитино, бо того і вчені не знають. У нас же є така книжечка про зорі, візьми і прочитай собі.

— О, я дуже цікавий, що пише та книжечка. Зараз буду читати.

Як тільки прийшли до хати, мама дала Василькові книжечку про зорі і він почав читати на голос, сівши на постелі. Читав спершу голосно, а далі щораз тихіше — аж раптом замовк. Мати глянула, а Василько вже лежить на постелі, книжку тримає в руці а сам спить.

— Чи будемо будити Василя до вечері? — запитала Гануся.

— А деж би я мала серце переривати сон дитині! — каже мати. Нехай спить, коли заснув! Добрий сон важніший від вечері.

(Далі буде)

СОНЦЕ ПОРЯДКУЄ...

Заглядає сонце
До Галі, в віконце...
Стук, стук, Галю,
Стук, кохана —
Порядкую
Я від рана!
Топлю сніг
І буджу трави,
Квіттям вже
Крашу мурави...
Заглядає сонце
До Галі в віконце,
Стук, стук, Галю —
Ось горою
Хмари розійшлись
Юрбою —
Небо синє
І погідне,

Темна тінь
Маліє, блідне.
Заглядає сонце
До Галі в віконце.
Стук, стук, Галю,
Глянь в садочок,
Тут і там
Збудивсь листочок,
Верба вбралася
У квіти,
Ось пташки
Будуть летіти
Із вірею
В рідні хати,
Ходи, Галю,
Їх витати!
Галя рада
Сонце просить

(Ще роботі всій
Не досить):
•Висуши нам
Ті болота,
Бо до танцю
В нас охота!
Вже весняних гор
Так прагнем,
А тут вітер
Гострий тягне...»
Сонце просьби
Галі чує,
стежки сушить,
Луг гаптує...
Вітер мовкне...
Крізь віконце
Галя лиш шуткує
З сонцем...

Іванка Трешневська-Савицька.

Вуйко Ромко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

3. Зустріч з когутом.

— Гей! Рятуйте! Ко-ко-ко!
Дякую я за добро,
Що зазнав його я тут...
Так запіяв десь когут.

— Стій, де летиш, біснுவатий
Може ти з тієї хати?

— Утікай, що маєш сили,
Кому тільки життя миле!

— Бо там кухарка біжить,
Гострий ніж в руках держить!
Не час тут на розговори —
Утікаймо в чисте поле!

І пігнали разом тут
Кінь, собака та й когут,
Аж, як духу їм не стало,
Стали відпочити мало.

Як спочили, каже пес:
— Чому біг ти крізь овес?
Чи не ліпше вже за мною
Бігти стежкою-травою?

— І скажи нам, друже мій,
За що тебе в хаті тій
Вбити кухарка хотіла
І з ножем уже летіла?

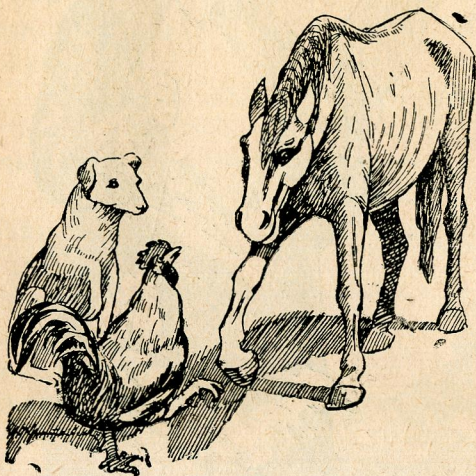
— Ох, два роки жив я вірно,
І газді служив примірно,
Всіх щоднини будив я,
Та невдячна це сім'я.

Пильно я курок водив,
Та вважав, щоб не згубив
Я котроїсь, або лис
Щоб за карк її не стис...

А крім того я співаю,
Бо хороший голос маю.
І так зранку аж до ночі
Мав на все відкриті очі.

Та за все моє добро
Не подякував ніхто,
А діждався того, що нині
Каже рано господиня:

„Знайте, завтрішньої днини
Мого мужа іменини,
Тому треба, як замів,
Всіх порізать когутів!..“

Зараз ранком нас лишили
В курнику і не пустили,
А кухарка з ножем тут
Робить вже усім капут.

Зразу думав собі я,
Що це помилка страшна,
Бо деж брати до горшка
Найкращого співака!

Та в кухарки грізна міна,
Взяла й мене між коліна...
Але дзюбом пальнув я,
Сіпнув, вирвався зпід ножа!

Ледви втік... Ох, ко-ко-ко,
За що ж мені це, за що?
Того я не розумію...
Що ж тепер я бідний вдію?

Каже кінь: — Ходи ти з нами,
З хоробрими козаками!
Будемо всі три в гурті
Ставити чоло біді!

— Хочеш? — Чи я хочу? Дуже!
Дай копито, милий друже, —
І ти, добрий мій собако,
Подай лапу, наш друзяко!..

Я ж наставлю свою ногу,
Що озброєна в острогу, —
І так ми разом всі три
Не побоїмось біди!

„Стіймо разом друг при друзі“*)
Заспівали всі три в крузі,
Півень тонко веде прім,
Пес загавкав наче грім, —

Барітоном тне коняка,
Виє, гавка знов собака, —
Покотилась луна полем,
Що було пусте та голе.

— Любі друзі! — рік когут —
Ви послухайте осьтут,
Що я вам пічну казати:
Раз газда почав читати,

*) Композиція А. Вахнянина.

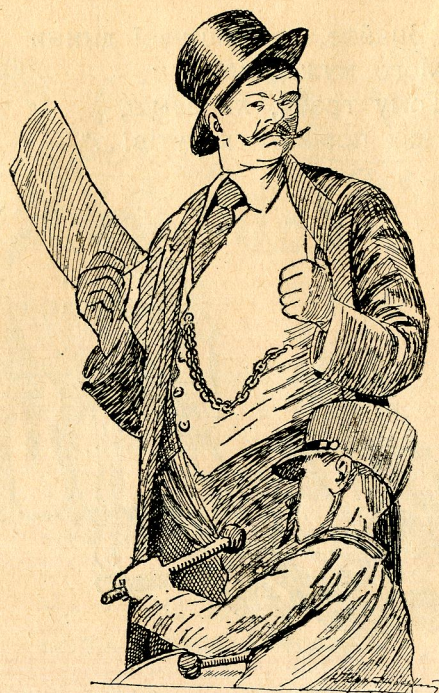
Що у місті Магерові
Вже квартири ті готові
Для городських співаків,
Щоб їх героїчний спів

Давав райцям всім розраду
Та лавникам на параді
Многолітство підносив —
Бурмістр так оголосив!

То ми друзі всі негайно
У Магерів поспішаймо,
Щоб нас хто не перебіг,
Бо старатись всякий міг.

— Славно, славно, любі діти!
Нема що часу гаїти! —
Каже шкапа. — Вже ходімо,
Й проби, ідучи, робімо!

— Згода! — загудів Кудлай —
Тут нарадам усім край,

З вами в місто я піду, —
Проживем якимось зиму!

(Далі буде).

Юліян Тувім

ПРО ЯЦЯ, ЩО СИТОМ ВОДУ ЧЕРПАВ...

Був раз Яць дурненький. Знаєш, що робив?
Коли коні їли, він овес дробив.

Ситом черпав воду, вчив птахів літати,
Козу гнав до кузні, хотів підкувати.

Шапкою крив квіти, як дощик росив,
Числив діри в плоті, в ліс дрова носив.

Як сонце пригріло, він на сонце дмухав,
За сокиру брався, як кусала муха.

Взими збудував він собі з леду хату:
„Буду вліті мати де мешкати, тату!“

„Купіть мені, мамо, той місяць ясенький“...
Такий був наш Яцьо. Який? Ну, дурненький...

(Переклав з польського Ю. Ш.)

Дивне око, що бачить глибоко...

Одного вечора при кінці лютого приніс батько щось велике, завинене в грубий пакунковий папір, поклав на столі і вийшов до кухні.

— Якийсь образ! — шепнув Славко до сестрички Марусі, бо обидвоє сиділи саме при тому великому столі в кімнаті і дописували свої шкільні задачі.

— Так, певно, що образ — відповіла сестра. — Мабуть забули ми ще котрийсь образ на старому мешканні. Знаєш, як ми передучора спішилися з тими переносинами, то певно й забули, а батько пішов і взяв.

Славко нагадав собі, що вони перенеслися якраз на нове мешкання. Батька при переносинах не було,

бо виїхав службово, як будівельний інженір на провінцію, де припилював будови Народнього Дому в однім містечку.

— Може й забули що — сказав Славко до сестри — та я щось не пригадую собі, чи якраз образ ми забули. Всі образи святих маємо і вони вже на своїх нових місцях. Тільки ще портрети не завішені й історичні образи. Але їх усіх було п'ять і всі вони є, онде лежать на столику. Є там Шевченко, Франко, Мазепа, Леся Українка і Візд Хмельницького до Києва. Правда, Шевченків портрет уже дуже старий.

— Ага, вже знаю! — сказала Маруся, перериваючи Славкові. — Тато певно купили новий портрет Шевченка, бо вже нераз говорили, що треба буде відновити портрет...

— Ану, діти, розпакуйте новий портрет Шевченка та повісьте десь на почесному місці на нашому новому мешканні! — сказав батько, що ввійшов з кухні. — Бо мати має і так за багато роботи.

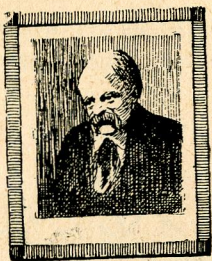
Славко й Маруся кинулися радо до роботи. Розпакували образ і ахнули з утіхи.

— Що за гарний портрет! Це якесь нове видання! Малував його якийсь славний маляр! — заговорила Маруся.

— Так, справді! Дивися, з яким розмахом намальовані густі брови. Або ті козацькі вуса! А яке поважне чоло... І без шапки, бо на тому старому образі був поет у шапці.

— А подивися, Славку, на ті очі! — сказала Маруся. — Як живі! Так і дивляться на нас зпід тих густих брів! Ніби дивляться строго, але й наче сміються, такі добрі і веселі, аж горять добротою.

Славко глянув на ті очі й аж здивувався. Ті очі справді дивилися на нього так, як дивляться очі живої людини.

Образ повісили високо на стіні праворуч від входових дверей, щоб кожному, хто входить до хати, впадав у вічі. Так вішати важні образи, навчив їх батько.

— Добре примістили Тараса! — сказав весело батько, входячи з матір'ю до кімнати. — А що, мамо, гарний портрет? Дивися, які очі!

— А й справді! Чудові очі! — здивувалася мати, запримітивши тепер, що і діти вдивляються з подивом у ті очі.

— Він сміється до мене, і дивиться за мною, куди повернуся! — тішився Славко, ходячи поперед портретом і вдивляючись у поетові очі.

— Не хвалися, бо і на мене він дивиться! — сказала Маруся.

— На всіх дивиться, діти! — сказав батько. — Це вже така малярська штука, що добре намальований образ водить за нами очима.

— Так, татусю, — признавав Славко — і той старий образ дивився за нами, але цей таки краще дивиться. Аж дивно стає. Любо і якось страшно... Якби я тепер лишився сам дома, то не мігби сказати, що я сам.

— То тим краще для тебе — зажартував батько. — Не будеш псот вчиняти, будеш поважніший під оком нашого Батька Тараса!..

Повечерявши і надивившись ще на нового Шевченка, пішли діти спати. Мати ще працювала в кухні. Та найдовше сидів у своїй кімнаті батько. Він виготовляв пильні пляни, замовлені під якусь нову будову. Сидів до пізньої ночі.

Коли Славко встав ранком і зібрався до школи, нагадав собі, що він обіцяв товаришам принести їм і показати особливого олівця, що складається з п'ятих кольорових олівців. Що потиснеш відповідного гузичка, то вискочить інший олівчик: чорний, червоний, синій, зелений, жовтий. „Інженірський олівець“! почваниться Славко перед товаришами. Мусить він узяти батькові того олівця з бюрка. „Чейже нічого такого не станеться, коли він візьме його на пів дня з хати, а потім положить батькові на бюрко.

Батько і знати не буде...

Бо просити батька, щоб позичив, небезпечно. Може не позичити і тоді, що він покаже в школі?... так думав собі Славко.

І рішився на ризикове діло. Вичекав, коли батько вийшов до кухні, оглянувшись, чи хто не бачить, скочив до батькової кімнати — і вхопив з бюрка олівця. Але в ту мить пожалів того. Коли брав олівець з коробки, зачіпив рукою за пляшечку чорного тушу, плящина перекинулася і чорна мазь поплила по батькових паперах. По тих плянах, що біля них працював батько поза північ...

Студений піт облив Славкове чоло — він пожалів свого вчинку, та вже було запізно. Голос сумління він здушив у серці, сховав олівець у кишеню і неспостережено вибіг з батькової кімнати. Сів біля стола, де мати поставила вже снідання, і ждав, що то буде. Зкраз увійшла Маруся і пішла до батькової кімнати з горнятком води, підлити квіти. А коли виходила, стрінув її тато, що йшов до своєї кімнати. За хвилину батько рвучко відчинив двері і крикнув:

— Марусю!

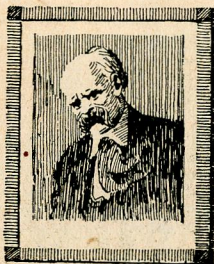
— Що, татусю?

— Що ти зробила мені, неуважна дитино! — закликав батько в розпуці.

— Що таке? — питала перелякана дівчина.

— Ти ж була тепер у моїй кімнаті?

— Була. Квіти підливала.

— Квіти підливала! Квіти на вікні, а ти шибалася по моїм бюрку і вилила мені туш на мою цілонічну працю!

— Господи Боже! — закликала зажурена мати. — Дитино, що ти зробила? Де ж я сподівалась би того по тобі!

— Але ж, матусю, я й не підходила до бюрка! — почала виправдуватися Маруся і заплакала.

— Дивіться. як вона вміє крутити! — сказав образливо батько. — А я й не знав того... Не дивувався б я Славкові,

хлопчиськові, але тобі?

Хто ж це зробив, як не ти? Та ж Славко не був там і не міг бути. Не було часу, бо я перед хвилиною ви-йшов. Правда, Славку?

— Так, я — не — був там! — видушив із себе Славко якимось нерішучо, та цього ва-гання ніхто не завва-жив...

Скінчилося на тому, що Маруся розплака-лася ревно і сказала, що до школи не піде, не може, радше вмере. І не пішла. А Славко ледви доторкнувся сні-дання, взяв книжки і мовчки вийшов з хати. Виходячи, мимохіть, глянув на образ Шев-ченка і враз наче по-хололо йому коло сер-ця! Ті очі, веселі Та-расові очі, глянули на

нього тепер так грізно, що Славко мало не впав. Чимскоріше втік за двері.

* * *

— Кажуж вам, матусю, що я цього не зробила! — перекону-вала Маруся маму, коли Славко надійшов зі школи. — Батькові і ваші підозріння це для мене сердечна кривда й образа...

— Але ж Марусю, говорила мати — хто ж інший був рано у тій кімнаті?

— Не знаю, хто був, але я того не вчинила. Свідчуся Богом, мамо! І Шевченка кличу на свідка! — сказала Маруся так щиро, що аж мамі стали сльози в очах.

— При слові „Шевченко“ Славко знову глянув мимохіть на портрет і з переляком відвернувся, щоб ніхто не замітив. Бо ті очі прошили його таким гнівом, що Славкові зробилося гарячо.

— Чого ти такий сумний і збентежений, хлопче? — запитала мати при обіді. — Чи не сталося що в школі?

— Ні, мамо, в школі нічого не сталося... сказав ледви чутно Славко.

Та нагло він розплакався, вихопив штучного олівця з кишені і кладучи його на стіл, сказав крізь сльози:

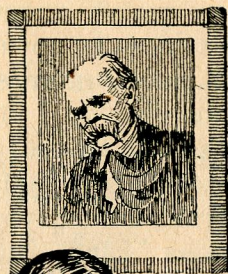
— Марусю, прости мені! І ви простіть, мамо, та просіть за мене перед батьком. Це я взяв того олівця з татового бюрка сьогодні ранком, а беручи, в поспіху розлив чорний туш. Я хотів похвалитися перед товаришами олівцем. Та не хвалився, хоч мав його при собі. Було мені важко. Цей олівець палив мене так, як ті очі з Шевченкового портрету. Ви не бачите, як він тепер строго дивиться? Цілком інакше, як учора...

— Що тобі сину? — запитала здивована мати — Та ж Шевченко дивиться завжди однаково. І тепер він сміється очима, ось, подивися...

— Справді сміється! — сказала Маруся, якій стало легше на серці.

— Сміється? — сказав недовірливо Славко і насилу глянув на образ. І побачив диво. Шевченкові очі справді дивилися тепер на нього так, як і вчора, добродивно, весело...

— Так, він уже знов сміється. Видно, що вибачив мені...

бо я признався. Та знайте, що ранком і тепер він так люто дивився на мене, що тільки й через те я признався вам до того, що вчинив негоже.

Коли батько прийшов пізно пополудні додому, мати сказала:

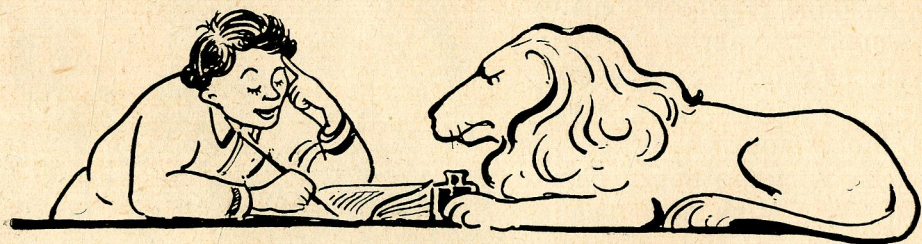
— Вже знаємо, тату, хто був сьогодні при твоєму бюрку. То не Маруся.

— Ні? — здивувався батько — А хто ж?

— Позволь, що того тобі не скажемо — просила мати. — То був один такий хлопець, що хотів похвалитися в школі батьковим олівцем і беручи його розлив туш. Це бачив тільки Шевченко зі свого портрету і Шевченко просить тепер, вибачити виновникові, бо і він тому хлопцеві вибачив, коли цей признався нам до всього.

— В такому разі вибач і ти мені, Марусю! — сказав зворушений батько і поцілував донечку в чоло. — І про це все більше ні слова. Вірю, що щось подібне вже не повториться в нашій хаті. Бо Шевченко на це не дозволить...

Славко встав і мовчки поцілував батька і матір у руку.

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

3. Мої іменини.

Досить гарно мені вдалились іменини цього року! Рано до нас прийшла тета і говорить: „Ну, нівроку!.. В день іменин тобі, Левку, всякого добра бажаю, будь ціле життя веселий, мов та пташечка у гаю. З води й з роси тобі жичу і щоб доля тебе знала, щоб твоя мамуся з тебе завжди тільки втіху мала... А що в іменини, синку, щось годиться дарувати, я тобі осьтут принесла те, що любиш ти читати. Девять книжечок новеньких я тобі осьтут несу: за кожний рік, що прожив ти, маєш книжечку одну!...“

Я подякував сердечно і в душі собі думаю: От, шкода, що я вже нині хоч зо сто років не маю... Тоді мусіла б тітуса принести киижечок сто... Ну, щож, — треба виростати! — І росте ще

Ваш Левко...

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника одного школярика).

3. В найбільшій українській банку.

На другий день після відвідин «Центросоюзу» Олесь дальше не переставав захоплюватися тією великою установою і запитав мене:

— А куди підемо нині, Петрусь?

Я став думати, до якої установи повестиб знов Олеся, коли батько сказав:

— Коли ви відвідали вже дві великі торговельні установи, то нині підете зо мною до нашого найбільшого банку, бо якраз маю там деякі орудки.

— То ми і банки маємо? — запитав здивовано Олесь.

— А ти як думав? — усміхнувся батько. — Чи ми від мачухи? Маємо, слава Богу, також свої банки, а між ними найбільший — це «Земельний Банк Гіпотечний» у Львові.

— А чому він зовється «Земельний» і «Гіпотечний»? — запитав Олесь. — Що значать ці слова?

Я і сам — правду сказати — не знав значіння цих слів, тому також був дуже цікавий, що відповідь батько Олесеві.

— «Земельний» — сказав батько — значить, що такий банк дає людям позички головню на купно землі. І саме головню з такою метою заснувався наш «Земельний Банк Гіпотечний», щоб допомогти нашому селянству кредитами при купні землі. За час свого існування, а існує цей Банк уже майже трицять років, уділив він нашим селянам багато позичок, на десятки мільйонів злотих, і так поміг десяткам тисяч українських хліборобів, прикупити собі землі.

— А не моглиб селяни купувати землю без позичок? — запитав Олесь.

— На купно землі треба звичайно мати більшу готівку разом, наприклад тисячу злотих. А на таку готівку селянинові відразу тяжко спромогтис. За те легше йому, добути часом, наприклад по жнивах, меншу суму грошей і тоді сплатити частину довгу. Такими частинами з часом сплатить селянин цілий свій довг.

— О, то справді дуже велика поміч — така позичка! — сказав Олесь. — А що значить слово «гіпотечний»?

— Слово «гіпотечний» походить від слова «гіпотека». Це слово

— «Земельний Банк Гіпотечний» випустив у 1928 році сорок тисяч таких акцій по сто злотих і таким чином зібрав чотири мільйони. До того часу його акційний капітал виносив мільйон злотих, то від 1929 року має він п'ять мільйонів акційного капіталу. Це найбільший наш банк. Він має свою філію в Станиславові.

— П'ять мільйонів! — здивувався Олесь. — То великі гроші! І певно й тому є цей банк Акційною Спілкою, бо він є спільною власністю тих акціонерів.

— Це правда! — сказав батько. — Банк то спільна власність акціонерів. Така акція — це наче ощадність у тому банку і від неї має власник певний відсоток, який називається: »дивіденда«. Оці купони тут збоку означають, коли можна дістати дивіденду від акції. Бо так, як звичайним щадникам виплачує банк відсотки від їх ощадностей, так і платить відсотки власникам акцій, тільки що ці відсотки є кожного року різні, залежно від зиску, який мав банк у даному році.

— А звідки бере банк гроші на виплату відсотків і дивіденд? — запитав тепер уже я.

— Банк має прибутки при позичках та інших банкових чинностях, про які вам розкажу іншим разом. Ті люди, що беруть позичку, платять банкові певні відсотки за вигоду і власне ті відсотки передається цілком справедливо тим людям, щокладають до банку свої гроші, щоб він міг робити людям і загальові вигоду кредитами.

— О, тепер уже все розумію! — сказав Олесь. — Я цікавий тепер побачити цей наш найбільший банк.

За хвилину вийшли ми з батьком з дому і скоро опинилися перед великим і гарним триповерховим будинком при вул. Словацького 14, недалеко головної пошти, напроти просторого парку, так званого »Єзуїтського городу«. Ми ввійшли до того будинку і зараз у партері звернули праворуч та знайшлися в просторій салі. За столиками працювало там багато урядовців банку, а праворуч від входу побачили ми наче малу ошклену кімнатку з написом: Каса. Перед касою стояло кілька осіб. Одні кладали гроші на ощадність, іншим виплачувала каса готівку. Батько зустрів тут одного знайомого і довідався, що він прийшов викупити вексель. Інший знайомий прийшов вибрати на вексель гроші. Батько пояснив нам зараз коротко, що це таке вексель.

— Коли наприклад ти, Петре, винен Олесеві сто злотих, та не маєш під рукою готівки, то виставляєш йому вексель, на якому пишеш, коли той вексель викупиш. Олесь іде з векселем до банку і коли банк знає тебе Петре, як ретельного чоловіка, то бере твій вексель і дає Олесеві гроші. А ти в приписанім реченці, наприклад за два місяці, приходиш, складаєш ті гроші і дістаєш свій вексель назад. Та ти ще не

спішися виставляти векслі — зажартував батько. — Це можуть робити тільки люди дорослі та й то не легкодушно, тільки розважно, тоді, коли знають напевно, що в означений час зможуть викупити свій вексель.

— То це подібне до позички — сказав Олесь. — Банк наче позичає Петрові сто злотих і дає їх відразу Олесеві, а потім дістає ті гроші від Петра.

— О, ти ще будеш банкиром! — зажартував один урядовець, що зачув Олесеві слова. — Бо ти все те зрозумів дуже скоро.

Батько приступив до касового віконця і собі також вложив якусь квоту на щадничу книжку. Ощадність записали в книжку і справа була полагоджена.

Коли ми вийшли з банку, Олесь ще поглянув на ту прегарну кам'яницю банку і сказав:

— То, як бачу, у Львові майже на кожній вулиці є якась велика українська установа. А ця вулиця і це місце мабуть належить у Львові до найкращих. Коли глянути на такий дім, то почуваємо, що це поважна установа. Як буду мати свої гроші, то не побоюся вложити їх у »Земельнім Банку Гіпотечнім«, а таксамо набуду його акції.

— Так! — сказав мій батько. — Будинок також свідчить про устанovu. І коли цей наш банк тому двацять років купив цей величавий дім, то якраз числився і з тим, що як особу судять по її зверхнім приличнім вигляді, так і устанovu поважають по її приміщенні. І знав, що такий дім буде також скріпляти довіря громадянства до свого банку, так як, бачу, збудив те довіря в нашому Олесеві...

Весело розмовляючи пішли ми додому і кожному з нас було якось так гарно на душі. Ті три установи, що ми їх досі оглянули, додавали нам віри у себе, в господарську силу українського народу. Та найбільше зраділи ми, коли прийшли додому і наш батько сказав жартуючи до мами:

— Мамо, маю честь представити тобі двох майбутніх акціонерів »Земельного Банку«: Олесь і Петра...

(Далі буде).

НЕДІЛЯ.

Я не встаю вже рано,
Замкнена нині школа,
В півсні відпочиває
Кругом усе довкола...

Відчиню вмиль віконце,
Дивлюся по покою,
Книжки лежать, дрімають,
Не зрушу їм спокою...

О дяка Тобі, Боже,
Що нині є вже свято,
По шести днях мозолів
Належитьсья заплата.

І всі відпочивають,
Лавки, шкільні прибори,
І тато теж святкує,
Й фабричні всі мотори...

Так люблю ту неділю,
Враз з Богом розпочату,
О дяка Тобі, Боже,
Що дав нам нині свято...

Іванка Т. Савицьк

Малий Тарас чумакує.

Літо 1824 р. Гарно так! Небо голубе та ясне від палкого соняшнього проміння, що так і плеться струями на зелені садки Кирилівки, на білі хатини з чорними стріхами й димарями, на пишні квітники перед хатами, на лискучі церковні бані, а вже таки найбільше на горді палати діди́ча Енгельгардта на горі, що аж вилискуються до сонця.

Гарно так, люблю.

Але в хаті Шевченків невесело. Люта, недобра мачуха побиває дітей-пасинків і проклинає їх і без причини, а вже найбільше малого Тараса. Вона його найбільше ненавидить.

Бачить це батько, бачить старенький дідусь і жаль їм хлопчини.

— Невинно терпить — каже батько.

— Невинно — признає дід. — Треба тут щось порадити.

— Думав уже я, тату, та нічого не придумав.

Задумався старий дідусь, а по хвилині сказав:

— А знаєш що, Грицю! Ось ти вибираєшся чумакувати, візьми й Тараса з собою.

— Справді, тату, це буде найкраще. Заберу його зперед мачушиних очей на довше, то може вона потім вже не така люта буде на Тараса — згодився батько.

Тарас почув таку милу новину і мов би його на сто коней посадив.

Поїде, світа побачить, степи, козацькі могили. І пригадає собі, як то він уже „їхав з чумаками“ тому чи не чотири роки вже буде, тоді, як він ішов до „залізних стовпів“.

А батько вже готовить воза в дорогу. Широкий, сильний віз, як чумацька мажа. Сам батько його змайстрував, бо він був добрий стельмах.

Наложив батько на віз запашного сіна для коней, узяв і мішок вівса. І харчів узяв для себе та для сина.

Раненько, поснідавши, виходить уся семья перед хату. Прощається батько з семею, прощається й Тарас. Приступає до мачухи, цілує її в руку. Тепер він такий щасливий і мачусі не памятає зла, що зазнав від неї. Він іде в світ!

Батько сів на віз, а біля нього Тарас. Батько перехрестився, перехрестився й Тарас.

Ляснув батіг і коні рушили. Жваво, дорога суха, рівна.

Минають поля, гаї, села, а ось уже й місто біліє перед ними. Веселі бані церков, струнка вежа костела.

— Що це за місто? — питається в батька Тарас.

— Гуляйполе — відповідає батько.

І знов села, поля, хутори. При дорозі буйна трава. Батько спинює коні, випрягає, пускає їх на пашу.

— Обідатимемо, сину — каже. Сідають на возі, обідають.

— То вже степ, тату? — питається Тарас.

— Ні, Тарасе, це ще не степ — це ще звенигородський повіт, а ось як виїдемо в Херсонщину, то вже зачнеться справжній степ, широкий, буйний. Тільки то вже не те, що було колись, тепер уже багато степу зорали, замість тирси пшениця шумить.

Ідуть.

— Ось уже й Єлисаветський повіт — говорить батько, — а дальше, а це ось місто, то Новомиргород, а річка Тикич.

Але малий Тарас не дивиться на місто, його очі шлються дальше за річку Тикич, на степ безмежний.

— А це вже справжній степ? — допитується знову Тарас.

— Так, це вже степ — відповідає батько.

Віз котиться широким шляхом, а обабіч шляху шумлять високі трави, що вже почали жовкнути від палючого сонця.

Тарас шле зором по степу, якось розміряно. А по хвили питається:

— Тату, то тут жили запоріжці?

— Так кажуть старі люди, тут була запорозька вольниця — відповів батько.

А Тарас уже не допитується, задумався. Його уява малює йому буйних, чубатих запоріжців, як ганяють степом, здоганяють татар, що везуть ясир із України, заводять бій із татарами, бранців визволяють. А потім копають могилу товариству, що впало в бою, й сиплять високу, високу. Все так, як дідусь оповідав, а дідусь знає, бо затямив і запоріжців і гайдамаків.

— Тату, а чи тут є козацькі могили? — спитався нараз.

— Є, є, побачиш неодну.

— А це що там неначе гайок? — питається Тарас і показує рукою.

— Це девята рота — відповідає батько.

— А що воно таке девята рота?

— Це, сину, військові поселенці. Тих салдатів, що вже не здатні до військової служби, поселяють тут на господарствах і так, як при війську, ділять їх на роти.

— А чи ті салдати наші люди, українці? — допитувався далі цікавий Тарас.

— Може є й наші, але більше то москалі, німці, якісь румуни, греки. Забирають землю, що від віків була наша, що за неї наші запоріжці проливали кров від давніх часів.

Їдуть далі. Степ і степ. Вечоріє. Батько сказав:

— Тут у „Дідовій Балці“ заночуємо.

— А чому вона, ця балка зветься „Дідова“? — спитався Тарас.

— Чому вона зветься „Дідова“ — повторив за сином батько й зараз сказав: — Скажу тобі! Як я був тільки, як ти, а може трохи старший, то я теж чумакував з моїм батьком, а твоїм дідом, і як ми тут ночували, дід оповіли мені...

— О, дідусь знають багато! — перебив Тарас.

— Тож слухай! — говорив батько. — Давно, давно, ще мабуть за гетьмана Хмеля, був на Січі славний козак, Гавриць Нечіпайло звався. Був він лицар над лицарі та ще й характерник. Характерник, Тарасе, то був такий козак, що його куля не чіпалася. І ось той козак Нечіпайло їхав сам один туди понад балку. Їде та й співає собі. Аж тут із балки гульк татари, може яких дванадцять та до нього. Але приступи до такого козарлюги! Як добув шаблюку з дорогою золотою ручкою, що її

здобув у бою із якимось турецьким башою! А шабля дамасценка*), гостра як бритва. Тільки махне нею, а вже татарин без голови додолу валиться, тільки вдарить нею, а вже татарська рука паде як гиля відтята від деревини. Так він уже десять татар побив, а два останні просяться: „Не вбивай нас, ми тобі до смерті вірно служитимемо!“ От він їх і пощадив та й бере

їх і їде з ними в балку. А в балці до трицять татарських коней, а на них усякого добра наладовано, що татари награвували на Україні, а до двох коней прив'язані хлопчик і дівчинка. Хлопчик коло 6 років, а дівчинка може восьмилітня. Порозв'язував їх козак та й питається:

— А хто ви будете, діти?

Дівчинка відповіла:

— Я Маруся, а то мій братчик Павлусь.

— А хто ваші батькомати та й відкіля ви?

— Тато померли тому чотири роки — відповіла дівчина, — а маму вбили татари тепер.

І як це сказала та й у плач, а за нею і малий Павлусь розридався.

— Не плачте, діти, не плачте — заспокоює їх козак, а в самого сльози до очей тиснуться.

Аж потім дівчина ще доповіла:

— Ми з Вільшаної.

— Боже! — аж скрикнув козак — та ж то й я відтіля! А знали ви родину Зазуль?

— То наші тато Онисим Зазуля — відповіла дівчина.

— Та ж то мій рідний брат, а ви мої братанки — сказав на це козак. — Ну, діти, тепер я вже вас не опущу. Мені сподобалась ця балка. Тут побудую зимовик і тут житимемо разом.

*) Дамасценка, вироблена в місті Дамаску в Малій Азії.

І зараз велів татарам копати глину і будувати покищо землянку, аби було де захиститися.

Потім забрав свого коня і п'ять татарських і разом з татарами та з дітьми поїхав на Січ. Тут лишив дітей на базарі перед Січею у знайомого купця, а сам пішов до кошового сказати, що виходить із Січі та просить, щоб кошовий дозволив йому поселитися в балці на Запоріжжі. Кошовий погодився.

Тоді козак Нечіпаймене вернувся на січовий базар до дітей. накупив усякої всячини, що потрібна в господарстві, купив козацьку мажу та вернувся в балку.

І небаром станула в балці гарна загорода. І там зажив козак із дітьми. А два татари служили в них. Вони небаром і похрестилися.

Павлусь і Маруся зростали там, а козак Нечіпайло виховував їх. Як Павлусь виріс, то пішов на Січ, а Маруся віддалася за козака й він жив у зимовику та господарив разом із Марусиним стриєм.

До хутора часто навідувалися проїзжі козаки й чумаки. — Козаки називали Нечіпайла дідом, бо вже постарівся, а балку „Дідовою Балкою“. От ця назва й досі остала — закінчив батько.

Тарас слухав уважно батькового оповідання й розпитував ще про всячину. Потім батько запряг коні й вони поїхали далше.

По дорозі бачив тепер неодну „козацьку могилу“ й дуже радів цим.

Спомин про це чумакування лишився Тарасові в тямці, як наймиліші хвилини з дитячих років.

Антін Лотоцький

Співай, дитино!

Співай, дитино, людям на втіху,
Твої усточка — квіточка сміху.
Полетиш, пташко, вмовкнеш на хвилю,
Рушиш світ красний, розцвілу гильку.

Нині, як горе в серденьку мами.
Як чорна хмара висить над нами, —
Співай дитино, всім нам на втіху,
Твої усточка — квіточка сміху...

М. П-ів.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

Наші мамі ГОСПОДИНІ

Оля готує вечерю.

— Ще тобі суконку, Олю,
Мушу ту дошити,
Та журюся, бо вечерю
Треба готувати.

— То дозвольте ви, мамусю,
Що я поміркую,
І вечерю, хоч маленьку,
Вже сама зготую.

Взяла масла й на пательні
Масло розтопила,
А як вже зарум'янилось,
Десять яєць збила.

Кожне яечко легенько
На пательню клала,
Щоб жовтків не розливати,
Добре уважала.

Кожне яечко зокрема
Трохи посолила,
Не мішала, не рушала,
Кухарочка мила, —

Тільки ждала, аж жовточки
Злегенька зітнуться —
І ті яечка саджені
Гарненько вдадуться.

А як були вже готові,
В пательні подала
Й на тарільчики маленькі
Всім порозділяла.

Їли смачно яйця з хлібом,
Їли і хвалили
Потім молочком гарячим
Вечерю кінчили.

Батько каже: „Їли й пили
І всім смакувало,
Все те було дуже добре —
Лиш трохи за мало...“

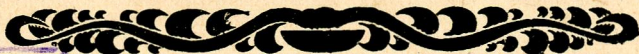
Яке це просте і гарне!

Це дивний птах, якого не зустрінете ні в лісі, ні на подвірі, але можете мати його в хаті, бо самі собі його змайструєте. Візьміть тільки повний колос пшениці, витеребіть кілька зерен на початку стебла і з того кусника стебла, зігнувши і стиснувши його відповідно, зробіть щось подібне до пташачої головки і дзюбка,

так, як це бачите на образку. Ноги зробіть з тонкого стебельця, порозтинавши його відповідно (щоб були пальці) і запхайте їх при допомозі ножика

в »тулуб« птаха. Такий птах утримується в рівновазі на тих ніжках, бо велика частина хвоста звернена догори. Можете зробити кілька таких птахів і любоватися ними, бо вони подібні до пав і тим цінні, що ви самі собі їх зробили.

„ДНІСТЕР“ Львів, ул. Руська, ч. 20.

„ТО-П“

**МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ**

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.

Телефон: 283-67.

ЗАГАДКА.

Що то таке:

„КЕРОС“?

Ану, чи відгадаєте?

(Івовч/у /у коївч/о ехидр/оф
фр/у ешч/аї/бї/їдн/н в/сч/їз/в/їн/н ж/ї/т)

Що потреба на весну?

Вже іде весна і треба
Покидати нам кожущи,
А замість шапок здалисяб
Для всіх гарні капелюшки.

А найкращі капелюхи —
Про це знає і дитина —
Має на складі пан **ДУМИН**
І для батька і для сина.

Е. ДУМИН, Львів,
ул. Коперника 4.

Прегарні народні строї для дівчаток на ШЕВЧЕНКІВСЬКІ СВЯТА

має на складі

„УКР. НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

Львів, ул. Косцюшки, 1.

(дім »Народної Гостиниці«).

ВАЖНА НОВИНА.

Знають це всі господині
І маленькі смакунці
Що найліпша лакомина
То „АРОЗИ“ ті дригці.

Домагайтеся виробів „АРОЗИ“ по
всіх крамницях у Львові і в краю.

„ПЕСИКИ і КОТИКИ“

Оля й Влодко до „ФОРТУНИ“
До skleпу вступили
І песики з чоколяди
Й котика купили.

Каже Оля: „О, мій котик
Ліпше всім смакує,
Бо той котик десять грошів,
Песик — п'ять коштів...“

Це два нові роди **ЧОКОЛЯДОК**

„ФОРТУНИ НОВОЇ“!

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ Львів, ул. Шайнохи, висвітлює образи
з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

БІБЛІОТЕКА

ДЛЯ ЗАХОРОНОК, ПЕРЕДШКІЛЬ І ДИТЯЧИХ САДКІВ.

	Зол.
1. БАРВНЕ А. Б. В. (без тексту)	1.00
2. ЗОЛОТЕ ЯЄЧКО (барвні образки В. Цимбала)	0.80
3. Вільшенко Я.: Братчик і сестричка	1.20
4. " " Добрі приятелі	1.20
5. " " Домовики (Гномики)	0.70
6. " " Дикі звірі	1.20
7. " " Котик у чобітках	0.70
8. " " Хчо почислить	1.00
9. " " Чуда техніки	1.20
10. Малицька Конст.: Чистенький і Юрзи-Мурзи	0.80
11. Шкрумеляк Юра: День Лялі	0.70
12. " " Діточий баль	0.70
13. " " Ірка, Юрчик і лялюні	0.70
14. " " Різдво іде	0.70
15. " " Де глядиш так, любя биню	0.90
16. " " Звіринець Галюсі	0.90
17. " " Любі звірятка	0.90
18. " " Маленька господиня	0.90
19. " " Сам я хочу прочитати	0.90
20. " " Товариші забави	0.90
21. " " Ціп, ціп, ціп...	0.90
22. " " Читай, лялю!	0.90
23. " " Весілля Глогорожечки	1.20
24. " " Гилля, гуси, гилля!	1.20
25. " " Тік! Так! (про годинник)	1.20
26. " " Хто цікавий, хай читає!	1.20
27. " " Що ангели нам принесли	1.20
28. " " Як лузак усіх клопоче	1.20
29. " " Записки Івася-Крілика	1.50
30. " " Чемний Тарас і недобрый Панас	1.20

Цих 30 книжечок становлять правдивий скарб для дітей у віці від 3 — 6 літ. Всі книжечки з барвними малюнками і короткими віршованими текстами, яких діти виучуються незвичайно скоро. — Всі ті книжки апробовані Міністерством Освіти.

Для ПРОВІДНИЦЬ «ДИТЯЧИХ САДКІВ» поручаємо ще такі книжечки:

Таранько Михайло: «Малий Бандурист» (Збірка пісень для дітей до маршу і забав)	0.50 зл.
Таранько Михайло: «Малий Декляматор» (Збірка деклямацій на всякі торжества і дитячі свята)	0.50 зл.
Таранько Михайло: «Дитячі Забави» (Збірка забав зі співами і мотодичними вказівками)	0.75 зл.

Замовлення посилати на адресу:

Видавництво «СВІТ ДИТИНИ» — Львів, ул. Зіморовича ч. 2.
Хто посилає гроші згори враз із замовленням — не платить коштів пересилки.

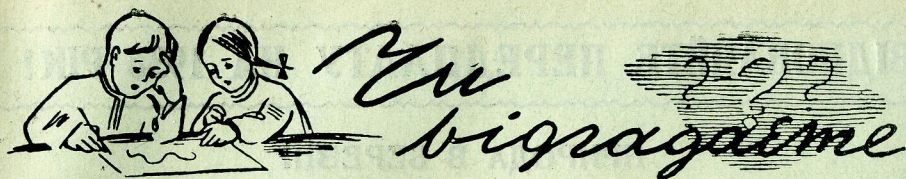
НАЙКРАЩІ ВКАЗІВКИ! як належить закладати і вести дитячу бібліотеку в школі, Читальні, Кружку «Р. Ш.» найде кожний у книжечці п. з.

„ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ“

Ціна 1 примірника 50 сот. (з пересилкою 70 сот.)

Належитість можна присилати в листі значками почт. Пишіть за нею на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ Львів, ул. Зіморовича 2.

Ребус. — Подав: Богдан Кипріян.

Що це за звір?

- 2) Маю дуже бистрі ноги,
Маю бороду і роги;
З вовни буде козушок
Для старих і діточок.

Любиш мене, милий брате,
Часто любиш і сидати
На мене, мов на коня —
То вгадай, хто такий я?...

- 3) Додайте по одній букві: -оля, -ива, -біс, -лин, -аз, -зеро. До кожного з цих слів додайте на початку одну букву, щоб повстали нові слова. Додані букви, читані підряд, дадуть назву найбільшої української ріки.
Уложила: *Яруся Лакустівна.*
- 4) Відчитайте ці писані ребусики: 100 ли, 100 дола, 100 ляр, мі100, хре-100 носці, по100 ли, по100 ронок.
Подав: *М. Кумка.*

Замітка: Щоб узяти участь у льосуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки разом з відгадками загадок з чисел «Світика» за квітень і травень 1938 року, найдалі дня 10. травня 1938.

Відгадки Загадок з чисел: 12. з 1937 року і з 1. та 2. з 1938 року.

12. 1) гак, рак, мак, сак. — 2) рак, сірник. — 3) мак. — 4) Варна, вибух, коран, нарід, Ганав, пайка, Порто, серце, екран, пацер, Дукля (взад), Прага, сорта, прошу: **ВИРІВНАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ.** — 5. Доти дзбан воду носить, доки вухо не урветься.
1. 1) На ялинці бачимо такі забавки: трубка, парасолька, пляшка, барабан, лямпя, скрипка, залізничка, візочок, рибка, зайчик, коник, лялька. — 2) Ялинка. — 3) сито, воли, ігла, тета, дахи, пилка, тато, воли (взад), ноги, коти (взад): **СВІТ ДИТИНИ.** — 4) май-май май... — 5) дочка, окріп, рай, опера, шмат, Еліда, ночі край, опир: **ДОРОШЕНКО.** — 6) **Гістьв дім, Бог в дім.**
2. 1) тік, кіт. — 2) Соната, спідниця, нація, підписати, наголовок. — 3) Туркестан, Афганістан, Абіссинія, Японія, Китай. — 4) Лоташ, лютый, латка, ласий, лупій: **Лютый.** — 5) Томашів, Серпень, хорвати, хлопчина, стрілець, Мирний, Чортків, Буковина: **Шевченко.** — 6) аркан, Сірко, стипа, валка, просо, косар: **Кринос.**

Вислід льосування нагород: До дня 10. лютого наспіло 23 листи з відгадками. Між тих, що добре відгадали, вильосовано три книжки. Книжки дістали: 1) Ася Гранківська, Тучапи. 2) Ярослав Кулявець, Добрусин. 3) Луця Стойкевич, Млинівці.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК!

ПРИРОДА В БЕРЕЗНІ

Десь від моря теплий легіт
Нивами повів,
А під гаєм перші квіти
Ніччю хтось посіяв.

Повставали перші квіти,
І моляться Богу,
Заквітчали гоїй весні
В рідний гай дорогу.

Там край ліса проти сонця
Зацвіла ліщина...
„Мамо, цеж весна приходить!“
Шепнула дитина.

У село вже перші бузьки
Встигли прилетіти,
В гаю пташки відізвились:
„На добрий день, діти!“

Жайворонок попід небом
Весело кружляє,
Хлібороб виходить з плугом,
Бога прославляє.

Ю. Шкрумеляк.

Нові пригоди ЮРЧИКА КУЧЕРЯВОГО.

80-СТ. ДРУКУ — 78-ОБРАЗКІВ

вже вийшли з друку. Книжечка коштує 80 сот. (з пересилкою 95 сот.). Жадайте цієї книжечки по всіх книгарнях.

Фотоплястикон „ŚWIATOWID“ Львів, — Пасаж Гавсмана 7.
Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 25 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.